

כנס מיוחד של הכנסת

הישיבה הארבע-מאות-ושישים-ואחת של הכנסת השביעית

יום שלישי, כ' תשרי תשל"ד (16 אוקטובר 1973)
ירושלים, הכנסת, שעה 16.03

א. התייחדות עם זכרם של חללי צה"ל וברכת חוק ואמץ לחייליו העומדים במערכה

(חברי הכנסת מכבדים את זכר החללים בקימה)

אנו מתפללים לשלומם של פצועי הקרבות ומאחלים להם רפואה שלמה והחלמה מהירה. כן נאחל לשבוינו שישובו בקרוב לבתיהם ולמשפחותיהם, כשהם בריאים, שלמים ושמחים.

ולחיילינו העומדים במערכה הקשה, ביבשה, באוויר ובים, נשלח מכאן ברכה: חזקו ויאמץ לבבכם, חזקו ונתחזק בעד עמנו ובעד ארצנו.

אזרחי מדינת ישראל, הגברים, הנשים והטף, וכן המוני בית ישראל בתפוצות הגולה, עיניהם נשואות אליכם באמונה ובבטחון, ולכם הומה ומייחל, שצור ישראל יתן את אויביו, הקמים עלינו, ניגפים לפניכם, ושיתקיים בכם ובנו דבר הנביא לאמור: "קרבתי צדקתי - לא תרחק, ותשועתי - לא תאחר, ונתתי בציון תשועה לישראל תפארת".

חברי הכנסת, הכנס הזה זומן על-פי דרישת הממשלה, ובסדר-היום שלושה סעיפים: א. הודעת הממשלה על המצב; ב. הצעת חוק מילווה המלחמה, תשל"ד; ג. הצעת חוק התקציב (מס' 2).

ב. הודעת הממשלה על המצב

של העם היהודי, לוחמינו נלחמו כאריות. המתקפה הנפשית נבלמה. על האויב הונחתו מכות כבדות, אך המלחמה עודנה בעיצומה. אין יום ללא קרבות, וכל חייל מ ישראל הנופל בקרב יקר לא רק למשפחתו אלא לכלולנו. והמאמץ להפריע את האויב רצוף אבידות יקרות.

חברי הכנסת, לא אבוא עתה לתאר במפורט את המצב בשדות המערכה ובחזיתות. אני רק זאת: בחזית הסורית גברנו על התוקפים, הדפנו אותם אל מעבר לקווי הפסקת-האש. הצבא הסורי הוכה קשות, וכוחותינו עברו אל מעבר לקווי הפסקת-האש. דיביזיה עיראקית שהשתלבה במלחמה נפגעה קשות מידי כוחותינו. צה"ל פגע בתשתית האסטרטגית של סוריה. אך המלחמה בחזית המצרית טרם נשלמה.

בחזית הדרום המלחמה במלוא תקפה. לאחר קרבות הבלימה נחלו כוחותינו הישגים גדולים בקרבות ההגנה. שלוש ניטשו קרבות כבדים של שריון, בתנופה ומתקפה המצרית נבלמה. הסימנים מלמדים כי זמנת

היור"ר. ישעיהו: חנני מתכבד לפתוח את הכנס המיוחד הזה של הכנסת.

כבוד הנשיא!

(הכנסת מכבדת בקימה את הנשיא הכנסת).

חברי הכנסת, נעמוד בדומיה ונעלה בדאבון לב את זכרם של מאות דוחמינו, גיבורי החיל, שנספו במערכה הכבדה בהתייצבם מול צד אויב, אשר כפה עלינו מלחמה עקובה מדם, פתח בה, בערמה ובצדיה, ביום הכיפור הקדוש, ועדיין היא בעיצומה.

קדושינו אלה, כקדמיהם שנספו במערכות ישראל, מאז קום המדינה ומלפני קום המדינה, הערו למוות נפשם למען החיים והקיום, החירות והעצמאות של עמנו ומדינתנו.

אנו מרכינים ראשינו בגאון וביגון נוכח אומץ-רוחם לבלי חת ונוכח קרבנם שאין יקר ממנו.

בשם הכנסת והעם בישראל הננו שולחים תנחומינו הכנים למשפחות השכולות.

היור"ר. ישעיהו:

רשות הדיבור לראש הממשלה, להודעה על המצב.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מאז יום הכיפורים, זה 11 ימים, הננו עומדים במלחמה אכזרית. המלחמה נכפתה עלינו בשתי חזיתות בעת ובעונה אחת. ניטשו קרבות עזים ובהם נתגלה צבא ההגנה לישראל במלוא עוזו ועוצמתו. האויב בחר לבצע את התקפתו ביום הכיפורים, מתוך בורות ורשעות כאחת. הוא בחר ביום זה בידעו שכה רבים מישראל שרויים בתפילה בבתי-הכנסת, כאשר זהו היום הקדוש ביותר לעם היהודי, משום בורות לא ידע האויב, שאצל היהודים פיקוח נפש דוחה את הכל, לא נשכח את החזיון המופלא והמדגש, כאשר אלפי בחורים יוצאים בשקט מבתי-הכנסת, עטופים טליתותיהם, וכעבור שעה קלה יוצאים עם תרמילי חיילים על כתפם. הם יוצאים אל יחידותיהם בחזיתות, מלווים בתפילה לשלום כל לוחמינו ובאמונה עמוקה בנצחון צבא ההגנה לישראל ובעתידו

חוברת מ"א, ישיבה תס"א
— הודעת הממשלה על המצב (מאיר) —

סוריה: 150,000 חייל; 330 מטוסים; 2,000 טני קים.

עיראק (רק חלקה במלחמה): 230 טנקים; 3 טייסות של מטוסי-קרב.

יזרן (חלקה במלחמה): 80 טנקים.

מרוקו (חלקה במלחמה): 1,500 איש, יעם שר-יוניות.

טילי קרקע-אוויר: מצרים — 150 סוללות סאא, 3א, 6א. סוריה — 35 סוללות סאא, 3א, 6א. קני-יתנת 120 מ"מ ומעלה: למצרים 2,000; לסוריה — 1,300.

כפי מידע מודיעיני עומדות מדינות ערב נוספות לשגר כוחות בסדרי-גודל שונים כדי להשתלב במלחמה נגד ישראל.

חברי הכנסת, אין צורך בדמיון עשיר כדי לתאר מה היה מצבה של מדינת ישראל אילו נמצאו בקווי ה-4 ביוני 1967. כל מי שמתקשה לתאר לעצמו תמונת בלחות זו יפנה את מבטו ואת דעתו למה שהיה בחזית הצפונית, ברמת-הגולן, בימים הראשונים של המלחמה הזאת.

השאיפה הסורית לא הגבילה עצמה לשיחוררה של כבדת ארץ, אלא לחזור ולהציב ברמת-הגולן את סוללות התותחים נגד הישובים בגליל, והפעם גהציב סוללות טילים נגד מטוסינו כדי לטכך על פריצת צבאותיה אל תוך תוכה של מדינת ישראל.

ואין צורך בדמיון עשיר כדי לתאר לעצמנו מה היה עולה בגודלה של מדינת ישראל אילו הצליחו צבאות מצרים להתגבר על צה"ל במרחבי סיני ולנוע במלוא כוחותיהם אל גבולות ישראל.

לא אבזזו את זמנה של הכנסת על ציטוט הודעות מוסמכות מפי שליטי ערב ודובריהם בדבר מטרות ההתקפה הנפשעת שפתחו בה. לנו אין ספק כי נתחדשה המלחמה על עצם קיומה של מדינת היהודים. זוהי מלחמה על עצם קיומו כמדינה וכעם.

הגייסות של מצרים וסוריה, בתמיכת מדינות אחרות, על נשקן העשיר, הטנקים, הטילים והמטוסים, יצאו למלחמה תוך יומרה להגיע אל קווי ה-4 ביוני 1967 בדרכם להשגת המטרה העיקרית — כיבוש והריסה של המדינה. שליטי ערב מעמידים פנים כי כוונתם מוגבלת להגיע אל קווי ה-4 ביוני 1967, אבל כוונתם האמיתית ידועה לנו, והיא להכניעה הגמורה של מדינת ישראל. חובה עלינו לדעת אמת זו, חובה להבהיר לכל יושרי טוב, הנוטים להתעלם ממנה, דיעת אמת זו בכל חומרתה דרושה לנו כדי להמשיך ולגייס מתוכנו ומקרב העם היהודי את כל הכוחות והמשאבים הדרושים כדי להכריע את אויבנו, להשיב מלחמה שפירה, עד אשר נביס את ותקפניו.

כנסת נכבדה, ברית-המועצות שואפת להפיק רווחים מהמלחמה נגד ישראל. מי שזכרונו אינו בוגד בו מודע היטב לתפקיד החמור שמילאה ברית-המועצות ביצירת התנאים שהביאו למלחמת ששת-הימים. כל בר-דעת יודע את תפקידה של ברית-המועצות בהתפתחויות שבאו לאחר מכן. הסובייטים שיקמו את צבאות מצרים וסוריה, ברית-המועצות סיפקה להם שפע של נשק חדש ומתוחכם, יועצים ומומחים למכי-ביר. בראשית 1970 הציבה ברית-המועצות במצרים

האויב הוגבלה. בשעה זו, כאשר הגנו מכוונים בשיבת הכנסת, פועל כוח צה"ל גם בעבר המערבי של התעלה.

בזדאי לא תצפו לתיאור מפורט של המהלכים והתכניות של צה"ל, ולא יאוסף דברים על משמעותם של הישגיו בעוד הקרבות בעיצומם. ברכת העם ישלוה לצבא הגנה לישראל, חייליו ומפקדיו.

אנשינו נלחמו ונלחמים בחירוף-נפש; ולחימה כזאת אפשר להבין רק אם זוכרים את טבעו ותכונותיו של הנוער שלנו, רק אם מבינים כי אנשינו מודעים לשליו חותם בהיסטוריה היהודית, כממשיכי מורשת גבורה של הוריהם ואבותיהם על ביתם, על נפש יקיריהם ועל קיום עם ומדינתם.

ביחידות צה"ל במערכה מתגלה לא רק כושר מעולה של לחימה, תושייה ותעוזה של מפקדים וחיילים, אלא רמה נפלאה של אחוות לוחמים ומסירות נפש; מגינים המשוכנעים בצדקת מלחמתם.

חברי הכנסת, צה"ל הוא צבא העם, במובן הכי עמוק ואמיתי של המושג הזה. כל בית בישראל קשור אינטימי בצה"ל בכללותו, וכן לאחד או אחדים מהיקרים לו ביותר המשרתים בצבאנו.

במקביל לכך, לא רק משפחת הלוחמים אלא ה"עורף", העם כולו, הוא משפחה אחת של אוהבים וחרדים. מאות מבין המשפחות שיקיריהן יצאו להגן על העם וארצו קיבלו את הבשורה האיומה שהבן, הבעל, האב או האח לא ישוב עוד. אין לי אומץ לב לנסות לנחם. רק אחזור על האמת שלנו: כולם בניו של כולנו. והצבא הוא של כולנו.

יש מחיילינו שנמצאים בשבי האויב. אני רוצה להודיע: לא נקבל הסכם של הפסקת-אש מבלי שייכלול החלפת כל שבויינו.

יש נעדרים. כל תחלש התקווה שהם ימצאו חיים.

ולפצועים — ברכה מעומק לב להחלמה מהירה ושלמה.

משפחות יקרות, הבטחת קיומו של עמנו עתידה מלווה בכאב צורב על כך שהבנים המופלאים, האמיצים והטהורים צריכים להיות לו חומת מגן. כאשר יום השלום יבוא — בזכותם יבוא. נהיה כולנו ראויים להם.

חברי הכנסת, מי יעז להכחיש את העובדה כי מצרים וסוריה הן שפתחו בהתקפה הנפשעת על ישראל? היינו גם הפעם הלכזר באמת שהאחריות למלחמה הנוראה שאנו שרויים בה מוטלת על הממשלות של מצרים וסוריה? אני חוזרת וקובעת עובדה זו, כאשר גם בעיצומה של אש הגנו עדים להיבטים המוסריים ולאחריות המוסרית, האנושית והמדינית שממשלות נוטות על עצמן כאשר הן מחליטות על פתיחת מלחמה ושפיכת דמים.

ממשלות מצרים וסוריה לא יינקו מקלונה ומתוצאותיה של אחריות זו.

מדינות ערב ריכוזו להתקפה כוחות עצומים. אביא נתונים עיקריים על צבאות ערב עד יום 15 באוקטובר.

מצרים: 650,000 חייל; 650 מטוסים; 2,500 טנקים.

הסורים, ההודעה מדגישה שצעד זה בא בנוסף להגנת הקו הירדני הארוך שהוא ההגנה על לב האומה הערבית.

חברי הכנסת, זהו צעד מדאיג ומסוכן. ראינו בכך התחלה של התדרדרות. הערנו את תשומת לבם של גורמים מדיניים, שההתפתחות עלולה לצאת מגדר שליטה, שהרי באזור הקרבות בעת מלחמה מן הנמנע להבחין בין טנק לטנק. ויהיה עלינו לנהוג בלפי הכוח הירדני בסוריה כפי שמתחייב בנסיבות המלחמה.

חברי הכנסת, גם בעת הזאת, כפי שקרה בימי סכנה בעבר, הננו עדים לתופעה המזרחית ומבישה של הטלת אחריות על משלוחי נשק לישראל, בעת שהננו עומדים על נפשנו. האמברגו של צרפת עומד בתקפו, ויותר מזה — העולם כולו רואה והינו עד כיצד נתאמתה אזהרתנו; הזהרנו כי המירורים שצרפת מספקת ללוב עתידים להיות מופעלים במלחמה נגד ישראל. ניסו לסתור אזהרתנו זו, ולהכתיב כי המירורים נמסרים ללוב בתנאי שלא יועברו למדינה אחרת, שלא יפעלו במלחמה. והנה המירורים שנמסרו ללוב משתתפים בפעילות בקרבות בסיני, ולא יכולה להיות לכך הוכחה טובה יותר מאשר הפלתם באש צבא הגנה לישראל. לא נתעלם גם מן העובדה שברשימה עיכבה משלוחים חיוניים למאמץ המלחמה שלנו.

אל מול תופעות אלו רשאי כל אדם שחור שלום להצהיר בדאגה על-אודות הציונות ומשוא הפנים במדיניות העולמית, ולדשוש בתהודה את החשבון האנוכי, הבלתי-מוסרי, שמנהלות מדינות נאורות בלפי מדינה קטנה, נצורה ומותקפת.

חברי הכנסת, תמיד ובייחוד בעת הזאת יקרה לנו ידידותה ועזרתה של ארצות-הברית, עמה וממשלתה. אין לנו ספק כי ממשלת ארצות-הברית שרויה בדאגה נוכח התרחשויות הדמים באזור, דאגה שמקורה במדיניות השלום המושרשת בארצות-הברית וברצונה של אמריקה למנוע שפיכת דמים, ובאינטרס אמריקני לבל יהיו מוקדי אש אזוריים העשויים להתלקח ולהתפשט.

אין לי ספק כי ממשלת ארצות-הברית שוחרת טוב למדינות ישראל והחשי הידידות שלה אלינו אינם באים על חשבון האינטרסים הצודקים של ארצות אחרות, וארצות ערב בכלל זה. אנחנו שוקדים להבהיר לממשלת ארצות-הברית את צרכינו ומדיניותנו. כתמיד הגנו מעריכים את הזהותם החמה ועזרתם הרבה של יהודי ארצות-הברית אשר לבם נתון לישראל בשעות קשות אלה של מאבק.

בשם העם בישראל הנני להביע תודה לנשיא ארצות-הברית ולעם האמריקני, אשר נהגו בהתאם למסורת האמריקנית לסייע למדינה הנאבקת נגד תוק-פנות.

נוכח הכמויות העצומות של הנשק והציוד הזורמים למדינות ערב מבית-המועצות בקצב גובר והולך ממשיכה ארצות-הברית להיענות לבקשותינו בכמויות, ב-סוגים ובקצב המתחייבים מהמצב. אין אנו רוצים שמישהו ילחם במקומנו, אך הגנו זכאים לעזרה בהגנה על עצמנו. אני משיכונת שארצות-הברית תעשה את כל הנדרש להרתעת מגמות מסוכנות במדיניותה וב-מהלכיה של ברית-המועצות ותגיש לישראל כל הסיוע הנדרש לה להגנת קיומה והדיפת תוקפיה.

טייסות קרב וסוללות טילי קרקע-אוויר. באוגוסט 1970 קודמו הטילים אל קירבת התעלה. ונוסף על כל אלה הכינה ברית-המועצות את צבאות ערב לא להתגוננות, כאשר ידעה כי לא נשקפת שום סכנה של התקפה עליהם, אלא בנתה, אימנה, ציידה וערכה את הצבאות במגמה מתוכננת של תוקפנות, כפי שהדבר מתגלה עתה. ידה של ברית-המועצות ניכרת בציד, במהלכים ובדוקטרינות הלחימה אשר צבאות ערב מנסים לחקות ולאמץ לעצמם. ומעל ומעבר לכל אלה — הסיוע המידי שברית-המועצות נותנת לאויבי ישראל בעיצומה של המלחמה בא לידי ביטוי בהטסת רכבת-אוויר אל שדות התעופה ובאניות המגיעות אל הנמלים של אויבנו. המטוסים והאניות הסובייטיים מכילים מעננים של ציוד לחימה, לרבות טילים למיניהם, ויש להניח כי במטוסים מגיעים יעצים ומומחים בנושאים אופרטיביים כבנושאי ציוד וחימוש.

רכבת-האוויר הסובייטית עד יום 15 באוקטובר: החל מ-10 באוקטובר ועד היום הגיעו לסוריה 125 מטוסי אנטונוב 12, למצרים — 42 מטוסי אנטונוב 12 ועוד 16 מטוסי אנטונוב 22, ולעיראק — 17 מטוסי אנטונוב 12.

ובדרך הים — מאז ה-10 באוקטובר החלו להגיע לגמל לטקיה אניות רוסיות עם ציוד וכד.

מידע מודיעיני מלמד כי ברית-המועצות הצליחה לשלב גם מדינות אחרות מן הגוש הסובייטי בהגשת עזרה למצרים ולסוריה. התנהגות זו של ברית-המועצות חורגת מגדרי מדיניות בלתי-ידידותית. זוהי מדיניות חסרת אחריות לא רק כלפי ישראל, אלא כלפי האזור כולו וכלפי העולם.

כנסת נכבדה, בזירת האו"ם ובעתונות העולמית רוחשים דיבורים הרבה בנושא הפסקת-האש. אני רוצה לומר לכנסת בכל הבהירות: עד כה לא הוצעה לממשלת ישראל מצד גורם מדיני כלשהו כל הצעה בדבר הפסקת-אש. כיוון שכך, אנו פטורים מדיון בנושא. יותר מזה: המצרים והסורים כנראה טרם הוכחו דיים כדי לגלות רצון להפסיק את האש. פה ושם היו התבטאויות מוגזגות של מדינאים ערבים בזכות הפסקת-אש בתנאי של נסיגתנו אל קווי ה-4 ביוני 1967. הללו כנראה מדמים בנפשם כי הסורים טרם נהדפו וכאילו הטנקים המצריים עודם שועטים קדימה. שעתה של הפסקת-אש אינן תגיע כאשר יישבר כוח האויב. אני בטוחה שכאשר נצליח להביא את אויבנו אל סף התמוטטות לא יאחרו להופיע "מתנדבים" נציגי מדינות אשר ינסו להציל את תוקפניהם על-ידי הפסקת-אש, ואז תתגלה פעילות רבה בזירת האו"ם ומועצת הב-טחון. מכל מקום, כבמלחמות שקדמו כן עכשיו הפסקת-אש תלויה קודם כל בכוחו של צבא הגנה לישראל.

ביום התשיעי למלחמה נתברר כי חטיבה ירדנית משורינת מובחרת, הכוללת 80 טנקים, הועברה מירדן לסוריה והועמדה לרשות הפיקוד העיראקי. נראה לי למותר להדגיש כי אין אנחנו רוצים בהיתקלות ובמלחמה עם ממלכת ירדן, ועודנו משוכנעים כי האינטרס של ירדן הוא לא לגרום שוב למלחמה עם ישראל.

בהודעה ירדנית מ-13 באוקטובר הדגיש רדיו עמאן כי "נוסף לריתוק כוחות ישראל לאורך הקו, במגמה להקל על הסורים, החליטה המפקדה הירדנית לעשות צעד נוסף, לאמור: שליחת כוח ירדני מובחר לעזרת

אני רוצה לציין את תופעת ההזדהות עם המדינה מצד אזרחי ישראל הערבים. גילויי ההתנדבות מקיפים את כל העדות והשכבות למן הכפרים הנדחים שבצפון ועד למאהלי הבדואים שבנגב. הם באים על ביטויים בהקצאת כוח אדם לעבודות חיוניות במשק, בתרומות דם וברכישת איגרות מילואה מלחמה. מרצון. תופעה זו היא מעודדת, סימן לבאות.

חברי הכנסת, הגנו מדינה דמוקרטית. חופש הדין בור והביקורת הם מסימני ההיכר הטבעיים והמושרשים בחברה הישראלית. במצב שבו הגנו נתונים טבעי הדבר כי מתעוררות שאלות הטענות הסבר ותשובה. תמיד יש מקום לביקורת ולביקורת עצמית. לא ירחק הזמן ונוכל להתפנות גם לכך, בכנסת ובפורומים אחרים, אך אני מקווה כי כולנו — ממשלה ואופוזיציה — לא נסיח עתה את דעתנו מן המאמץ הלאומי העיקרי, ובכל שנועשה ונאמר נהיה צמודים לעיקר, לקיום האחד-ריות ולחישול האחדות במאמץ הנדרש להשגת יעדינו ולמען הנצחון.

היעד שלנו במלחמה זו, המאחד את העם כולו, הוא פשוט וברור — להדוף ולשבור את כוחו של האויב בשתי החזיתות. בזכות כוחו המופלא של צבא הגנה לישראל, בזכות הרוח המפעמת בעם, המתגלה יום יום, בזכות ההזדהות של העם היהודי עם ישראל, אנחנו נשיג את מטרותנו. נשאף ונחתור להשיג את היעד הזה עד תום. מעולם לא ראינו מלחמה כאמצעי להשגת פתרונות לבעיות השניות במחלוקת באזורנו. מאז קמה מדינת ישראל הגנו משוכנעים כי משא-ומתן הוא הדרך האחת הקצרה והיעילה להשגת השלום. עכשיו, בעוד הקרבות נמשכים, לא נפליג לדיונים על מטרות וסוגיות מדיניות. הדיפת האויב וריסוק כוחו של התנאי להבטחת עתידנו. במאמץ לשבירת כוחו של האויב והדיפתו נרכז את הכל, למען המאמץ הזה נחשל את אחדותנו.

כאשר שואלים אותי, ישראלים ושאינם ישראלים: "מתי זה ייגמר?", הגני משיבה: כאשר נצליח להכות את האויב. מצדנו נעשה הכל, אני חוזרת ואומרת: הכל, כדי להצליח בזמן הקצר ביותר, אך רוחנו לא תקצר. זוהי התשובה האמיתית והאחראית בעת הזאת.

בהתחשב בנסיבות המלחמה מול כוח גדול-ממדים הניצב מולנו נדרש מאתנו מאמץ כולל ורב גם בתחום הכספי למימון הוצאות המלחמה. מצב זה מחייב גם שינויים בכל מערכת ההוצאה וההכנסה של הממשלה והמדינה.

לפיכך החלטנו, קודם כל, על מילואה מלחמה שיוטל על הכל על-פי החוק. בהגשמת המילואה יקוימו עקרונות של צדק חברתי. לבעלי הכנסה גבוהה יותר נקבעו שיעורים גבוהים יותר. המילואה הוא כללי וגובה מכל ההכנסות החייבות במס.

במקביל פנינו בקריאה לרכוש אותו מילואה מעל ומעבר למתחייב מהחוק. שר-האוצר פנחס ספיר וכן ועדה ציבורית בראשותו של רב-אלוף במילואים יצחק רבין וה"ה זלמן סוזאייב ואשר ידלין התמסרו למשימת המילואה. קודם כל הופנתה הקריאה לבעלי ההכנסה הגבוהה. אני שמחה לציין כי הציבור כולו גילה רצון ליטול חלק במימון המאמץ המלחמתי.

יש גילויים מעודדים של היענות מצד כל הרבדים של ציבורנו.

הכסף מהמילואה יופנה כולו למימון הוצאות המלחמה. הממשלה אף החליטה לקצץ בתקציב הפיתוח בשיעור של רבע מיליארד לירות למימון הוצאות המלחמה.

ככל האפשר, אין אנו רוצים להזניח את תחומי העשייה החיוניים של ימות השלום. לתכלית זו באה לעזרתנו יחדות העולם בגילוי נוסף של חסולידריות שלה עם ישראל. לביטויים מופלאים אלה של אחווה יהודית יש משמעות יקרה החורגת מן ההיבט הכספי.

הגופים היהודיים המחזויים, המגבית וה"בוגרס", נוטלים עליהם עול. גוסף, האחד נטל על עצמו את מימון התקציב החברתי שלנו והשני את תקציב הפיתוח. יחדות העולם נותנת ביטוי לרצונה שלא תיפסק קליטת העלייה, שלא יונחו החינוך והבריאות, וכן שנוכל להמשיך בפיתוח המשק. אנחנו בישראל נל-חמים ואף מממנים את הוצאות המלחמה ואילו אחינו היהודים בעולם מסייעים לנו להמשיך ולא להשיבת את המעשים של ימות השלום.

1. דיון

הי"ד י. ישעיהו:

חברי הכנסת, ועדת הכנסת קצבה לדיון הזה שלוש ישעיות, והוא יהיה ישעיתי. רשות הדיבור לחברי הכנסת בגין, ואחריו לחברי הכנסת צדוק.

מנחם בגין (גח"ל):

אדוני היושב-ראש, מורי ורבותי חברי הכנסת, מחשבתנו הראשונה היא לבנים, הגיבורים, הקדושים. יש אומרים כן הצבא הסדיר בלם את התוקפן, עצר את האויב, מנע סכנה. מי הוא זה הצבא הסדיר? הרי הם ילדינו, הנערים שהחלו בחייהם, הצעירים אשר לא ידעו גלות מהי, לא טעמו טעם נכר ועבדות, אשר הורתם ולידתם בחירות. הם עמדו מול אויב אכזרי, מבקש נפשם ונפש עמם, עד אשר באה תגבורת. כולם קדושים, כולם גיבורים, כולם כזוהר הרקיע מאירים ומזהירים.

לבנו נתון למשפחות ששכלו את יקיריהן. אנו

פונים אליכם, אחיותינו ואחינו, בדחילו ורחימו. מה ערכן של מילים, אף אם הן יוצאות מן הלב, מול פני הקרבן שנחתם למען עמנו ויארצנו? המקום נחמכם. בניכם, זכרם יחיה לעד בתולדות עמנו, הם, יחד עם אחיהם לנשק, יצאו למלחמת הצלה וגאולה. מדמם הקדוש תצמח לישראל ישועה גדולה. גבורתם ונכונות ההקרבה שלהם יישמו מופת לנוער העברי לא רק בדור הזה אלא גם בדורות הבאים. בזכות בנים כאלה יצא עמנו מעבדות לחירות; בזכותם הוא חי ויחיה. זאת הנחמה.

בבדה המערכת, חובה לומר לעמנו את האמת. המלחמה יעדין לא נסתיימה. אנו עומדים במבחן גורלי בתולדות ישראל סבא. בעזרת השם נעמוד בו, נהדוף את האויב, נגמר את כוחו התוקפן, נהרוס את מכונת המלחמה שלו, ניתן בטחון לישראל, שלום לעמנו.

חיילינו מועלים משני עברי התעלה התל מהאשמורת

יחד לחלק, בכתוב בהסכם הסודי אשר צורף לחוזה הגלוי, אזורי והשפעה באירופה ובעולם — גרמניה הנאצית מחד גיסא, רוסיה הקומוניסטית מאידך גיסא. אחרי שנים כה רבות, אחרי שואות כה איזומות ואחרי מלחמות דמים כה מחזירות וחזרת הפרשה בקהיר שוב נגד העם היהודי, הסכם לאספקת נשק וציוד, אושר, חיוך רחב לקראת פתיחת מלחמת הדמים. כך נוהגת היום ברית-המועצות, אשר על דגלה המהפכני חרתו הקומוניסטים: חירות, שוויון, צדק, קידמה. זה חזון הבולשביקי, זה הרשע הקומוניסטי. אנו קראנו ונדע.

מחן המטרות של מצרים וסוריה במלחמה זו? גם את אלו גילה לנו הייכל באותו מאמר מן ה-12 באוקטובר, הם לא נתכוונו למאחזים מן העבר המזרחי של תעלת סואץ. הנה הוא מספר לנו: דברים רבים נשתנו במטרות המלחמה ושיטות הלחימה, אך העקרון שנשאר הוא השמדת כוחות האויב. זו המטרה היסודית ויש לגייס את כל האמצעים למען השגתה. כוחות האויב ולא שום דבר אחר. השמדת כוחו של האויב היא אשר תפתח את השער לפני המטרות הגדולות, כגון האדמה, הרצון הפוליטי, ועוד.

השמדת כוחותינו זו המטרה של מצרים, תומכיה ובעלי-בריתה. אילו, חלילה, היו אויבנו, בעזרת ברית-המועצות, משיגים את המטרה המוצהרת הזאת, מה היה על האומה הקטנה האמיצה הזאת? מה היה עולה בחלקה של שארית הפליטה של עם מושמד? אין עוד ספק: בין השמדנו לבין המגמה של אויבנו עומדים רק כוחותינו. לא כן אם אנו, במלחמת הגנה קדושה ומקדשת, נגמר את מכונת המלחמה של אויבנו. שום דבר לא יאונה לעם המצרי ולא לעם הסורי. הם יחיו, הם יחיו בשלום. את כל הטוב הניתן בימינו הם יכולים לקבל. אין איש בישראל הרוצה לפגוע באיש, אשה וילד של מצרים או של סוריה או של מדינה ערבית אחרת. זה ההבדל המוסרי, הגורלי, ההיסטורי. אבל עלינו לדעת כי זו מטרת האויב: לא מאחז, לא שטח, השמדת כוחותינו ופתיחת השער, לאדמה, לרצון הפוליטי, ועוד.

על רקע מלחמת מצווה, הצלה, גאולה וישועה זו, כרגיל בימים גורליים, נכתבים דפים מפוארים של גבורה, של עזרה, של אנושיות, וגם נכתבים דפים אפלים ומבישים. בריטניה הפרה חוזים כותבים עם מדינת ישראל ומנעה משלוח ציוד חיוני הדרוש לכך שהצבאות האלה לא יצליחו להשמיד את כוחותינו ולפתוח את השער להכחדת שארית הפליטה של עמנו. לפני כארבע שנים ביקר בארצנו מנהיג האופוזיציה הבריטית אדוארד הית, סגן ראש הממשלה, מר גאל אלון, ערך לכבודו סעודה, ובאדיבותו אומין אותי להיות בין משתתפיה. סגן ראש הממשלה ואני שוחחנו עם מר הית כשלוש שעות על בעיות בטחונו של מדינת ישראל. הוא הציג לנו שאלות רבות, ואנו עשינו במיטב יכולתנו כדי להשיב עליהן. שחמנו לקרוא סכעור ימים מספר כי מר הית, בשובו ללונדון, הודיע בפומבי בפר-למנט שלו כי עתה הוא מבין טוב יותר את צרכי בטחונו של ישראל. אני מבקש לשוב ולשאל אותו, הפעם מעל בימת הכנסת, כפי שעשיתי לפני יומיים במברק המופנה אליו: ראש ממשלת בריטניה, הוזהר הבנך הטובה יותר לבעיות הבטחון של מדינת ישרא-ל? עליך, כראש ממשלת בריטניה, אולי יותר מאשר על כל ראש ממשלה אחר, לזכור את שנות השלושים

השלישית של הלילה. גישה תפילה מקרב לבנו לאלוהי אבותינו שישמור על הבנים, תפארת ישראל, ביטוי עליון לגבורת המכבים המחודשת, ותישמע הקריאה, המהדהדת מדור לדור, מאז יצא ישראל מבית העבדים בדרך יאל נחלתו ומכורתו: קומה ה' ויפוצו אויביו וינוסו משנאיך מפניך.

אדוני היושב-ראש, אופוזיציה בבית נבחרים של מדינה חפשית ודמוקרטית מבטאת את השוני, את ההבדל בהשקפות, בהערכות, במסקנות. זה תפקידה הממלכתי, זו חובתה הלאומית. אולם יש יום שבו האופוזיציה מביאה לכלל ביטוי את האחדות הלאומית. זה היום, החל מצהרי יום הכיפורים, כאשר עמדנו בתפילת "ויכור" והתייחדנו בלבבותינו עם אלה שאינם עוד, עם אמהותינו ועם אבותינו ועם אחיותינו ותינו-קותינו, אשר נרצחו ונטבחו ונשרפו חיים ונטבעו והובלו על-ידי אויב משמיד, נוכח אדישות העולם כולו ממזרח וממערב גם יחד, אלי כל המיתות המשוונות בלבה של אירופה: כאשר עמדנו בעיצומה של תפילה של שאין קדושה ממנה ביום הקדוש ביותר לישראל ונמסר לנו על-ידי ראש הממשלה והשר לגלילי על כוונת האויב, מצפון ומדרום, לתקוף אותנו ולנסות להגיע ללב הארץ בהסתערות שריון — מאותו רגע נמלה החלטה בלבנו לדחות את כל השאלות, ואכן יש שאלות, לגבי מה שנתרחש בין בסה לעשור ובימים הכיפורים, עד לאחר הנצחון, עד לאחר שיהיה ברור לכל שישאל שוב וגבר על אויביו. לא סטינו בכל עשרת ימי הלחימה מעמדה זו. לא נסטה למנה.

מה רצו, אדוני היושב-ראש, מה רוצים אויבנו ותומכיהם? אביא לידעתה של הכנסת מסמך, ויראו כל חבריה וישמעו כל בני עמנו וכל באי עולם וילמדו, כי לא היה מביש ממנו מאז 23 באוגוסט 1939 עת נחתם במוסקבה ההסכם הידוע בשם הסכם ריבנטרופ-מולוטוב. הייכל, ה-12 באוקטובר 1973, מביא לנו את הגלילי הבא: "לא ראינו חשבוש אדם כה מאושר כפי שראיתי את וינגרדוב, שגריר ברית-המועצות בק" היר, הוא יצא מפגישה עם סאדאת, כעזה אמר לו: הנשק שלכם הוא שהיה בידנו בעת הצליחה של תעלת סואץ. וינגרדוב השיב לו בחיוך רחב: אני מכנה זה שלוש שנים כשגריר בקהיר, הייתי עמכם ימים טובים וימים מרים, אך זוהי פסגת עבודתי במצרים".

מורי ורבותי חברי הכנסת, מאות טנקים צולחים את תעלת סואץ, תותחים אלפיהם פולטים אש, עוד מעט ומאות אוי אלפי אנשים, ימותו, והנה שגרירה של ברית-המועצות מעולם לא היה כה מאושר בכל שלוש שנות כהונתו כבאותו יום ובאותו רגע. סאדאת מודה לו על הנשק שסופק למצרים על-ידי ברית-המועצות, והשגריר משיב בחיוך רחב: זה היום הגדול בחייו, הוא ידע כי הכוונה לחצות את דמת-הגולן ואת מדבר סיני גם יחד, ובאלפי הטנקים האלה להגיע לאשקלון מחד גיסא ולעמק מאידך גיסא, להרוג לטבח ולהשמיד, כאשר פה חיה שארית הפליטה של העם היהודי, שעמו של וינגרדוב ראה אותו בהשמדתו הה-מונית. והוא, וינגרדוב, מאושר, שמח, מוחייך.

ב-23 באוגוסט 1939 היה שגריר אחר מאושר וחיוך רחב ריחף על פניו. שמו היה שולנברג. ויש תמונה שבה גם סטאלין מופיע מאחורי ריבנטרופ עם חיוך רחב על שפתותיו. אז החליטו לברות הסכם כדי

קרה לארצות-הברית, לעמה, ממסלתה ולבתי-הנבחרים שלה. בארצות-הברית אין עוד רוצים לשוב על מינכן. שם יש הבנה, כי אמנם במישורן המדובר הוא בעם ישראל, בקיומו, חירותו ועתידו; אבל מאחורי המאבק הזה עומדת הבעיה של חירות או עבדות, התקדמות או שיעבוד, מלחמה מתמדת או תקווה לשלום לכל העמים, כקטנים כגדולים. זה גם האינטרס המשותף של ארצות-הברית ושל העם הקטן הזה. זו גם ההבנה ההדדית, זו גם העזרה ההדדית. אבל אנחנו כעם קטן חייבים להעריך את הסיוע שאנו מקבלים מעמה של ארצות-הברית. נכון, הכרה והערכה לנשיא ארצות-הברית, למזכיר המדינה, לידידנו הסנאטור ג'ק סון, לרוב המבריק בסנאט ובבית-הנציגים, לדעת הקהל ברחבי ארצות-הברית, לא רק של אחינו בני עמנו — גם של הנוצרים ברובם המכריע — המתלכדת ומתאחדת סביב עם קטן זה, האמיץ והלוחם, העומד על נפשו ועל האידיאלים האנושיים הגדולים.

לעתים טוב ללמוד מאנשים גדולים, יארשה לעצמי להזכיר אימרה משנות הארבעים. כאשר בריטניה עמדה במלחמת קיום, אמר צ'רצ'יל: שואלים אותנו מהי תכניתנו, מהי מדיניותנו? ואנו משיבים: לנצח במלחמה. זוהי מדיניותנו, זוהי תכניתנו, ללא הבדל בין ממשלה לבין אופוזיציה בבית-נבחרים זה: לנצח במלחמה. העם נקרא לעמוד באחדות לבבות מאחורי צבאו הלוחם; העם נקרא לעמוד בלב אחיד, גם אם הוא דואב, כואב, במלחמה הגורלית האמת. עת צרה ליעקב, עת מערכה לישראל, וממנה ייוושע.

עלינו עוד ללמוד לקחים מספר הכמות — כל מלחמות ישראל, מאז היה לעם, הן מלחמות של מעטים נגד רבים. אבל אנו למדנו במשך עשרת הימים האחרונים שיש כמות בלתי-היוצרת בזמן מסוים איכות חדשה, לגבי הגורם הנורא — כאשר מדובר בחיי אדם — ושמו: אש.

מצביא גדול אמר כי בשדה הקרב היחס בין הרוח לחומר מבחינת השפעה על תוצאת הקרב הוא שלושה לאחד. בנינו הוכיחו זאת גם ביום הכיפורים ולאחריו. אבל בימינו, עם נשק חדש ומהיר ירי, עם אלפי טנקים ותותחים, האש הנפלטת בידי זדים היא אדיירה ואימה. אסור עוד בעתיד להותיר דיספרופורציה כמו-תית מסוימת, למען חיי בנינו ולמען עתידנו.

עלינו לדאוג לכך שנכפיל, נשלש ואף נרבע את הטנקים ואת מוביליהם, את התותחים ואת המטוסים, את הציד האשתי, למען לא תהיה עוד דיספרופורציה כמוהי זו, כפי שנוצרה על-ידי בריט-המנוצרת במשך שש השנים האחרונות בפתחה את כל מחסניה לפני אויביו.

שנית, להווי ידוע לכל כי תוקפנות מבטלת קו שהיה קיים עדי פריצתה. קו של הפסקת-אש, של שבי-ת-נשק, גלול — כל אלה על-פי הסכמים של לכבד, בתנאי שעני הצדדים יכבדו אותם. אם אויב תוקפן מפר הסכם בין-לאומי, בין-ממלכתי, שעליו חתם אפילו פעמיים, וחוצה את הקו הכללי בהסכם זה, אין עוד שום חובה לגבי אותו קו מצד האומה המותקפת, על-פי כל הכללים של המשפט הבין-לאומי, על-פי הצורך החיוני להעגש את התוקפן, ולא רק למען לא יקבל פרס על תוקפנותו אלא למען מניעתה בעתיד ברחבי תבל, העונשת התוקפן היא תקוות העמים לשלום. הקו בין עמים לוחמים שאחד מהם תקף, הרס, הרג, שפך

ואת שנות הארבעים. בשנים ההן עמד עמנו בין תהום לבין גאולה. הוא יכול היה להיגאל על מיליוני בניו. ארצך מנעה ממנו את הגאולה. היא אשר נעלה את שערי ארץ-ישראל לפניו, לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה בזמן המלחמה. משום שכן התכחשתם להצרת בלפור ולהבטחתכם — שילמו בחייהם שישה מיליוני יהודים. עכשיו, שארית הפליטה של עם זה עומדת בסכנה ואתה מונע מאתנו ציוד חיוני להגנתנו נגד תוקפנות כזאת שמאחוריה כל הכוח האדיר של האימפריה הקומוניסטית.

שנות השלושים ושנות הארבעים לא תחזורנה. מה קם יהודי חדש, הוא ילחם ובעזרת השם ינצח. אבל בשביל בריטניה זהו פרק אפל גוסף בתולדות היחסים בינה לבין העם היהודי. בריטניה יודעת מה משמעותה של מדיניות מינכן ובייחוד יודע אותה שר החוץ הבריטי דהיום. מה שבריטניה עושה היום כלפינו זהו פרק גוסף במדיניות מינכן. אומה קטנה עומדת לא רק נגד אויביה במישור, אלא נגד מעצמה אדירה, ולא צריך לעזור לאומה הזאת, אלא להיפך — ללחוץ עליה על-ידי מניעת הציד החיוני. בוש! ואם העם הבריטי לא יצליח על-ידי הפרלמנט שלו לשנות את המדיניות הזאת של ממשלתו — הוא עצמו יאשר את הפרק השחור הגוסף בהיסטוריה של היחסים בינו ובין עמנו.

צרפת. אהבנו את צרפת, ארץ המהפכה הגדולה, מולדת האמנציפציה של היהודי, ארצו של אמיל זולה, בעלת-בדיתנו עוד לפני חמש-עשרה שנה. צרפת לא זו בלבד שהטיה אמברגו על ציוד ישראלי, אלא מוסיפה בעצם הימים האלה לשלוח נשק קטלני וציוד לאויבנו מסביב. האדונים פומפידו, מסמר, ז'ובר — מה הם עושים לתהילה הצרפתית של ימים עברו? למען הישועים המרעים, חמרינים בלבד, מתכחשים לאמת, לבעלת-בדיתם בעבר. מבחינים את העובדות, מטיילים חרפה על העם הגדול הזה, אשר ידע אבדות דמים אימות בשתי מלחמות עולמיות, כיבוש ארצו, השפלה, שבר, והוא ברובו, ברובו המכריע, רוצה לעזור לעמנו. עכשיו, היום, ממשלה זו מונעת עזרה מן המות-קף ונותנת כלי מלחמה לתוקפן.

ושוב אני רוצה להביע תקווה שאולי בימים הקרובים ישיפיעו צרפתים, הנאמנים לאמת ולידידות הישרא-לית-צרפתית ולאחבת בני החורין, על צרפת ההיא למען שינוי המדיניות המחפירה הזאת. שתי המדינות האירופיות האלו יודעות מינכן מהי ועדיין מבינות בלונדון ובפאריס כי אמנם במישורן זה קרב גורלי על קיומו של עמנו, על חירותה של ארץ-ישראל; אבל בעקיפין הרי זוהי מלחמה עם השלכות עולמיות. הן, למען חיי שעה וחבית נפט, מוכרות את עתידן שלהן. מדיניות מינכן מעולם לא השתלמה לעולם לא תש-תלם למפקדיה של אומה קטנה. האם אינן מבינות כי בתהליך התוקפנות הזאת יש מעצמה שמעניינה לפרוץ בתעלת סואץ, לחבר את צייה בים התיכון ובאוקיינוס ההודי, להתפרס במפרץ הפרסי, להשתלט על סומאלי ועל עדן, לשנות לחלוטין את יחסי הכוחות בין עולם העבדות ובין העולם החפשי? איך המדיניות ההיא משנות השלושים עדיין מסוגלת לסנ-וור עני מדינאים ולהביא לידי חזרה עליה בעצם הימים האלה?

לנוכח התפתחויות אלה עלינו להביע הערכה והי-

מזלו של העולם החפשי, מזלה של ישראל, הוא שהרוח המפעמת את ממשלת ארצות-הברית איננה רוח של פיוס התוקפן, רוח מינכן 1938, אלא רוח של עמי-דה איתנה ותקיפה בפני התוקפן. ואמנם, ארצות-הברית מבחירה לברית-המועצות, דיבור ובמעשה, שמבחינתה של ארצות-הברית לא תיתכן מדיניות "דטאנט" חד-סטרית.

התמיכה המוצקת של ארצות-הברית בישראל, הן בתחום החימוש והן בתחום המדיני, נשענת לא רק על הידידות המסורתית שבין שתי המדינות, אלא גם על ההכרה האמריקנית העמוקה, שהאינטרס הלאומי של ארצות-הברית מחייב שברית-המועצות וארצות-ערב לא ייצאו נשכרות מתוקפנותן ומהפרת הסכמי הפ-סקת-האש.

אדוני היושב-ראש, מדינות אירופה מסוימות, וב-ריטניה בתוכן, אשר בימים אלה מנסות להשיג יתרון לעצמן ביחסיה עם ארצות-ערב על חשבונה של ישראל, ראוי להן לזכור את אזהרתו ההיסטורית של וינסטון צ'רצ'יל בימי מינכן, בספטמבר 1938: "הס-ברה שאפשר להשיג בטחון על-ידי השלכת מדינה קטנה לזאבים היא אשליה פטלית". למולנו, גורל ישראל היום אינו נמצא בידי בריטניה וצרפת, כפי שהיה גורלה של צ'כוסלובקיה ב-1938.

אשר לנו, אדוני היושב-ראש, נמשיך להילחם עד הנצחון, כשמטרות המלחמה ברורות, והן שלוש: רא-שית, למנוע מן האויב כל הישג טריטוריאלי, כל מאחז בתוך קווי הפסקת-האש שלאחר מלחמת ששת-הימים; שנית, לשבור את כוחו הצבאי של האויב ואת התש-תית האסטרטגית שלו; סוריה התוקפנית, שיצאה כמ-עט בשלום מהמלחמות הקודמות, חייבת לשלם הפעם מחיר יקר בעד תוקפנותה; ושלישית, לסיים את המל-חמה כך שהאויב יחזור וילמד את הלקח שתוקפנות אינה משתלמת, שהאויב ישתכנע שאין הוא יכול לנצח את ישראל, שההכרעה הצבאית תסלול את הדרך לש-לום.

אדוני היושב-ראש, כאמור, אין זו השעה לבירור פרלמנטרי, בימים אלה ממלאה ועדת החוץ והבטחון את התפקיד של הכנסת, את התפקיד של הנציגות הפרלמנטרית של העם. החל מיום הכיפורים מתכנסת הוועדה מדי יום ביומו, שומעת דיונים וחשבוניות על המצב בחזיתות, על ההיערכות של צה"ל, על פעולתנו המדינית ועל התגייסות העם, ומקיימת דיונים על כל ההיבטים המצביאים והמדיניים של המערכה.

בדיוני הוועדה — על כל חברה וסיעותיה, קואלי-ציה ואופוזיציה כאחד — באים לידי ביטוי מלא ליכודו של העם מול פני האויב, האמון בצה"ל — בכוחו, בכשרו ובתושייתו, התירנתו לנצחון ובטחוננו בנצחון.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הייבור לחבר-הכנסת רפאל, ואחריו לחבר-הכנסת ברמל.

יצחק רפאל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבוד-עולמים ות-הולת-עד לבנינו ולאחינו הצעירים, שמשגרים קלו ומא-ריות גברו, וחרפו נפשם למות מות גיבורים וקדושים, להדיפת התקפות אויבים ולשגירת זרוע זדים.

לבנו עם משפחות הנופלים, הורים שבורים, אל-מנות ואומללות, ילדים שנתיתקמו, אחים ואחיות אשר

דם, ואילו מהצד השני נשפך דם גיבורים קדושים כדי למנוע את התוקפנות ואת מזימת ההשמדה — הקו נקבע בתהליך הדיפת האויב התוקפן.

אדוני היושב-ראש, עודנה נמשכת המערכה הגור-לית לעתידנו. בעזרת אלוהי צבאות נעמוד בה, ותבוא ישועה גדולה על-ידי מסירות נפש של טובי בנינו.

יש דברים שנכתבו לפני אלפי שנים בישראל, ובש-בילו — לדורותינו, היום נזכנו לדעת, כי הם כאילו נכתבו בשביל דורנו, בשביל בנינו, בשביל כולנו:

"אלהים, אל-דמי-לך, אל-תחרש ואל תשקוט אל:

כי הנה אויבך יהמיון ומשנאיך נשאו ראש:

על עמך יערימו סוד ויתיעצו על צפוניך:

אמרו: לכו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד:

כי נועצו לב יחדיו על-ך ברית יכרתו:

אהלי אדום וישמעאלים מואב והגרים:

גבל ועמון ועמלק, פלשת עם ישיבי צור:

גם אשור גלוה יעמם היו זרוע לבני לוט סלה:

אשר אמרו: גירשה לנו את נאות אלהים:

אלהי שיתמו כגלגל כקש לפני רוח:

כאש תבער יער וכלהבה תלהט הרים:

כן תדרפם בסערך ובסופתך תבהלם:

וידעו כי אתה שמך ד'

לבדך עליון על כל הארץ".

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הייבור לחבר-הכנסת צדוק, ואחריו לחבר-הכנסת רפאל.

חיים יוסף צדוק (המערך, עבודה-מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שעה זו, כשה-מלחמה נמשכת וקרבנות כבדים הם בעיצומם ומערכה כבדה עודנה לפנינו, איננה שעה כשהא-לדיון פרלמנטרי מפורט.

דבר אחד חובה להדגיש בשעה זו: עלינו להבהיר לעצמנו, ולעולם כולו, את מלוא האחריות של ברית-המועצות למלחמה הזאת.

סוגי הנשק וכמויות הנשק שברית-המועצות סיפ-קה, ומוסיפה לספק, לסוריה ולמצרים, אין זאת אספקה לשם קיום יחסי ידידות בלבד; אין זאת אספקה כדי לאפשר לידידים להתגונן; זוהי אספקה מסיבית ביותר שנועדה לאפשר לסוריה ולמצרים לפתוח במלחמה נגד ישראל ולהתמיד בה.

ברית-המועצות סיפקה את הנשק, הדריכה ואימנה את צבאות סוריה ומצרים למלחמה תוקפנית, ועודדה אותן לצאת למלחמה. עתה היא מדרבנת מדינות ערב אחרות להצטרף למלחמה. כל זה נעשה כשברית-המו-עצות עושה כמיטב יכולתה כדי להטעות ולהוליד שולל את ארצות-הברית.

דומה כי מאז הצבת הטילים והסובייטיים בקובה בשנת 1962, בימי הנשיא קנדי, לא עשתה ברית-המו-עצות מעשה רמייה כפי שעשתה עכשיו במזרח התי-כון. משבר הטילים בקובה נתרשש בתקופת המלחמה הקרה; מעשה הרמייה הנוכחי חמור פי כמה, כי הוא נעשה תחת מסווה של הפשרת יחסים, של "דטאנט", כביכול, בין שתי המעצמות הגדולות.

נגזר חלילה שתתמשך המלחמה היא תיערך גם לה ותעמוד בה, כי זוהי מלחמתה, להתקיים ולחיות.

עוד נבוא חשבון עם עולם ציוני וקשות, שבחלקו הגדול ממאן גם הפעם לראות את התוקפן ומסרב לה- כיר בעובדות חיות וגלויות. נלאינו לטעון כלפי המע- צמה הסובייטית, האשמה בלעדית בהעדר השלום בא- זורנו, על-ידי שהפכה אותו למחסן אדיר של נשק קט- לני ולימדה את בני ערב מלחמות. מעצמה רשעה זו, המנצלת עמים ירודי רמה לאינטרסים סכסכניים צרים משלה מוסיפה בעיצומם של ימי הקרבות להסית ולהל- היב לשפך דמים. דם בנינו השפוך — על ראשה ואח- ריותה.

גם מדינות נאורות וביכול באירופה, שהיו עדי- ראיה לשואה הנאצית האיומה של עמנו בקירבתן, בשי- כנותן ובתוכן, כיצד יכולות הן להתעלם מנסיון השי- מדה מחודש של שארית עמנו על-ידי עמי ערב המו- סתים ולמנוע מאתנו כלי הגנה? נזכור לעמים אלה את התנהגותם הבוגדנית כלפנו בעת צרה, בשם שנו- כור ולא נשכח לעולם את עמידתה ועזרתה של האומה האמריקנית הגדולה ונשיאה הדגול, חסיד אומות העולם.

בעלי המצפון בעולם יודעים, כי לנו לא היו כל- כוונות של תוקפנות וחידוש המלחמה. צפינו ליום של משא-ומתן על השלום תוך ידיעה והכרה כי השלום יבקש מחיר מצדנו ואף היינו נכונים לו.

התנפלות-פתע דוגית זו עלינו היא שתחייב אות- נו להיהרר מחודש ולמחשבה נוספת על טיבם ומהותם של גבולות בטחון. במלחמה זו הכפוייה עלינו היעדים הברורים שלנו הם להדוף את קלנסי האויבים מעבר לקווים ולשבור את עוצמתם התוקפנית. כרגע אין לנו כל מטרות אחרות. כל מעיינו וכל כוחנו — להשגת היעדים הללו.

כאשר יתכנס קהל בית ישראל מחר לאור בוקר, ובתוכו לוחמים בקוים ובמוצבים, בבתי הכנסת לתפילות הושענא נאמר כולנו והפעם ביתר הבנה דבקות:

הושענא למען איתן הנוקב בלבב אש; למען בן הנוקד על עצים ואש; למען גיבור הנאבק עם שר אש; למען צור עלה ונתעלה ברכב אש; למען קדושים מושלכים באש — הושענא.

ואף נאמר: לך זרוע, עם גבורה, תעז ידך תרום ימינך.

וטוב לזכור, הושענא-רבה, יום חבוט ערבה, נקרא גם יום החתימה כפי שאומר בעל "שבלי לקט", ויום ערבה הוא יום חתימת הדין כיום הכיפורים.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת כרמל, ואחריו לחבר- הכנסת לורנץ.

משה כרמל (המערך, עבודה-מפ"ס):

בכבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, השעה הקשה וה- גדולה והגורלית הזאת איננה יפה לדיבורים רמים ול- מלים גבוהות. נדבר-נא היום הזה בלשון פשוטה ובי- משפטים צלולים, כיאה למצב של מלחמה כבדה לישראל, עמידה על נפש הלוחם והאזרח, ומערכה על עתיד העם היהודי.

אנחנו ניצבים עתה לפני נסיון מחודש של מדינת ערב, רב-היקף ועקשני, להכריע את מדינת ישראל במל-

שכול ויתמות פקדו בתיהם. אבל היחיד הוא כיום אבלו של כל אחד מאתנו, אבל העם כולו.

ברכת החלמה מהירה ליקירינו החיילים שנפצעו בקרבות, הנאבקים בסבל ובכאב. אל מלך, רופא נאמן ורחמן — העלה-נא ארוכה ומרפא לכל תחלואיהם, לכל מכותיהם, רפואה שלמה לכל מכאוביהם.

חברי הכנסת, לא יעברו עוד ימים רבים ופרקי גבורה מפוארים ייכתבו על העזו והאומץ, ההקרבה וה- תושייה של בנינו הלוחמים, שסיכלו מזימות רשעים בעלותם עלינו לפתע, בכוח רב, ביום הקדוש, כאשר בני האומה מכונסים בבתי-הכנסת בצום ובתפילה, בב- קשת סליחה וכפרה לנו ולעמי תבל.

עוד ידובר ועוד יסופר, כי בינתיים יאה השתיקה טובה הדומיה. ולא רק מבחינה זו, כי אם מכמה בחינות נוספות אולי מוטב שנגזור על עצמנו תענית הדיבור. לא רק לנו, ובחרי העם ונציגיו, אלא גם לאיש ברחוב, לאזרח הדיומם, שערותם ומעורבותם אינן פחו- תות משלנו, תמיהות, שאלות ואולי גם פירכות וקו- שיות. אלא שכל אלה יועלו, יתבררו ויתלבנו בבאי מועד, אחר הנצחון בעזר השם. גם שעת לקחים ומסק- נות תגיע. עלינו ללמוד מכל מה שעבר ועובר עלינו. אנו מצווים ואף חייבים ללמוד במחיר יקר זה שאנו משלמים. אלא שעדיין אין השעה בשדה לכן, כאשר רק מעט מהנחתונים בדינו, ועיקר המלאכה עדינה לפ- נינו. לא עת חשבונות העבר ואף לא עת לקחים לע- תיד היא השעה הזאת. עתה עלינו להתאחד ולהת- לכד במאמץ האחד והיחיד שלפנינו: מאמץ הנצחון. עם כל המותחן המובן והמוסכר שהוא מנת חלקנו, תש- דה בין כולנו אחוות-אמת כאחוות הלוחמים בחזית.

הסיסמה שנולדה בראשית ימי עצמאותנו: "כל הארץ לנו חזית" — כוחה יפה כאז בן עתה. אין כלל להבחין בין חזית ועורף, בין הבן שבקווי המערכה לבין הוריו החרדים לו בבית. לכל לוחם שרשים עמוקים וענפים בעם. המושג "חייל אלמוני" זר לנו ואיננו קיים בתוכנו. גילוי ההתנדבות הספונטניים המקיפים את כל חלקי העם הם רק ביטוי טבעי ואמיתי לאחדות זו. התורים הארוכים של צעירינו המחכים לשעת שובם מחו"ל, המתגייסים בטרם נקראו; התגובה החמה, הלוהטת, של קהילות ישראל בתפוצות ונכונות לעזור ולסייע ככל שידן מגעת ואף למעלה בזה; והריצה-הדי- חיקה של עולים חדשים, מקרוב באו, למקומות עשייה, שבהם אפשר לעזור, לסייע ולהיעזר — כל אלה הם מתכונות האופי של אומה זו. כזה הוא עמנו. אין שי- עור לגדולתו בשעותיו הגדולות.

במחיר-נפול מחיצות בין ימין לשמאל, בין דתיים לחילוניים, בין קיצוניים למתונים. כבר הורה שמיא הזקן הנודע כגדול המחמירים, שיש ללחום באויב ביום הכיפורים עד דתו. רבותינו, מורי ההוראה, ערים להת- רחשויות. הכל הורה לשם המאמץ המלחמתי, למען הצלת החיים והמדינה. אנא הקפידו שלא לעבור גדרים וסייגים ולא לבטל אסורים שלא לצורך וללא הכרה.

ראש דבני ישראל הרב גורן שליט"א עושה עם חיילי ישראל בחזיתות לחזק ידיהם ולעודד רוחם וארון הקודש בראש המערכה. מלחמת מצוה היא לנו המל- חמה הזאת.

אנו בוטחים באלהי המערכות, שאומה זו, שכאלה לוחמיה, תדע גם הפעם לנצח נצחון מחיר ומוחק, ואם

העם בישראל נשא ועודנו נושא את לבו לשלום עם שכניו, והוא לא ישמוט את שאיפת השלום גם בעת מערכות צבאיות וקרבנות דמים הניטשים על גבולותינו. הוא קיווה כי הרגיעה באש במשך שלוש השנים האחרונות תהיה פרודור להסכם שלום בדרך ההידברות וההבנה בינינו לבין הערבים.

אבל משפתחו הערבים במלחמה — נילחם; ובמלחמה — נגהה במלחמה.

נוסיף להילחם באויבינו באוויר, ביבשה ובים. אנחנו נילחם בהם בחזיתות הקרב, נכה בהם בעמדותיהם, בעורפם, בבסיסיהם ובמחנותיהם. נוסיף להילחם עד נשיב את כוחם הצבאי, נטיל אותם אל מעבר לקווי, נסיר סכנה מארצנו ונתיש את רצונם להמשיך במות השמד נגדנו.

25 שנה, מיום כינון המדינה — ובעצם עוד בטרם קמה — אנו במלחמה. והיא שבה ותובעת ממנו את קרבותיה. כי גם במערכות צבאיות שבהן גוברים על האויב משלמים לדאבון לב מחיר דמים, וכל הדמים יקרים ודואבים. זוהי הסיבה כי בכל עת תמך נשאו לבנו לשלום דיברנו שלום לשכנינו, בבקשנו משא ומתן, הידברות, הבנה, הסכם, ויתורים הדידיים, חוזה שלום, יחסי ידידות.

בשנים שלאחר מלחמת ששת הימים, שבה גברנו על סכנה גדולה לקיומה של ישראל, עת הכרענו את עוצמת האויב אשר צר על גבולנו וחסם את חופש השיט, שבנו וביטאנו את רצוננו לשלום, תוך נכונות לוותר על שטחים שבשליטתנו ולסגת אל גבולות בטחון מוסכמים, קבועים בחוזה שלום בין הצדדים.

במקום היענות נתקלנו בסירוב עקשני והאויב פנה להכנת עצמו למהלך של הכרעה צבאית מתואמת, שפתח בה ביום הכיפורים לפני 11 ימים, מלחמה זו, שבה פתח האויב, היא ההצדקה המוחצת ביותר לעקשנותו שלא לזוז מקווי הפסקת האש בטרם הסכם שלום, ושלא לשוב לעולם לקווים שלפני מלחמת ששת הימים, שאין בהם ולא יכול להיות בהם בטחון לישראל וערובה לשלומה. כל בדרעתי מבין עתה מה יכול היה להיות מצבנו ומה רבים יכלו להיות קרבותינו ואילו פרצה מלחמה זו ואנו ניצבים לא בסיני ובגולן, אלא סמוך ליריכו האוכלוסיה הצפופים שלנו, ליד מרכזי הכלכלה הישראלית, וקרוב לאובייקטים בסיסיים במערכת התשתית הישראלית.

חברי הכנסת, עוצמות האויב ממדינות וערב השונות, כפי שנתגלו בחזיתות הקרב, מחייבות אותנו למעשים מידיים ונמרצים של התעצמות בתוך המלחמה, הן כדי למלא את החסר בעקבות הפגיעות והנזקים בצידו והן כדי להגביר כוח רב יותר לעתיד.

כפי שבינו צבא יש מאין בתוך מלחמת השיחור, בעצם הימים החמורים של הנסיון להסחיתנו, כך נגיביר כוח ועוצמה בתוך המלחמה הקשה הזאת, שבה הגנו עומדים בעצם הימים האלה.

אנו נדרשים למעשים מידיים, להתעצמות צבאית גדולה ולהערכות אסטרטגיות מרחיקה ראות לא אחרי המלחמה הזאת, לקראת התמודדות נוספת אפשרית בעתיד. שכן ברור כבר עתה כי נכנסנו לתקופה חדשה ביחסי ישראל-ערב, ובה מתגבשת והולכת קואליציה ערבית גדולה ומקפת, ממרוקו עד סעודיה, שכל מטרתה השמדת ישראל, והיא נשענת על כוחות צבאיים

חמה בכוח הצבאות הגדולים אשר בנו והנשק הרב והמשוכלל אשר צברו במשך זמן רב. מאז מלחמת השיחור, שבה נעשה נסיון לסכל את כינון המדינה בטרם היתה למציאות ולהשמידה מיד לאחר שנתכוננה, לא היה נסיון מקיף כזה של התלכדות צבאות ערב בפעילות משולבת למלחמה בישראל במגמה להכחידה.

11 ימים אנו במלחמה ואבידותינו מדאיבות מאוד. הן מדאיבות כל כך, כי יקר לנו כל אדם. כל בית ישראל כואב, כמשפחה אחת, על כל יהודי הנופל במערכה.

חברי הכנסת, יש לקחים רבים שאנו חייבים להסיק מכל שקדם למלחמה זו ומכל שמתרחש בה. יש לקחים שמוטב לבחנם לאחר שייחמו הקרבות, ונשוב אליהם בבוא היום ההוא; אך יש לקחים שאנו חייבים להסיקם מיד, ללא כל שהיות, בתוך המלחמה עצמה, כי בנפשנו הדבר, עתה ובבאות.

זוהי מלחמה כבדה וארוכה ורבת-דמים יותר משיצפה העם בישראל, הער תדיר לבטחונו וחדל לשלום המדינה. בכוח אומץ הלב, התושיה וההקרבה של הלוחמים המעטים בחזיתות נעצר האויב רב-העוצמה, נב-לם וסבל אבידות, בטרם חדר אל פנים הארץ ועד שגוייס ונפרס המערך הכולל של צה"ל, אשר ההכרעה במלחמה עוד לפניו.

בכוח התעוזה, היעילות והתנופה המבצעית נעקר האויב הסורי מרמת הגולן והוטל לעבר דמשק, כשכוחותינו משתלטים על שטח נרחב מזרחה לקו הפסקת האש שנפרץ עלידם; ובאותו כוח נבלם האויב המצרי אשר עלה בידו לצלוח בכוח גדול את התעלה ולהת-ייצב ממזרחה, כשנמנעת ממנו התקדמותו אל תוך סיני לעבר המצרים.

גם לאחר 11 ימים של קרבות קשים ולמרות אבידותינו הגדולות של האויב המערכה טרם הגיעה אל שלב ההכרעה. האויב הטיל למערכה זרובות מן העורף וכוחות נוספים ממדינות ערב שלא היו במלחמה, ובידי-המועצות, אויבתה המסוכנת של ישראל, מוסיפה לספק צמיחת גדולת של ציד, תחמושת וחמרי מלחמה לרוב, שלא נועדו אלא לאיים על קיומה של ישראל.

זו מלחמה שנצטרך לעמוד בה בנחרצות גדולה, בעקשנות בלתי-נשברת ובאורך-רוח רב. זו מלחמה מתמשכת שתדרוש מיצוי כל יכלתנו הצבאית ותעוונתנו הקרבית, ריכוז כל המשאבים הכלכליים של הארץ, אי-מוק כל כוחות הנפש של החברה הישראלית, נכונות הקרבה עליונה של האדם הלוהם והתלכדות העם היהודי בתפוצותיו עם מדינת היהודים.

האויב שעלה עלינו בשני ראשים ובכוח רב השיג, כיוזם ותוקף, יתרון ארעי עלינו בשלב הראשון של המלחמה, וגם גרם לנו אבידות מכאיבות. אך שבחזית הסורית הוכה האויב ונהדף אל מעבר לקווים, הרי בחזית המצרית הוא מקיים עוד את יתרונו בהחזקת מרבית שפתה המזרחית של התעלה שנאלצנו לנטוש בשלב הראשון של המלחמה, אך שסבל פגיעות קשות ואבידות כבדות. אך צבא הגנה לישראל, הבנוי בחלקו הגדול על כוחות מילואים הפוגים אל הנשק בעתות חירום ומלחמה, פרש עתה היטב וערוך להשיב מלחמה, והוא ישיבנה בכוח, בחכמה, בתושיה, בחירוף נפש ובמלוא הדבקות ביעדה המרכזי של המערכה — להדוף את הפולש הרחק אל מעבר לקווים ולשבור את עוצמתו הצבאית המאיימת על ישראל.

הו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחברי הכנסת לורנץ, ואחריו לחברי הכנסת האזונה.

שלמה לורנץ (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני, העני ממי-עש, נוטל לעצמי את הזכות לשמש שליח ציבור של כולכם באמירת פרק תהילים, ובטוחני שכולכם תצטרפו, לפחות במחשבותיכם ובחביוני לבכם, לאמירת פרק תהי-לים, כמנהג אבותינו ואבות אבותינו בעת צרה ומועקה:

"שיר המעלות ממעמקים קראתוך ה': אדוני, שמעה בקולי, תהינה אוזניך קשובות לקול תחנוני. אם עוונות תשמריה, אדוני מי יעמוד: כי עמך הסליחה למען תיורא: קיוויתי ה' קיוותה נפשי ולדבריו הוחל-תי: נפשי לאדוני משומרים לבוקר שומרים לבוקר: יחל ישראל אל ה', כי עם ה' תחسد והרבה עמו פדות; והוא יפדה את ישראל מכל עוונותיו".

תקוותי כי תפילתנו תתקבל ברצון והשם ימלא את משאלות לבנו לטובה.

אדוני היושב-ראש, בלי להפחית מערך הגבורה המלחמתית של לוחמינו — ובהודמנות זו אנו שולחים ברכת חזק ואמץ, מתוך רגשי תודה ואהבה לחיילינו העומדים במסירות נפש על קיומנו בארצנו הקדושה — עלינו לדעת כי עיקר כוחנו, מאז היינו לעם, היה גלום תמיד באותו כוח רוחני שאינו אלא אמונה כי יש לנו מלך עוזר, מושיע ומגן, נצח גם הפעם.

חברי הכנסת, כמה אקטואלית הפתיחה של תפי-לת שמונה-עשרה: "מכלכל חיים בחסד... סומך נו-פלים ורופא חולים ומתיר אסורים... ונאמן אתה להח-יות מתים...". אנו זקוקים במיוחד בעת הקרב הקשה שלנו לתפילה זו. אנא השם תסמוך לוחמים — נופלים, תרפא חולים פצועים ותתיר אסורים שבויים.

ולמשפחות השכולות יש נחמה אחת וזו ברכת "מחיייה מתים ברחמים רבים". להחיות מתים, זה דבר שהוא למעלה מהשגתנו. אין זה בכוח בשר ודם, אבל בכוחו של הכל-יכול, הקדוש ברוך הוא. מכאן הברכה המסורתית שאנו שולחים למשפחות השכולות: המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מנצל את הבמה הזאת, שהרי הדברים המושמעים מעליה מגיעים לכל רחבי תבל, כדי להכריז לא רק בשמי ובשם שול-חי, אגודת ישראל, אלא בשם העם כולו, על אמונתנו, אמונת ישראל סבא, כי בה' נעשה חיל והוא יביס צרינו.

אדוני היושב-ראש, האויב הערם התקיף אותנו ביום הקדוש, יום הכיפורים, כאשר כולנו התפללנו בבית-הכנסת. תרשו לי לחזור על קטע תפילה מימים הנוראים: "ועל המדינות בו ייאמר: איזו לחרב ואיזו לשלום, איזו לרעב ואיזו לשובע, ובריות בו יפקדו להז-כירם לחיים ולמוות. מי לא נפקד כהיום הזה. כי זכר כל היצור לפניך בא מעשה איש ופקודתו, ועלילות מצעדי גבר, מחשבות אדם ותחבולותיו, ויצרי מעללי איש".

כדי להיות האויים לישועת השם אנו חייבים, במ-יוחד בימים אלה, להרבות במצלות ומעשים טובים, הן בין אדם למקום והן בין אדם לחברו ודאי שעלינו להימנע מפרצות חדשות, חס וחלילה, בקדושת השבת. הציבור הדתי הוכיח ביום הכיפורים שאפשר לעשות הכל למאמץ המלחמתי במסגרת ההלכה, המתירה הכל

גדולים ועל משאבים עצומים של מדינות ערב עשירות בנפט ובכסף, ונתמכת על-ידי ברית-המועצות, המספקת לה את כלי המשחית בהיקף שלא גודע דוגמתו.

עתה ברור לכל כי בכיסוי של הפשרה בין לאומית והסוואה של הבנה בין-מעצמית עושה ברית-המועצות כדי לשוב ולבסס את השפעתה ושלטותה בחלק זה של העולם, וכל דרך, תהיה היא ברטגית ואכזרית ורצח-נית ככל שתהיה, כשרה בעיניה.

עם ישראל יזכור בהכרת תודה עמוקה את ארצות-הברית אשר גילתה הבנה רבה בעבר לצרכי בטחונה של מדינת ישראל וסיפקה לה ציוד רב-חשיבות ורב-חיוניות לבניין עוצמתה הצבאית, לכושד לחימתה ולע-מידתה על נפשה בעתות סכנה, ואשר נחלצה גם בשעה קשה זו לספק לנו חמרי מלחמה, כדי למלא את חשיטתנו בעקבות השחיקה של הציוד במערכה הצבאית ואת התחמושת המוצאת בקרבות.

עם ישראל גם יזכור בחרון עמוק, שלא יחלוף, את ברית-המועצות אשר ציידה בציוד המשוכלל ביותר את אויבינו, ציוד שלא נועד אלא להשדמת ישראל והכחדת העם היהודי בארצו, והיא מקיימת עתה "רכ-בת אווירית", שכל תכליתה להגביר את כוחם של מבקשי נפשנו ולחזק את ידיהם בהתקפה המטורפת נגד כוחותינו העומדים במערכת ההגנה. לא רק ידיהם של הערבים הפולשים מגואלות בדם בנינו הגיבורים שנפלו בהגנה על המדינה הנתקפת; גם ידיה של ברית-המועצות מגואלות בדמנו ובנסיון הזדוני לבלותנו. ההיס-טוריה של ימנו ושל האנושות לא תשכח לה זאת ותרשום אותה לדראון.

חברי הכנסת, בני עמנו שבעי התלאות, המלחמות והסיכונים חשים היטב את משמעותה הגדולה של המלחמה הזאת לכל אדם בישראל ולאומה ככלל. זו מלחמה על החיים, על הקיום ועל העתיד הלאומי. ומי שבאות מטרות מלחמה — שום כוח לא יילחם כמל-הו, שום כוח לא יוכל לו, ושום כוח לא יכריעו במל-חמה, יהיה צידו רב ומשוכלל בכל שיהיה.

המצרי הלוחם במדבר השומם של סיני ממזרח לתעלה והסורי שנשלח לנתץ את יישובינו ברמת-הגו-לן ולשטוף אל הגליל כבר חשים היטב את עוצמתו של רצון הקיום ואת משקלו של הכוח המותץ אשר ללוחם הישראלי. אין מוטיבציה שתגיע את חייל האו-יב, יהיה מצוייד מכף רגל ועד ראש, לגלות כושר לחי-מה ודבקות בקרב, שתוכל להשתוות למוטיבציה של החייל הישראלי, הלוחם על סף ביתו, על חיי מש-פחתו, על בטחונו וארצו ועל שלום עמו ועירו. העם היהודי בתפוצותיו יהיה עמנו בברית אחים — במא-מצינו הגדולים, במסירותנו הרבה ובאחדותנו הלאומית.

אנחנו נקלענו מחדש, בלא רצוננו, למלחמת קיום ונעשה אותה במלוא הנחרצות וכוח הרצון ומסירות ההקדבה עד אשר יושגו כל יעדיה: השטחים שבשלי-טתנו מאז ששת-הימים יטוהרו מאויב והכוח הצבאי של הפולש יישבר.

מוזכר הכנסת נ. לורך:
כבוד הנשיא!

(חברי הכנסת מכבדים את הגשיא היוצא בקימה)

תמיד אמרנו כי נעביר את המלחמה לשטח האויב, וק"י יימנו זאת גם במלחמה הזאת, השונה כל כך מכל המלחמות שידענו בעבר.

על הממשלה להבטיח כמיטב יכולתה כי יהיו בידו צה"ל הכלים הדרושים לו, וכי ייתן לו חופש הפעולה הדרוש לו לסיום המלחמה בנצחון מלא ושלם.

העם בטוח בחייליו, משתאה לגבורתם, מתגאה במעלליהם, ומתפלל לשובם בשלום עטורי נצחון.

זה מה שיש לי לומר לבני המשך המלחמה הזאת. כי פרלמנטים אינם עושים מלחמה. רשות הדיבור נתונה לצבא.

גם בעעה זו לא נסתיר כי נותרו בלבנו כמה סימני שאלה לבני מה שקרה לפני המלחמה ובראשי-תה. אך על כל אלה נבטח תשובות רק לאחר גמר המערכה הכבדה. כל עוד ניטש הקרב נדחיק מאתנו ביוזעין כל מה שאיננו מכוון במישרין לנצחון. זאת חייב לעשות כל יאדם בישראל. כי אין כרגע כל נושא חשוב אחר פרט לנצחון, ואין שאלה אחרת אלא מהי הדרך הקצרה והיעילה להגיע אליו.

לאחר המלחמה נתפנה גם לחשוב על מה שמתחייב מללקחיה, ויהיה צורך בודאי גם בבדיקה מחודשת של מוסכמות רבות וגם בגישה חדשה ומעמיקה נוספת. מה שהיה שיגרתי בתפיסתנו הישנה יעבור בדיקה מדוקדקת, למען יהיה תואם את המציאות שבפניה אנו עומדים כיום ונעמוד בעתיד. אך תחילה, מעל לכל ובראש וראשונה - הנצחון.

במלחמה זאת, כמו בכל שעת מבחן, נתגלו במער-רומיהם המספסרים בדם. ברית-המועצות המבקשת לפ-לס לה דרך למזרח בחורבן ובהרס, היא וגירותיה לו-חמות פה גדגדו בנשק שסיפקו בשפע עצום ושחן מו-סיפות להורים לאזור. נתגלתה אנגליה, המונעת מאתנו ציוד, אפילו כזה שהסכימה למכרו ושילמנו בעדו, ופ-תחת בו-זמנית את בתי-הספר הצבאיים ואת מחסני הנשק שלה לפני אויבינו. בדומה לכך עשתה גם כאשר העם היהודי הובל לטבח באירופה. גם אז הטיל הצי הבריטי מצור על הצלה של שארית הפליטה. לא נשכח מאתנו פרק זה ביחסי אנגליה-ישראל, כשם שלא יישכח מאתנו מה היא מעוללת לנו כיום. צרפת, שנתנה חימוש לאויבינו, מנעה אותו מאתנו, משתכרת מריח הנפט, פונה עורף ליהודים ורשמת פרק של קלון בתולדותיה.

עמי אירופה המערבית, גם אלה שחו מגופם את השואה הגוראה בימי הכיבוש הנאצי, ואחרים שחיו על גבול השואה הזאת וניצלו ממנה, עומדים היום מנ-גד. הם נייטרליים כביכול, כאשר נייטרליות זו פירושה למעשה חיזוק אויבינו, שכל מקורות האספקה של ברית-המועצות פתוחים לפנינו, ואין הם נזקקים כלל לאספקה צבאית ממקורות אחרים. זוהי נייטרליות כוזבת וצבועה, חרפה לעמים של מערב-אירופה, שהיו צריכים לזכור כעת כיצד נעקרו היהודים מאדמתם בסערת השואה. בייטרליות זו הם מפקידים אותנו ומש-לימים עם הנסיקן להתחייב את שארית הפליטה, הם משרתים את אויבינו, ההיסטוריה תרשום זאת לפנינו.

נזכיר היום בגאווה את חלקו במאבק של העם היהודי, אשר חש עוד קודם שאמרנו לו זאת כי מל-חמת קיום היא המלחמה הזאת. העם הנפלא הזה - בו בטחונו ואמונו.

משום פיקוח נפש והצללת העם. פיקוח נפש, וגם ספק וספק-ספקא של פיקוח נפש, דוחה את השבת. אבל, רבותי, עלינו לדעת שלא כל דבר הוא פיקוח נפש, אפילו לא בזמן מלחמה. חלילה לנו לחלל את השבת בדברים שאין להם כל קשר עם המאמץ המלחמתי. פרצות בחומת השבת אינן מהוות קיטרוג חס-ושלום כלפי מעלה בלבד, אלא הן מטילות אימה ופחד. ואם לא תבינו זאת, תאמינו לנו שזה כך: מורידים את המוראל בחיות ובעורף, בקרב ציבור רחב של יהודים המאמינים בכל לבם שיש קשר ישיר בין שמירת מצוות ובין הצלתנו השם במלחמה.

תקוותי ישראל הממשלה וכל חברי הממשלה יקב-לו את רמזי אלה היוצאים מקרב לב חרד ודואב, בכל כובד הראש, ויוציאו את המסקנות הראויות.

ולבסוף ברצוני להתייחס בהוקרה למשפט אחד של ראש הממשלה במוצאי שבת. אני מצטט מזכרוני. היא אמרה בערך כך: אינני מתביישת שבראש ממשלה אני רגישה, אני סנטימנטלית כלפי חיינו של כל חייל. ואם סאדאת יהיה נרגש כמוני ביחס למותו גם של אדם אחד - אז יבוא הסוף למלחמות בינינו.

זוהי, רבותי, הגישה היהודית המסורתית, החרדה על קיום כל נפש בישראל, וכדברי חכמינו זכרונם לב-רכה: כל המקיים נפש אחת בישראל, כאילו קיים עולם מלא.

תקוותי, ואני בטוח בזה, כי חרדה זו תדריך את כל הגורמים הקובעים בכל צעדיהם והכרעותיהם, לר-אות קודם כל וראשית כל את עניין פיקוח נפש הדוחה הכל.

ואני מסיים בתפילה: שומר ישראל שמור שארית ישראל, ואל יאבד ישראל האומרים שמע ישראל. שו-מר גוי אחד שמור שארית עם אחד, ואל יאבד גוי אחד המייחדים שמך ה' אלוהינו ה' אחד.

היו"ר צ. צימרמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת האוזנר, ואחריו לחבר-הכנסת הורביץ.

גדעון האוזנר (המפלגה הליברלית העצמאית):

אדוני היש-ראש, כנסת נכבדה, כשנמסרו למש-פחות השכולות ההודעות על חללינו במלחמה זו נפרש צעיק האבל על בתים רבים בישראל, לבנו למשפחות שאיבוד את היקר להן ולנו.

המלחמה המתמשכת איננה מניחה לנו עדיין אפי-לו את היכולת להתייחד כראוי עם זכר הקרבנות ול-חפש מלת ניהומים לבני משפחותיהם. למען תחיה המדינה, שהנופלים הקריבו חייהם עליה, אנו מצווים לרכז היום כל קורטוב של מחשבה ולמצות עד תום כל יכולת של מאמץ להמשך הקרבות ולנצחון במע-רבה הכבדה מאוד.

כי אנחנו עומדים לפני המאמץ המלוכד של העו-לם הערבי להכחידנו. כוח אדיר הסתער עלינו בהמוניו. כעת הצטרפה גם ירדן לקרב. אכן, זהו "הסיכוב השני" שאירעות ערב תלכנונו אליו מאז תבוסתם במלחמת השיחור של 1948.

התשובה האחת והיחידה שישיראל תתן לאויביה תהיה שבירת הכוח שקם עלינו ורדיפתו. עכשיו, לאחר שהאויב מיצה את יתרון הפתיחה באש, עברה היממה לדינו, וצה"ל יכה באויב ללא רתיעה וללא רחם.

חמה ארוכה, עיקשת, מרה ועקובה מדם. אנו מאמינים בכוחם, בכשרם, באמונתם, בנחישות ההחלטה של כל חייל וכל מפקד להדוף את האויב, להרוס את חילו ולהביא את הנצחון המלא.

דומה כי נגזר עלינו שמדי כמה שנים יתלבד רוב מגיינו של העם הזה מאחורי החזית, ישכח את מלחמות העבר ופולמוסי העתיד, ויהיה בגופו ובלבו עם בניו, גיבורי המלחמה בחזית, ועם ההורים והמשפחות השכולות בעורף.

בבוא היום נצטרך לשבת בפכחון גדול, ללא עיר-פול, ולשפוט את מעשינו בעבר הקרוב מאוד הנראה עתה חרוק כשנות דור. חשוב שנזכור מי היו ידידנו בשעה קשה. חשוב פחות לזכור מי ערק, מי נעץ סכין בגב, מי מבין הגויים ביכר אינטרסים כלכליים אנוכיים, עמד על הדם, ונמלא חיל ופחד מפני כל איום ערבי הכרוך בזק כלכלי, והטיל עלינו אמברגו בשעה שהסובייטים ואחרים מציינים את הסורים והמצרים. בנשק ובציוד צבאי בהיקף לא יסוער מדגע פרוץ הקרבות.

מערכת יחסי החוץ שלנו תהיה חייבת להשתנות, והגישה השעה שבנינו כי איננו חייבים בעולם הבנוי מ-היראה לזכור ומשאלות, אלא בעולם אנוכי הדואג לעצמו ולעצמו בלבד. בפכחון גדול פי כמה וכמה נזדקק לשדר את מערכתנו הפנימית לאור הקלקים הגדולים שמלחמה פתאומית ואכזרית זו הביאה עמה.

אני מציע לכל אחד ואחד מאתנו לשקול מחדש את עמדותיו, לחזור ולבדוק דברים שאמר, גישות שניסח, הצעות שהציע, לעתים בחפז רבה, בלי לבחון היטב היטב כי בדברים אלה מעורב גורלו של עם, ועתידה של מדינה עשוי להיחרץ. צמרמורת עוברת בגוף למחשבה כי המצרים, הסורים, ואולי גם הייחידים היו פותחים במתקפה זו, במאסה ענקית של לוחמים המוטלים לקרב בלי התחשבות כלשהי בחיי אדם, בציוד שבידם, לא מגבולות הפסקת האש של יוני 1967, אלא מעמק החולה, משפלת החוף, מגבולות הרצועה, בלא שיהיה ברשותנו העומק האסטרטגי הדרוש לנו, המאפשר לנו לוותר אולי על מלחמת מנע. זהו הקלק הגדול ביותר, ומשני לו רק הקלק שאסור לה למדינת ישראל להיות פס לעולם לשאנונות, שעליו להיות תמיד דרושה, תמיד ערה, תמיד לשמור את לקח עשרת הימים האחרונים עמוק עמוק בלבנה.

אדוני היושב-ראש, קשה לדבר בשעה זו על מטרות המלחמה. הכל מצפים לשורות טובות ומוחלטות מן החזית. ראשית יש להדוף את הצבא הסורי והמצרי מקווי הפסקת-האש אל מעבר לקו הלבניס, למוטט את מערכיו, להפוך את הצבאות הערביים התוקפים לגופים צבאיים מדולדלים, חלשים, חסרי כוח, צבאות שלא יוכלו עוד לתקוף. זוהי משימה ראשונית והנצחון חייב להיות מוחץ, כדי שלא יישאר בלבו של העולם הערבי שמץ של אמונה ולא יישאר בו שיר של תקווה, כי יש בכוחו של צבא ערבי להביס את מדינת ישראל. אם יישאר אלה — לא נדע לעולם שלום, ולא נדע לעולם בטחון מוחלט.

ידוע כובדו של הקרב. הקרב הקשה מאוד, הכבד מאוד והמסובך מאוד, תובע קורבן דמים גורא, אך שוב הפעם נכפה קרב זה עלינו. קידמנו את פניו, ועלינו להכריע בקרב זה כדי שהנצחון בשדה המערכה לא ייצור תנאים למלחמה חדשה, אלא ייצור תנאים חדשים מן היסוד במזרח התיכון.

נעלה על נס את ידידותם של ארצות-הברית, מני-היגת העולם החפשי, נשיאה, ממשלתה ועמה, שנו-דעקו לקריאתו של עם החפץ בחיים, השוחר שלום והנחון בסכנה. לא נשכח לארצות-הברית את היר המסייעת שהושטה לנו בימי המבחן הגדול. לאורך כל דרכו ההיסטורית לא שחח העם היהודי את אלה שהיטיבו אותו. אנו מתברכים גם בשד החוץ הגדול של ארצות-הברית, הנרי קיסנינג'ה, בן העם היהודי, שקיבל היום את פרס נובל לשלום.

עיינו נשואות אל בנינו ובנותינו העומדים במערכה הכבדה, שאינם חסים על כל קרבן, גם לא על חייהם הצעירים, למען נצח ישראל לא ישקר. להם יהיה הנצחון.

היו"ר צ. צימרמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת הורביץ, ואחריו לחבר-הכנסת חזן.

יגאל הורביץ (הרשימה הממלכתית):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ואחרי שעות קשות מאוד שעברו על כולנו, אחרי מאמצי גבורה, אחרי שכל מחו וכשרו של צה"ל נכנסו למערכה, עברנו את תקופת המשבר ואנו מצויים עתה בתחילתה של תנופה גדולה. וכאשר מתחוללת מערכה כבדה בשדה הקרב, דם לרגע כל לב בבית ישראל למשמע הבשורות הנוראות על הנופלים במערכה. עם ישראל ידע וידע להקיר ולנצור את זכרם של בניו אשר נתנו את חייהם כדי לעצור תוקפנות וכדי לשמור על קיומה, בטחונה וריבונותה של מדינת ישראל.

רק מוכים בסינוורים, אשר אולי עוד נותרו, אינם ידעים היום הזה כי צבאות מצרים וסוריה, כשהם חמושים במיטב הציוד הסובייטי, בכמויות אדירות, פתחו במתקפה נגד מדינת ישראל. חמושות בנשק סובייטי ומנסות להטיל על חלק גדול של העולם המערבי שיתוק באמצעות הנפט, יצאו סוריה ומצרים, ואחריהן רוב רובו של העולם הערבי, לא כדי להחזיר לעצמן "אדמות שדודות" כביכול, לא כדי לשקם את הגאווה הלאומית הערבית הפצועה, לא כדי לבטל את הישגיה של מדינת ישראל במלחמת ששת-הימים. תוקפנות זו באה להרוס ולהשמיד את מדינת ישראל, לחסל את קיומה.

היו בינינו רבים שהאמינו כי חלום-בהיקף ערבי זה עבר מן העולם ביוני 1967, ונשאר נחלתם של חוגים קיצוניים בלבד. אוקטובר 1973 חייב ללמד את כולנו את הלקח כי משאלתו הגדולה והנחרצת של העולם הערבי כולו היא להשמיד את מדינת ישראל ולמחוק אותה מעל מפת המזרח התיכון. רק דומה היה לערב בים כי מסתמן יתרון כלשהו של צבאותיהם בשדה הקרב, ומיד חזרה היסטורית ההשמדה של מאי ויוני 1967, שהם קיוו להגיע אליה. הפעם היא מתוחכמת יותר, לא בנוסח אחמד שוקיירי, אבל לא הסגנון קובע, אלא התוכן.

ולכן חייב כל אדם ביהחל החרד לקיומה של המדינה, שהוא גם קיומו של העם וקיומו של כל אדם ואדם בישראל, לדעת ולזכור כי באוקטובר 1973 ניסו ועדיין מנסות מדינות ערב להגיע אל קווי יוני 1967, ולהמשיך משם הלאה, ככל שרק יוכלו.

אנחנו שולחים מכאן ברכת "תחזקה ידיכם" לכל לוחמי צה"ל, ביבשה, בים ובאוויר, הנלחמים במל-

המלחמה שאנו מנהלים כעת, כמו מלחמותינו הקודמות, אינה על גבולות ולא על החזרת האדמות הערביות "השדודות", כדבריהם. המלחמה איננה על החזרת זכויותיו של העם הערבי, הפלשתיני ירדני, זכויות לחיים מדיניים עצמאיים, זכויות שמעולם לא כפרנו בהן. המלחמה היא על זכות החיים שלנו, חיינו כעם חפשי ובטוח בקיומו במדינתו הריבונית.

שלוש שנים, שלוש שנים של הפסקת-האש, חיינו בצל האיום הזה, צל האיום של חידוש הקרבות, אבל גם באור התקווה שהפסקת-אש זו סופה להביא למשא-ומתן על השלום. במשך שלוש שנים אלו, ובמיוחד במשך השנתיים האחרונות, עלו וחזרו הידיעות על התחדשותה של המלחמה. ראינו את הצבא המצרי והסורי הולכים ומתעצמים. במשך כל הזמן הזה הקפדנו על התעצמותו של צה"ל. ידענו שהתעצמותו של צה"ל והחלטתו הנחושה להגיב על התגרות מלחמתית נגדנו במלחמה כוללת תרתיע את האויב. ואכן שלוש שנים נדחתה המלחמה. הנחנו שכלל שתאריך הפסקת-האש בן ירבו אולי סיכויי המשא-ומתן על השלום, ולא הח"מצנו שום הזדמנות המובילה בכיוון זה. ואכן שלוש שנים נדחתה המלחמה.

במשך השנה האחרונה תכפו השמועות על התקדבותה של המלחמה, נגדו ושכבו, והנה לאחריה שוב רבו הידיעות על התקדבותה של הרעה. הן היו לא פחות מהימנות אבל גם לא יותר ממי-מנות מאשר בפעמים הקודמות. הפעם החלטנו הח"לטה, שכדי להגיע אליה היה צורך לגייס כל קורי-טוב של אומץ לב וכל טיפה של תבונה מדינית — החלטנו לא לפתוח במלחמת מנע, אם כי כל הזכות היתה לצדנו. עשינו זאת כי ידענו שתהיה זאת מלחמה אכזרית שלא היתה עוד כמותה, גם אם תהיה זאת מלחמת הכרעה מהירה. אך הפעם לא היינו בטוחים בכך. היה לנו ברור שבכל מקרה נצטרך לגייס כל קורטוב של רצון טוב בעולם כלפינו, כדי שגוכל לגייס כל טיפה של עזרה למען ההמאמץ המלחמתי שלנו. ובראש וראשונה לא רצינו להעמיד במבחן את ארצות-הברית של אמריקה, המקיימת עד כה בגאמנות את הבטחתה שלא לתת להתערער למאון הכוחות במזרח הקרוב, עירעור המאיים לסכן את עצם קיומנו.

ידענו שלא רק חשבונות ציניים של רווח והפסד יפעלו כאן נגדנו. אני מכבד כל אדם באמונתו. אדם נוצרי לא פחות מאשר מאמין יהודי. אבל ברור לי היום יותר מאשר תמיד שיש ממשלות ויש מדינאים וראשי ממשלה, האוהבים את ארצות-ההצלב, אבל עדיין מפעפע בתוך תוכם איבה לצאצאי אחיו היהודים של ישו הנוצרי, וכי יעלה על דעתו של מישהו שאילו היתה נתקפת, כמו שהותקפנו אנו, מדינה נוצרית — ולו רק למחצה — כמו לבנון, היתה ממשלת אנגליה מעיזה להגיע להחלטה צינית שאין דומה לה ברמאותה המרושעת? היא הכריזה על אמבדג לגבי שלוש מדינות הלוחמות כעת במזרח הקרוב: סוריה, מצרים וישראל, וזה כאשר ידוע מי הוא התוקף ומי הוא הנתקף, וכאשר אין היא מוכתה עד היום נשק הראוי לשמו, לא למצרים ולא לסוריה, וכל המכה, מכת האמבדג, מכוונת רק נגדנו. אומרו, בעצם ימי הקדבות המרים, כאשר מצרים שולחת מסוקים אל מעבר לקווים שלנו, כדי להצניח בעזרתם קבוצות קוי-מנדו אשר מתפקדים לזרוע הרס ומוות מאחורי קווי

סאדאת אמר היום, כי אין זו מלחמה ישראלית-ערבית בלבד. זה נכון. גורלנו כפה עלינו לחיות בצומת העצבים של העולם, בארץ שרוותה מלחמות דם, טועה ומוליך שולל מי שסובר כי זוהי מלחמה רק על בדרת ארץ אחת, ולכן צריך לחלקה. זוהי מלחמה על חייה של אומה, הרוצה לחיות באזור שחלק גדול מעמיו רוצים להקיא מקרבו, ובוודאי לא ויתורים ופשרה הם שיסלקו מתוכם שאיפה זו. עלינו להביא בחשבון דברים אלה כשנקבע את מטרותינו המדיניות לפי השינוי בחזית ולפי הכוח המצוי בידיו משעה לשעה ומיום ליום. זאת הפעם אין שעון חול של הפסקת-אש מטפף ומחייב אותנו להיעצר. אולי בפעם הראשונה בהיסטוריה היהודית בארץ-ישראל עומד ממד הזמן לרשותנו ועלינו לנצלו היטב עד למיגורו הסופי של האויב, שאפשר ויביא לידי היהודי מחדש לאורך ימים.

היו"ר צ. צימרמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת חזן, ואחריו לחבר-הכנסת וילנר.

יעקב חזן (המערך, עבודה-מפ"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבוד גברת ראש הממשלה, הניצבת בראש המערכה הגורלית הזאת לעתידנו.

אנו מרכינים את ראשנו ביגון, בכאב ובזעם לפני בנינו ואחינו שנפלו עד עכשיו במערכה. אנחנו יודעים שאין תנחומים לאסון, אסון של הורים שבניהם מוטלים מתים לפניהם; אסון של נשים אשר שכלו את בעליהן ואסונם של ילדים שאבותיהם כבר לא ישובו אליהם לעולמים. לא, אין בפינו תנחומים, כי אם רק שבועה אחת: להילחם כך שתהיה זו המלחמה האחרונה של דורנו; להילחם כך שבנינו הצעירים יותר ונכדנו לא יידעו עוד מלחמה. זו הנחמה היחידה שבפינו. עלינו להפוך את הכאב לזעם שאינו יודע כל מעצורים, לזעם שאינו יודע רחמים, במערכה זו על עצם קיומנו כעם.

כן, זו מלחמה ישמהותה במהותה של מלחמת העצמאות — מלחמה על עצם זכותנו לחיות, לחיות בבני-אדם, לחיות כיהודים, לחיות במדינה יהודית חפשי וכעם יהודי חפשי.

הם, שלטי ערב, למדו ממלחמת ששת-הימים רק לדבר אחד, אך עדיין לא למדו לחשוב אחרת. הדיבור היום הוא על ההזדה לגבולות 1967, גבולות שניסו לקעקע במלחמת ששת-הימים. אך המטרה האמיתית הם גבולות 1947, ומעבר לזה — הים. המטרה היא — ההשמדה. זהו ניסיון נפשע להגיע כאן, בארץ-ישראל, לפתרון הסופי של "שאלת היהודים", זהו אותו פתרון שאלי שאתן ואותו התחיל להגשים אדולף היטלר על-ידי השמדתם של ששת מיליוני יהודי אירופה. הם, שליטי ערב, מנסים להגישימו עד הסוף, ובין בנינו הנופלים במערכה גם בנים שעל זרועות אמהותיהם עוד חרות המספר הנורא של מחנות ההשמדה של היטלר.

אנו חוזרו הנה, אל מולדתנו, כאל תקוות חיינו האחרונה. הם, שליטי ערב, שואפים להפוך את תקוות חיינו זו למלכות-מוות לעמנו. כאן דופק לבו של עמנו, ובהיפגע הלב, נגזרת כליה על העם כולו.

המתון, נשיא תוניסיה בורגיבה: חזרה לגבולות 1947, אצלו, אצל סאדאת, אין כל ערך לחיי אדם, כמובן, להוציא את חייו שלו. חיי העם המצרי הם בעיני דומן. אצלו כל אדם עולם ומלואו. אנו לוחמים וכבר מבכים את מתנינו. בעיני סאדאת זה לא כלום. הוא אינו מבכה את אלפי המצרים שכבר שילמו בחייהם בעד מלחמתו זו. אנו איננו מתנחמים בדם המצרי והי סורי הרב שכבר נשפך. אנו זוכרים גם היום, בעצם ימי הקרבות, שגם להם אמהות, נשים וילדים ואנו בטוחים שקרוב היום שבו העם המצרי והעם הסורי ינקמו את נקמת דמם זה ממנהיגיהם המטורפים.

בעצם הקרבות המרים הללו אינו זו מעמדתו שלא יהיה שלום בריקיימא באזורנו ללא פשרות הדדיות. לא יהיה שלום באזורנו אם במקום לדאוג לגבולות חדשים בני-הגנה נתפתה לסיפוח שטחים לשמם. בעצם ימי הקרבות הללו איננו שוכח כי שומה עלינו להגיע לשלום אשר יהיה צודק לגבי שני העמים החיים בא-רץ ישראל הגדולה שמשני עברי הירדן: העם היהודי החוזר למולדתו והעם הערבי, הפלשתיני-ירדני, החי בה. ואבל גם זה אני יודע: המלחמה הזאת שוב שרפה הרבה אומנות והרסה הרבה אשליות. היא תחייב או-תנו, את כל אחד ואחד מאתנו, לשאול את עצמנו: תוך נאמנות שאין לה שיעור למלחמת עמנו על קווי-מז, מה הם גבולות הבטחון אשר יבטיחו את שלומנו ומה הם תנאי השלום אשר ימנעו מלחמות בעתיד.

אנו גאים על אחינו, גלויות ישראל שבעולם, אשר התגייסו כפי שהתגייסו לעזרתנו. שוב התחשלה השותפות היהודית הגדולה. בכוחה נצא, ויהיה זה פשע שלא תהיה לו תהיה אם הפעם לא נגיע אל מטרתה האמיתית של המלחמה הזאת: אל השלום אשר יש עמו בטחון. אסור לנו להסתפק בפחות מזה, וכאשר נמגר את האויב - ואנו נמגרו - יהיה בכוחנו להשיג את השלום, ואנו נשיגו.

הו"ר צ. צימרמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת וילנר, ואחריו לחבר-הכנסת מועדי.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה): אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, העם שרוי במי-בוכה ובתדהמה. משפחות רבות מבכות את מות יקיריהן. נשפך דם רב של יהודים וערבים. שותפים אנו לכאבם של האלמנות, היתומים וההורים השכולים. מאחלים אנו החלמה מהירה ושלמה לפצועים.

העם משלם בדם ועתה נתבע גם לשלם בדמים עקב חידוש המלחמה.

הדבר הראשון אשר הנוער והציבור הרחב ביותר מעוניינים בו הוא לשים קץ למלחמה העקובה מדם, להפסיק את הקטל. כיצד לעשות זאת? כדי לנעו על השאלה צריכים אנו, בכל האחריות והרצינות, לענות קודם על השאלה כיצד הגענו לחידוש המלחמה, האם אי-אפשר היה למנועה.

אנו הקומוניסטים, ורבים גם אחרים, משוכנעים כי אפשר היה למנוע את חידוש המלחמה, כי היו אפשרויות רבות לכונן שלום בין ישראל לבין המדינות הערביות, אך הממשלה דחתה את כל יזמות השלום. הממשלה דחתה את יזמתו של שליח האו"ם גונאר יארינג, דחתה את יזמתו של המוכיר הכללי של האו"ם

המלחמה - מסוקים שהשמדנו את כולם - מדיעה אנגליה, תוך התחסדות צינית, שהיא רואה חובה לעצמה כמובטח - הפעם היא החליטה לעמוד בהתחיי-בויותיה - לפתוח קורס של טייסי מסוקים מצריים. והנימוק הציני, המתחסד, אשר צריך לבייש כל אנגלי הגון, הוא כי על-ידי כך היא מרחיקה משדה הקרב לכמה שבועות את הטייסים המצרים.

לא, אין אנו בודדים בעולם הזה, ולא העולם כולו הוא לנו גרדום. יש עמים ומדינות, ממשלות ומדינאים, מפלגות ותנועות, אשר לבם הוא אתנו, ובראש וראשונה חייבים אנו תודה למדינה האדירה, לארצות-הברית של אמריקה, אשר לא התכחשה למדיניותה, מדיניות השואפת להשכנת שלום צודק באזורנו, צודק לגבי כל העמים, והיא ניצבת כעת לימינו, לימן הנחקק.

אנו יודעים שהמלחמה הזאת היא גם מלחמה על מעמדן של שתי מעצמות-העל במזרח הקרוב, אך לעני-לם לא נשכח שבו בזמן שברית-המועצות בונה את מערכתה זו על סיוע להשמדתה של ישראל, מבססת ארצות-הברית את מערכתה על הרצון להבטיח שלום צודק וברי-קיימא לכל מדינות האזור.

כל השמועות על כך שברית-המועצות ניסתה לר-סן את השליטים הערבים - כל כולן שמועות כזב. הנשק, על כמויותיו האדירות ועל איכותו, אשר הורם למצרים ולסוריה, הוא המעיד על כך שברית-המועצות הכינה תוך מחשבה ותחילה את המלחמה הזאת. היא חזרה על תרגילה הנפשע מלפני מלחמת ששת-הימים, בהפיצה שמועות כזב לפני פרוץ המלחמה, שאנו מרכי-זים כוחות צבא רבים בגבול הצפוני כדי לתקוף את סוריה. התחמקותה מכל נסיון להביא לידי הפסקת הקרבות תוך כדי חזרה אל המצב הקודם היא המלכה את מגמותיה האמיתיות. היא ודאי תמחר לשנות את עמדותיה כאשר יתברר לה שכל מדיניותה נתבדו. הר-בבת האווירית, שהעבילה מיד בראותה שתכניותיה ותכ-ניות שלחיה הולכות ומשתבשות, אומרת מה היא רר-צה. דגלה הוכפש כאן בדם, דמם של המוני ערבים שהיא דחפה על-ידי כל מדיניותה למלחמה זו, דמנו שלנו, דמם של יהודים הלוחמים על חייהם וחירותם. הוכפש לא דגלו של הקומוניזם והסוציאליזם ההומא-ני, השואף למלכות של חירות ושוויון; הוכפש דגלה של מעצמה אדירה, המתחיימת להיות קומוניסטית, כא-שר כל מדיניותה נוגדת את יומרתה זו.

זאת היא מלחמה על עצם קיומה של ישראל. אנו בטוח בנצחוננו. אני יודע שכדי שנגיע לכך נצטרך לגייס כל קורטוב של כוח אשר ברשותנו, ואנו נגייסו ונכריע את האויב. אבל לא די בכך. מטרת מלחמתנו היא השלום, וזאת חייבת להיות מלחמה אשר סיומה שלום. זאת חיי-בת להיות המלחמה האחרונה בדורנו. לאחר מיגורו של האויב, מיגורו הצבאי, אסור לנו להסכים לשום הפ-סקת-אש בלי שזו תהיה מלווה במשא ומתן מידי על השלום, ועלינו לשאוף לשלום כזה ישוים מנהיג ערבי לא יוכל להפר אותו ולצאת למלחמה נגדנו.

סאדאת, נשיאה של מצרים, הדיע שהוא מוכן להקריב כל שנה מיליון מצרים כדי להשמיד בסופו של דבר את ישראל, בלשוננו - כדי להחזירנו לגבולות 1967, ואנו יודעים היטב מה מסתתר מאחורי הסיסמה הכוזבת הזאת. גילה אותה רק שלשום המדינאי הערבי

אדמוניתיהם. הוכח בעליל שהממשלה היתה תלושה לגמ' רי מההתפתחות הבין-לאומית ומהתהליכים המהפכניים בעולם הערבי. הממשלה הפקירה את בטחון ישראל על מזבח שאיפותיה להתפשטות טריטוריאלית וכדי לשרת את האינטרסים של שליטי ושיינטון שהם לא אינטרסים ישראלים אלא אינטרסים חמסניים של מיליארדרים.

לעומת זאת ברית המועצות הציעה, חזרה והציעה, פתרון פוליטי, כינון שלום צודק ויציב, אשר יבטיח את הקיום הריבוני, את הבטחון ואת הזכויות של מדינת ישראל ושל המדינות הערביות כאחד, וכן ערבויות בין-לאומיות ממשיות לקיום השלום והבטחון של כל המדינות באזורנו.

מדיניות הממשלה הביאה לכידוד מסוכן ביותר של ישראל. גם לאחר חידוש המלחמה ניתקו מדינות נוספות את היחסים הדילומטיים עם ישראל. הממשלה חשבה כי היא יכולה לזלזל בהחלטות האו"ם, בקריאות 74 המדינות הבלתי-מזדהות, בפניות בבקשות ובאזהרות של הרוב המכריע של המדינות ולצמצם על העולם כולו, אך המציאות המרה מוכיחה כי בכך הביאה הממשלה אך לאסון.

אנו הקומוניסטים מוכנים תמיד להגן על קיום ישראל ובטחונה, על הזכויות הצודקות של עמנו. אך על מה מתנהלת המלחמה עכשיו? כלום מתנהלת היא, כפי שאמרה ראש הממשלה, על חיינו, על קיומנו? אין זה נכון, אין זו אמת. המדינות הערביות השכנות — כפי שהכריזו שוב נציגיהן באו"ם וכפי שהכריזו היום נשיא מצרים סאדאת — מוכנות גם עכשיו להגיע להסכם שלום עם ישראל על בסיס של צדק, על בסיס ביצועה של החלטת מועצת הבטחון. הגורמים הקובעים בעולם, במזרח ובמערב כאחד, מכירים ומוכנים לערוב לקיומן הריבוני ולבטחונן של מדינת ישראל ושל כל מדינות האזור. המלחמה מתנהלת איפוא לא למען הגנת קיומה ובטחונה של ישראל אלא למען שליטה ישראלית על שטחים סוריים, מצריים וירדניים, למען שליטה ישראלית על רמת-הגולן הסורית ועל סיני המצרית.

דאגה לקיום ישראל, לעצמאותה ולבטחונה — כן; להקריב חיי צעירים למען המשכת כיבושים וסיפוחים של שטחים ערביים — לא. זוהי עמדתנו. בכך אנו מבטאים את האינטרסים הלאומיים האמיתיים של ישראל. הפטריוטים הישראליים אנו מתבטאים בקריאה להלחם בלי סוף מלחמות, לכבוש את דמשק ואת קהיר, להעמיד על הנכיים את העמים הערביים בעזרת האימפריאליסטים האמריקאים. אלו הן קריאות הרפתקניות, המסכנות את כל עתידה של ישראל.

חברי הכנסת, נשקול בקור רוח. הבה נחליט על זימה להפסקת הקרבות ולכינון שלום על בסיס ביצועה המלא של החלטת מועצת הבטחון 242, לרבות נסיגה מהשטחים שנכבשו ביוני 1967, הכרה בזכות קיומה הריבוני של מדינת ישראל ובזכויות הלאומיות החוקיות של העם הערבי הפלשתינאי. ממעגל הדמים יש מוצא — כינון שלום. רק שלום יתן בטחון. רק שלום צודק יהיה שלום יציב. הבה נשים קץ לשפיכת הדמים ונפתח דף חדש בתולדות ישראל וביחסים בין מדינת ישראל לבין העמים הערביים. זהו האינטרס של ישראל. למענו נפעל ללא לאות.

ואלדחיים לכנס ועידת שלום למזרח התיכון בהשתתפות המעצמות הגדולות והצדדים הנוגעים בדבר, בהשתתפות הממשלה דחתה את כל יוזמות השלום הבין-לאומיות האחרות. הממשלה פעלה כדי להנציח את הסטטוס-קוו של הכיבושים, מתוך מגמה בלתי-מוסרת של הכנת סיפוח השטחים הערביים הכבושים למדינת ישראל וחסיון זכויותיו של העם הערבי הפלשתינאי.

מדיניות זו של הממשלה התבטאה בפעולות שיתיות וקדחתניות של יצירת עובדות מוגמרות בשטחים הכבושים. "מסמך גלילי" שנתקבל על-ידי המערך לקראת הבחירות לכנסת השמינית לא כלל כל תכנית לשלום, אלא להגברת הקולוניזציה של השטחים הכבושים. "מסמך גלילי" היווה מעין שיא חדש, אשר חסם את כל הדרכים לפתרון פוליטי של הסיכסוך. אפילו בקרב עסקני המערך נמצאו מדינאים ריאליסטיים יו"ת, אשר גינו את "מסמך גלילי" בסוגר את האופציות שלום, כנושא בחובו סכנה של חידוש המלחמה.

שר-הבטחון משה דיין הכריז לא אחת, כי אפשר ואפשר להגיע להסכם שלום עם המדינות הערביות, אם — הוא אמר — ישראל תסכים לסגת מהשטחים שנכבשו בשנת 1967. והוא הוסיף: "אני מעדיף העדר שלום עם שארם א-שייך על פני שלום בלי שארם א-שייך". דברים דומים השמיעו ראש הממשלה ושרים אחרים. באותו זמן עצמו חזרו והדויעו המדינות הערביות השכנות, כי מוכנות הן לשלום עם ישראל, להכיר בה כמדינה ריבונית, אם תיסוג מן השטחים הערביים שנכבשו ב-1967.

הממשלה אטמה אזניה לכל הצעות השלום, סמכה על עליונותה הצבאית של ישראל ועל הגיבוש האמריקני. לכן הממשלה היא האחראית לכך שעם ישראל לא הגיע לשלום ולבטחון, לכן המשך הכיבוש ומדיניות הסיפוחים של הממשלה הם האחראים להתדרדרות למלחמה. אנו, הקומוניסטים, הזהרנו לא אחת, כי המדיניות של הסיפוחים של הממשלה והשתלבותה במדיניות העולמית של ארצות-הברית המכוונת להפלת המשטר האנטי-אימפריאליסטיים הקיימים בארצות-הערביות, כמו סוריה ומצרים, בעזרת החיילים הישראליים — אמרנו שמדיניות זו סותרת את האינטרס הלאומי של ישראל, שזו מדיניות הרת אסונות לישראל עצמה.

אנו הקומוניסטים הזהרנו, וחזרנו והזהרנו, כי החבלה בסיכויי השלום מצד הממשלה עלולה להביא לחידוש המלחמה. הזהרנו גם שמדיניות הממשלה תלושה מההתפתחות הבין-לאומית, מיחס הכוחות בעולם; שהממשלה לא למדה את הלקח ממלחמת וייטנאם ולא הבינה כי הזמן פועל לרעת מדיניותה של ממשלת ישראל, כי לטווח ארוך יותר יחס הכוחות ישנה באופן בלתי-נגמע לחעת ישראל גם באזורנו. הזהרנו, וחזרנו והזהרנו, כי אשליה ריאקציונית היא לחשוב כי בטחון ישראל יכול להיות מושתת על שליטה בשטחים ערביים נרחבים ועל כוח צבאי. אמרנו כי בטחון לעמנו יהיה רק בשלום עם העמים הערביים, כי גבולות בטחון יהיו רק גבולות השלום.

המציאות מוכיחה כי הממשלה נכשלה בכל חישוביה. הוכח בעליל כי השטחים הנרחבים לא נותנים בטחון, כי המשך הכיבוש גורם רק להמשך שפיכת הדמים, כי העמים הערביים אינם משלימים עם כיבוש

הי"ר צ. צימרמן:

רשות היבבור לחבר-הכנסת מועדי, ואחריו לחבר-הכנסת כהנא.

ג'בר מועדי (קדמה ופיתוח):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתשומת-לב רבה האזנתי לנאום ראש-הממשלה הנכבד גולדה מאיר. במציב יעדין זה שבו נמצאת עתה האומה הישראלית רצוני להכריז על תמיכתנו המלאה והמוחלטת בכל הצעדים הננקטים על-ידי הממשלה כדי להשיג בעזרת האל את הנצחון הקרוב. כמו כן רצוני להרים על נס את הצעדים שנקטו על-ידי הממשלה ובמיוחד על-ידי צה"ל למיגור התוקפנות. התוקפנות המבישה שיבוצעה על-ידי ממשלות מצרים וסוריה היא פעולה המנוגדת למוסר ולנוהג האנושי ובמיוחד מנוגדת היא למסורת הערבים אשר גאים במסורתם ותורשתם.

בתוקפנות זו עברו שתי המדינות על הנוהג והמסורת הערביים בחללן את קדושת הדת היהודית והאיסלאמית. אולם אין לתמוה על כך, שהרי רוח איבה מפעמת בקרבם נגד העם היהודי. אולם על אף תוקפנותם של שליטי מצרים וסוריה, אשר ברית-המועצות מתייצבת מאחריהם, בטוח העם הישראלי, על כתותיו ונטייתו, בצה"ל אשר ישיג בסופו של דבר את הנצחון הוודאי בעזרת האל.

כבר מן היום הראשון לתוקפנות קמו האזרחים הערבים כאיש אחד ועשו את המוטל עליהם בכל הקשור למאמץ המלחמתי. הם התנדבו לשמירה על הבטחון הפנימי והשתתפו ברכישת מלווה וכולי.

אשר לכינונו, בני העדה הדרוזית, כבר מן הרגע הראשון כאשר שמעו על ההתקפה הצטרפו ליחידותיהם תיהם בצה"ל והעמידו עצמם לרשות הצבא. כבר מן הרגע הראשון ועד עצם היום הזה הם לוחמים בכל החזיתות בעוז ובעקשנות. הם כבשו מעוזים צבאיים בחזית הסורית. כמו כן לוחמים צעירינו במשמר הגבול נגד האיראנים הפלשתיניים בגבול לבנון, ונחושה החלטתם של צעירינו להילחם עד טיפת דמם האחרונה ועד להשגת הנצחון, כי הגורל המשותף מחייב זאת.

חברי הכנסת, אחי, על כולנו לדעת כי אנו רוצים בנצחון יותר מאשר כל דבר אחר. אנו מוכנים להקריב בנפשות ובממון ובכל דבר אחר למען הנצחון, ונצחון זה הוא יבוא בעזרת האל.

אחי, הנני אדם המאמין באלוהים ומאמין בנצחונה של מדינתנו, כי ישראל בניגוד למדינות ערב אינה בעלת כוונות תוקפניות כלפי העם הערבי. לא כן שליטי סוריה ומצרים, הרוחשים איבה לישראל ומבקשים להשמידה. אולם רוחשים הם איבה גם זה לזה. הוכחה טובה לכך ניתן לראות במעשה ערבייה פרימיטיבית: הא-שימוה בבוגדות ובריוגול לטובת ישראל וירו עליה ועל בתה הקטנה. הילדה נהרגה בו במקום, אך האשה ניצלה בנס גדול.

אכן מתבייש אני לספר בבית הזה על התנהגותו של הצבא הסורי הסדיר. נוסף לכך הפציץ הצבא הסורי במטוסים, בתותחים ובמכונות ירייה כפרים דרוזיים ברמת-הגולן. החיילים הסורים ירו במתכוון על התושבים ועל הפועלים בשדות וכן על הבתים ועל הרכוש. כתוצאה מתוקפנות זו נפלו קרבן עשרים ושניים הדו-גים ופצועים, ביניהם נשים וילדים חפים מפשע, אולם על אף ההפצצות הכבדות לא עזבו האזרחים הדרו-

זים את בתיהם והמוראל נשאר גבוה. כאשר לפני כמה ימים ביקרתי בכפרים הדרוזיים ושאלתי את התושבים לשלומם, ענו לי בנוכחות יעונואים ואנשי טלוויזיה כי ההיסטוריה שלהם מלאה מלחמות והקרבות, וכי ממשיכים הם עתה בעבודתם החקלאית והחינוכית.

הרוגים ופצועים נפלו גם בקרב אנשי היחידה הדרוזית. ביקרתי את הפצועים בבתי-החולים, ונכחתי בהלווייתו של קצין. כאשר ביקשתי לנחם את אביו של אותו קצין לא ראיתי אותו מזיל דמעה. אחרת, הוא פנה אלי ואמר לי: אכן נפל בני, הוא נפל בשדה הקרב. אולם למען המולדת כל דבר אחר הוא חסר ערך.

כל הדברים האלה הביאו אותי לידי הכרה בדבר הצורך להרהר בכך שהעדה הדרוזית, שמספרה כמספר תושביו של הרבה מדינות קטנות בעולם, חייבת לקחת את מקומה הפוליטי במזרח התיכון, הואיל ודבר זה יביא לדעתי לביטחון השלום.

חברי הכנסת, אחי, קודם שאסיים רצוני להזכיר את ממשלותיהן של המדינות הערביות התוקפניות ואת ברית-המועצות העומדת מאחוריהן. אילו הפנו המדינות התוקפניות את מאמציהן לשלום במקום לגרום לאבידות ולקרבות כפי-אז היה השלום דבר של קיימא. בעמדי על במה זו רצוני להציג למדינות העולם את השאלה: היכן הדמוקרטיה, הסוציאליזם ואהבת השלום אשר טוענת להם ברית-המועצות?

לבסוף, הריני מתפלל מעל במה זו לבורא העולם הכל-יכול ומבקש כי יתגשם השלום המקווה בנצחון צבאו האמין.

הנה אלוקים שומע ועונה.

הי"ר צ. צימרמן:

רשות היבבור לחבר-הכנסת כהנא, ואחריו לחבר-הכנסת שמואל יתמר.

קלמן כהנא (פועלי אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חול המועד אסור בהספד ובתענית. וכך קובעת ההלכה. ועם כל הכאב שבלבנו ועם כל הצער האופף אותנו נישאר נאמנים להלכה ולא נספיד כעת.

אבל יש עוד נימוק, נרמה לי, למניעת ההספד. עדיין לצערנו חרוב משתוללת. עדיין נמשכים הקרבות. והספד מטבעו עלול חלילה לרפות דיימם.

לבנו על אלה שנפלו ולבנו עם אלה שניטלו מהם יקיריהם - והרי הם מכולנו נלקחו; רבים הבתים אשר בהם המת, וכולם כה קרובים ללבבותינו. ואין בעת עדיין נחמה בפינו לאבלים. עדיין מתונו מונחים לפנינו ועדיין אין ביטוי מתאים לנחם את כל הזקוקים לנחמה. בבניין ציון וירושלים ננוחם כולנו. והשם ינקום דמם של כל אלה שנפלו, ונשמתם תהא צרורה בצרור החיים, ורופא כל בשר ישלח רפואה שלמה לכל הפצועים הזקוקים למזור, המוטלים על ערש דווי.

וכשם שאמרנו שכעת עת מלחמה, ואל לנו לתת למחשבת שכול להשתלט חלילה עלינו, נוסף: אל לתת למחשבת של כשלון להשתלט.

אמרה ראש הממשלה כי במדינה חפשית אנו חיים, ובה יש מקום לביקורת. כלומר, לבדיקת הדרכים, האמצעים, התכניות, המחשבות והפעולות שנגזרו; ואכן ללא ספק יבוא יום חשבון-הנפש הזה -

על-ידי התרת רצועה, על-ידי הכללת כל פעולה שגור-אית למישהו במסגרת מאמץ מלחמתי חיוני הגובל בפיקוח נפש, רבותי, רחמו, תתחשבו לפחות גם בנו, גם אנו קיימים, גם אנו חלק מהעם הזה, גם בנינו כחיות וגם אנו בעורף, וגם אנו שותפים למאבק זה, למלחמה זו.

לא קל היה לי לומר דברים שאמרתי, ומתוך התי-אפקות רבה אמרתי אותם. אני מקווה כי תבינו ותא-מינו שהם דברים היוצאים מן הלב, ואני רוצה לקוות שיש לבבות שייכנסו אליהם.

בנפשנו הדבר, זה יסוד חישולו ואחדותו של העם הזה, זה יסוד ייחודו ומהותו של העם הזה. זה המו-ראל שלו וזו ישועתו.

בעוד שעות מספר יעמדו רבבות אלפי עם ישראל בתפילת החתימה של יום הושענא רבה. ימשיכו בתפי-לת יום הכיפורים, שאל רבים נקטעה על-ידי פעולה דוגנית ונפשית של אויב מר ונמהר. עם ישראל יתפלל לריבון העולם, לה' איש מלחמה, ויבקש לשמוע קול מבשר ואומר כלשון הנביא: "מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיים שלום, לבשר טוב משמיים ואלקין ישועה, אומר לציון מלך אלוהיך... חשף ה' את זרוע קדשו לעיני כל הגוים וראו כל אפסי ארץ את ישועת אלו-קינו".

היו"ר צ. צימרמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שמואל תמיר, ואחריו לחבר-הכנסת אבנרי.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שעה שהלוחמים נתונים בקרב אכזר וגדולי על קיומה של ישראל ועל חיי אזרחיה, יהיו הדברים קצרים.

כל אשר לנו, כל אשר בנו, מרוכז עתה במלחמה אשר אסרו עלינו — ממוסקבה, דרך קהיר ודמשק — הכוחות האפלים וההרסניים ביותר שידיעה האנושות מאז מוגר המשטר הנאצי.

בקרבות ומסביבנו השכול המר מכל, ייסורי הית-מות והאלמנות, סבל הפצועים ומכאובי השבי, ולנגד עינינו הסכנה ששום עם אינו יודע משלה: להיות או לדולל.

ההכרה ברורה שאכן אלה הם פני המציאות היא המקור לתעצומות-הנפש וההופכות לכוח עז ולעוצמה מלחמתית.

מאוחד מאחרי צבאו, וצמוד אליו באהבה, בתקווה ובתפילה, נחוש העם ברצונו לנצח, לנצח כדי לחיות, לנצח כדי לקיים את ייחודו הלאומי ומורשתו המופ-לאה.

בשעות גורליות אלו גמרנו אומר לדחות, עד למ-חרת הנצחון, גם את השאלות המנקדות והבידורים הנוקבים והבלתי-נמנעים, ואנו קוראים גם לממשלה ול-חבריה לעשות כן, עד למחרת הנצחון, ולהימנע מלה-שימע את התשובות לתמהיות אשר אנו נמנעים מל-העלות.

אדוני היושב-ראש, האחדות בלחימה אינה פוטרת אותנו מחובתנו היסודית להגדיר לעצמנו, לעם, ובפני העולם כולו, את מטרתנו במלחמה שכפו עלינו, בש-

על כל מה שקרה. אך ודאי לא כעת הזמן לעסוק בזה, ולא נעסוק בכך. נביע רק את אשר עם לבבנו כלפי אומות העולם, ובמיוחד מדינות מערב אירופה.

נדמה לי כי אין כל ספק מי החל במלחמה. נדמה כי אין כל ספק מי נמנע ואפילו ממלחמת מגע. וכל זה לא יעמד לנו. ואפילו בשעה זו הטילו הם מאבדנו על אספקה חיונית לנו. אם מישהו היה זקוק ללקח גוסף זה להתייחסות כלפינו, הרי קיבל לקח זה, לצערנו כאשר קרבות נפלו בקרבנו.

והרי אין ספק מי התחיל במלחמה. ואמנם נשמע בדבריו המתברברים של סאדאת היום. הניסוח שלא הערבים החלו במלחמה. לדבריו, היא החלה לפני 25 שנה, כשכבשה ישראל את פלשתיין. דברים אלה אומ-רים ברורות מה בכוונתי, כוונת השמדה, חלילה, שלילת עצם קיומנו. ומובן שבשליטה זו אין עוד מקום לווי-כות לא על מטרות המלחמה ולא על מי התחיל בה.

הדברים הם ברורים וגלויים. ואנו בעצם המאבק, ואם הממונים על הקרבות תפקיד אחד נועד להם, לתכנן את מלחמתנו עד לנצחון, ואם הנמצאים בחזית נתונים כולם, בגבורה עילאית, במאמץ המלחמתי ומק-ריבים את עצמם למען הצלחת המשימה, הרי גם לנו בעורף נועד תפקיד, תפקיד בעל ערך עצום, והוא חישול אחדותו של העם למען המאמץ הבטחוני והמדי-ני שאנו נתונים בו. ועורף זה כולל לא רק את העם הנמצא בישראל אלא את עם ישראל כולו על כל תפו-צותיו.

נדמה כי עם ישראל נכון ומוכן לקראת מאמץ זה. אך יסודו בדבר אחד — בייחודו של עם זה. ואני בא ומתחנן כעת לפני כל מי שבידו לסייע ולעזור למען ייחודו של עם זה, למען מהותו. ואני רוצה לבקש: עשה טוב וסור מדע.

יקרינו נלקחו למלחמה ברובם — אפילו חלק מחיילי הצבא הסדיר — מתוך תפילת יום הכיפורים, ומתוך המשכה של תפילה זו נפלו רבים בקרבות. וכ-שבאה ההודעה המרה על כך בשירותי התקשורת שלנו, למה לא נמצא ביטוי ייחודי יהודי כלשהו לצערנו ולהזדעזעונו? למה רק מנגינת אבל היתה צריכה לב-טא את רגשותינו? למה אלה שנגעו לא יכלו לש-מוע באותו רגע פרק תהילים, תפילת ה' מלא רחמים, קדיש — יתגדל ויתקדש שמה רבה — העתיד להחיות מתים? ולמה אין מלה של בטחון בהשם יתברך ובק-שלת חסדיו בהודעות הרשמיות החוזרות ונשנות? הלא כה רבים בין הנלחמים אומנו וחוננו על ההכרה כי ה' עמנו והוא בעזרנו. ולמה לא לתת להם את ביטוי הית-קווה הזאת, ולמה לא לתת להם ברגעים קשים להיאחז באותה תקווה? היאך זה מעלימים שם שמיים לגמרי ואין התחשבות בכך שאחוז ניכר של אותו עם בחזית ובעורף שם שמיים הוא כל תקווה? היאך זה אלה המדברים גם בשמנו וגם אלינו אינם מעלים אותו על שפתותיהם? והנה השידורים יום יום מלא שידורים של מוסיקה המלווים את ידיעות הקרב, טוב ויפה. אך כשמבקשים: תקדישו רבע שעה פה ורבע שעה שם לפרק תהילים ולשיעור במשנה ולשיעור בתורה, גם בשביל אלה הנמצאים בחזיתות והזקוקים לזה, למה לא נענים?

מור ורבותי, כולנו רוצים בחישול אחדותו של עם זה, וחישול אחיות זו לא נשיג על-ידי חילולי שבת,

גבול הבטחון האמיתי, גבול הבטחון האחד העומד במבחן האש: צבא הגנה לישראל.

אדוני היושב-ראש, עוד מוקדם מדי להפיק את כל לקחי הימים האחרונים ולהתווכח עליהם. תמהני על זכמה מן הנואמים היום שהתיימרו לעשות זאת. במשך שש שנים התווכחנו על גבולות בטחון אידיאליים, על שלום ועל סיפוח שטחים, ויכוח זה יתחדש ביתר שאת למחרת המלחמה הזאת. לא ננהל אותו עכשיו.

נאמר רק זאת: אין תחליף לשלום. במשך ישיש שנים תמכנו בגישה שאמרה: לא נוז אף מילימטר אחד מקו הפסקת-האש בלי שנשיג תחילה שלום, שלום של ממש אשר יבטיח את בטחונו וימנע בפועל כל סכנה של התקפת פתע.

אולם אמרנו גם זאת: קווי הפסקת האש כשלעצמם אינם תחליף לשלום, ואינם מסוגלים למנוע התקפת פתע, ואין בכוחם להרתיע אויב, ואין בכוחם להבטיח לנו אפילו תנאים אסטרטגיים אידיאליים, אם נגזר עלינו להילחם שוב.

הנה באה התקפת פתע על קווי הפסקת-האש. הפסקת-האש עצמה היתה קצרה יותר מאשר לפני כל סיבוב קודם — שש שנים ורבע בסך-הכל.

קווי הפסקת-האש — רחוקים ככל שיהיו — לא מנעו מלחמה. הם לא הביאו את השלום.

עכשיו שומה עלינו להילחם. שומה עלינו לשבור כל כוח התוקף אותנו. אולם גם תוך כדי מלחמה נזכור כי היעד העיקרי שלנו אינו עוד נצחון צבאי עקר, אלא נצחון שיהיה צמוד לתבנית שלום מוגבשת שלנו, ליוזמת שלום נועזת ואמיצה, להצעה של שלום שגם עמי ערב, העם הפלשתינאי בפרט, ויכולו לחיות עמו ללא פגיעה בקיומם ובכבודם הלאומי.

איי-אפשר להכתיב שלום. עצם הסיסמה הזאת היא אבסורד גמור. השלום צריך לצמוח מרצון עמים, מר-צון שני העמים לחיות בשלום. הנצחון המזהיר של מלחמת ששת-הימים, נצחון חד-משמעי ומוחץ מאין כמוהו, לא נתן לנו שלום כזה. הבה דאג שבגמר מלחמה זו איכן בוא יבוא השלום. אין זה תלוי רק בנו, אבל זה תלוי גם בנו.

אדוני היושב-ראש, זו היא המלחמה הרביעית. בעיצומה הבה נחליט לעשות את הכל, הכל כדי שתהיה המלחמה האחרונה.

היו"ר צ. צימרמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת מיקוניס, ואחריו לחבר-הכנסת שלום כהן.

שמואל מיקוניס (מוקד — מק"י ותכלת אדום):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, יורשה לי בתחילת דברי להדגיש, כי אנו רואים כתוקפנים את הצע-דים המלחמתיים שנקטו נגדנו, ממשלות מצרים וסוריה ביום הכיפורים, ביום ה'6 באוקטובר; כי יחד עם העם כולו עומדים אנו במלחמת מגן זו, בוטחים בצה"ל ומ-אמצים את דיו למען תסתיים המערכה הכבדה, שבה הוא ניצב, בנצחון צבאי. יורשה לי, כמו כן, להצטרף ליוגון של המשפחות השכולות, ליוגון העם כולו על בנינו היקרים שנפלו במערכת הדיפת המתקפה האכזרית המצרית-סורית, לחרדה ולדאגה לגורל השבויים והנע-דרים.

לש מלחמות הדפנו את האויב, שברנו את כוחו הצ-באי, וזכינו בהפסקת-אש זמנית. מטרטנו במלחמת יום הכיפורים חייבת להיות עשיית השלום. ומול משטר רדני המסרב לכל פשרה — מסרב אף להפסקת-אש — עשיית שלום משמעותה הכתבת שלום.

אין אומה על פני האדמה כמהת שלום כיש-ראל; אין אומה כישראל — זו ישראל שלאחר ההש-מדה באירופה, ולאחר שלוש מלחמות דמים — אין אומה כישראל הזכאית לשלום.

לקחי העבר, חובתנו ללוחמים, חובתנו לעם כולו ולעתידנו הלאומי מחייבים אותנו לחתור לכך שאת הפסקת-האש במלחמת יום הכיפורים יבקשו מצרים וסוריה, יבקשו מצה"ל, וכי ישראל תקבע את תנאיה, תנאים שאכן ישריינו לעמנו בטחון יציב ושלום-אמת.

היו"ר צ. צימרמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אבנרי, ואחריו לחבר-הכנסת מיקוניס.

אורי אבנרי (המחנה הדריקלי הישראלי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, המלחמה האכ-זרית נמצאת בעיצומה. אחינו בצפון ובדרום ערוכים לקרב, וכל אחד מהם לעול להיקרא בכל הגע לחרף את נפשו. מאות משפחות קיבלו זה עתה את הידיעה הנוראה על אבדן היקר להן מכל. אמהות ואבות, רע-יות ובנים, חדרים לגורל יקיריהם.

אין זה הרגע למחלוקת ולפולמוס. יש שאלות גדולות וחמורות, אשר חובתנו היא לעוררן ולבדקן. אך לא זו השעה להציגן לחקירה ולתשובה.

בני ישראל, ללא הבדל של השקפה פוליטית, עומ-דים ברגע זה בצוותה, פנים אל פנים מול הסכנה, ומש-ליכים את חייהם מנגד. וכותם היא לדעת שזעם מאו-חד מאחוריהם. בימי קרב האחדות הלאומית היא כורח מוחלט. לכן ננצור את השאלות בלבנו עד לאחר תום הקרבות.

יידעו חיילינו, יידע העולם, יידעו גם יריבינו אשר מעבר לחזית הדם, שעם אחד הגנו, שגן על מדינתנו, שכוחנו עמנו, שהמוראל בעורף גבוה, גבוה כפי שהוא בחזיתות. אם נגזר עלינו לנהל מלחמה מרה וארוכה, עמוד נעמוד בה.

יידע-נא העולם, ויידע-נא עמי יערב גם זאת: חיילי ישראל בשתי החזיתות נקיים מתאוות נקם. ביום האחד-עשר של מלחמה זו, שלא אנתנו פתחנו בה, בטוחים חיילינו בצפון ובדרום בכשרנו לתקוף ול-נצח. אך אין בלבם צמאון לדם, אין בלבם כל תאוה לכיבושים, אין עיניהם משואות לשטחים נוספים. המ-שאלה האחת בלבם, המשאלה האחת בלב כל אם ואב, היא זו: תהיה-נא מלחמה זו אחרונה.

מעל לכל שאיפה לתהילה צבאית, אפילו מעל לשאיפה לנצחון מוחץ, עומדת השאיפה לשלום — שלום של חיים ובטחון וצדק.

בלמנו שתי התקפות מחץ אדירות כות, משופעות בנשק סובייטי חדש ביותר, אנתנו חזקים בשתי החזי-ות. שוב הוכח שלא קווים גאוגרפיים ולא הרים, ולא נתכיבים מים, ואף לא ביצורים מושלמים ככל שיהיו, הם תחליף לאומץ לבם, לתושייתם, לכושר לחימתם של לוחמינו.

סיכסוך ישראלי-ערבי, ולא יהיה זה מן התבונה ומן ההגיון שגרשה כי עימות כלשהו של מדינות גדולות ובינוניות מן החוץ יתחולל באזרנו על חשבון הסיכסוך הישראלי-ערבי, אין אנו מתעלמים מהמשמעות הח" מורה של המדיניות הח" צדדית של ברית-המועצות באזרנו, המתבטאת בימים אלה בצורה חריפה, אולם אנו צופים גם לימים יבואו ולכן אנו דוחים את דיבוריו הקיצוניים וחסרי האחריות של חב"ר-הכנסת בגין נגד ברית-המועצות, שאינם משרתים את האינטרסים הח" יוניים של מדינת ישראל.

באמרנו זאת, אין אנו חדלים מביקורתנו על הממ" שלה, אשר לא זאת בלבד שלא ניצלה את שנות הפ" סקת-האש למען יזמות שלום מדיניות מציאותיות, אלא אף הערימה גם מצדה מכשולים, ננקטה מדיניות "ה" ספוח הזוחל" בשטחים הכבושים, מדיניות והעדרת רוח" חים טריטוריאליים על פני שלום לשמחת לבם של חוגי "ארץ-ישראל השלמה".

בכך היא מפסידה את שאיפת עמנו לארץ ישראל שלווה, שאחד מסימניה היא ההכרה בזכות ההגדרה העצמית של העם הערבי-הפלשתינאי, בכך היא מפ" חוגים גם את היכולת והחובה לעמוד יותר ויותר חוגים ריאליסטיים ממשיים בקרב הציבוריות הערבית לאר" צותיה.

כבוד היושב-ראש, כנסת נבכדה, קיימים כדוע חוגים שמאליים והשמאלנים בארצנו ובארצות אחרות המצדיקים את המלחמה הנוכחית מצד ממשלות מצ" רים וסוריה, כיוון שאלה האחרונות תובעות למעשה דבר צודק, והוא — החזרת השטחים שלהם, אנו ורבים אחרים על כל פנים איננו מתכחשים לזה שממשלת ישראל מחזיקה לאחר מלחמת ששת-הימים בשטחים ערביים לא לה. אך לא מלחמה היא הדרך לפתרון הבעיה הכאובה הזאת. הנסיון הוכיח מעל לכל ספק שדרך הכוח היא דרך כושלת ומכשילה גם לערבים, גם לנו. נכונות למשא-ומתן ולהסדר היחסים הישראליים-ערביים בדבחי שלום — היא הדרך. זה קשה מאוד, זה מורכב מאוד, זה תובע סבלנות, אורך רוח, ריאליזם, הגיון החיים מכל הצדדים המעורבים, אך היא הדרך. בהרפתקאות של כוח לא ייושע עניין הסיכסוך הישראלי-ערבי.

יש להגיד בפה מלא: המלחמה הזאת, מקווים אנו, תתחיל להרוס את המיתוס הרווח בעולם הערבי, שניתן להכריע את הסיכסוך הגדון בכוח הזרוע; היא ת" חילה להרוס ותסוף להרוס גם את המיתוס אצלנו, שאפשר יהיה לשמור על סטטוס-קוו טריטוריאלי שנו" צר בעקבות מלחמת ששת-הימים; היא תעורר את המחשבה בציבור הישראלי ואת השאלה הנוקבת, מה חלקן של מדיניות הממשלה ושל האופוזיציה הימנית והסינפוזיסטית בבירודה הגובר והולך של ארצנו; היא תעורר את ההכרה בלב רבים בציבוריות שלנו כי דרך הכוח בלבד ודרך ההכרזות הרברבויות של דיין ועמיתיו מסייעת מצדנו לסכן לא רק את הבטחון באזרנו, אלא אף את עניין הפגת המתוחות בעולם וההידברות בין המעצמות על יסוד דו-קיום בשלום, שאנו והעם היהודי כולו מעוניינים בהן באופן החיוני ביותר.

עלינו להיאבק נגד המשא הדמוגי המטופח על- ידי ה"ניצים" לסוגיהם, כאלו הסטטוס-קוו הטריטורי- ריאלי הוכיח את עצמו במלחמה זו. כל ניתן לימין הבורגני והסינפוזיסטי לצל את המצב לטובתו. סטטוס-

תביעתנו הראשונית מכל הממשלות המעורבות במ" לחמה הזאת היא: הפסקת הקרבות, הפסקת שיפכת הדמים ההדדית, חיסול ההפרה של הסכמי הפסקת-האש והחזרת כל הצבאות אל קווי הפסקת-האש שהוסכם עליהם בהמלצת מועצת הבטחון ביוני 1967. אנו מת" כוונים בכך אל הצורך החיוני לא רק בהפסקת מלחמה חסרת שחר זו, העולה לנו ולהם בדם דב, אלא גם ובעיקר, לצורך לשקם את נקודת המוצא המוסכמת מן הבחינה הטריטוריאליה, אשר ממנה יש להתחיל — והיא מה — במאמצי הידיברות ישראלי-ערבית כיום ורציניים על בסיס החלטת מועצת הבטחון מס' 242 מ-22 בנובמבר 1967.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, כל הסימנים מעי" דים על כך, כי למרות מערכת ההתנגונויות והתקפת-הנגד הכבדה של צה"ל היא תסתיים בנצחוננו הצבאי. אף הצד הערבי אינו מפקפק בכך. השאלה שגשאלה על" ידנו לא אות מעל הדוכן הזה, והשאלת גם כיום עוד ביתר שאת, היא: איך להפוך את הנצחון הצבאי לנצ" חון מדיני, לנצחון עניין השלום? לאור העובדה הבסיסית שהמלחמות הישראלי-ערביות עד היום הזה, ולרבות היום הזה, לא פתרו את בעיית הסיכסוך הישראלי-ערבי, שהוא ביסודו סיכסוך מדיני, ניצבת כבר כיום ותהיה ניצבת ביתר חריפות עם תום הקרבות השאלה: מה לעשות, כדי לעבור מלוחמה ואיבה למשא-ומתן ושלום? נדמה לנו שברוך כלל המפתח הוא בכיבוד הזכויות הלאומיות החוקיות הן של ישראל, הן של השכנים והן של העם הערבי הפלשתינאי.

רוב עמנו, פרט לחוגים הימניים, המיליטריסטיים ותאבי הסינפוזיסטים הטריטוריאליים, מוסרים לעצמם חש" בון-נפש כי הנצחון המדיני נעוץ בהשגת השלום, השלום הצודק — נוסף אנו — כי רק הצודק הוא גם היציב. בטוחים אנו כי התפתחות כזאת אינה פוסחת גם על המוני העם שלנו, על האנשים הערבים הפשוטים לאר" צותיהם.

הנסיון הוכיח, כי כל אלה החוגים הערביים הקי" צוניים הכופרים בעצם קיומו הרבינוני לא רק פשטו את הרגל לגבי מטרה נפשעת ובלתי-ריאלית זו, אלא גם שיכנעו בכך את דעת-הקהל הנאורה שהם גורמים נזק חמור לאינטרסים החיוניים של העם הערבי הפלש" תינאי, אשר בשמו בכיכול הם מנהלים את מאבק היטרוף שלהם. לא העלמנו מ"תורת השלבים" שלהם, החותרת לחיסול קיומו הלאומי כמטרה האשית. עם אלה יש לנו מאבק בלתי-מתפשר.

לצערנו, גם החוגים הריאליסטיים יותר בקרב הש" ליטים הערבים, גם הם נתפתו ליצר הנקם ויצאו למל" חמת נפל כבדה ורבת קרבות בסיסמה הידועה, כי "מה שנלקח בכוח יוחזר בכוח"... נאמר גלויות: כדי להחזיר בכוח דרוש כוח, שהוא חסר להם, כידוע, כיום. ושנית, ובעיקר, להחזיר את השטחים שנלקחו בכוח בעקבות מלחמת המגן של ששת-הימים אפשר רק תמורת הסכם שלום, שבמסגרתו יקבעו בהסכמה הד" דית גבולות השלום של ישראל ותיפתרה בעיות הב" טחון של כל המדינות המעורבות וכל יתר הבעיות הש" ניות במחלוקת על בסיס ההחלטה הבין-לאומית המו" סמכת של מועצת הבטחון מס' 242. הבעיות אמנם מורכבות מאוד, אך הן ניתנות לפתרון מדיני אם ית" עורר הרצון לכך, הרצון הכן משני עברי הסיכסוך הג" דון, נאמר גלויות עוד דבר: הסיכסוך הוא שלנו, הוא

אבנר די שאקי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, המלחמה האבי-זרית שנכפתה עלינו על-ידי צבאות מצרים וסוריה בעצם היום המקודש ביותר לישראל, המלחמה הרביעית במספר מיום קום המדינה, היא מעבר לכל ספק מל-חמה גורלית על עצם הקיום שלנו כעם ועל עצם קיומנו הפיסי. כולנו מייחלים, בערב הושענא רבא זה, כי אמנם תהא זו המלחמה האחרונה נגדנו, אשר תביא להבסה ניצחת של האויב ובסופו של דבר שלום הנכסף; הנכסף-על-ידנו, על-ידי העם היהודי בישראל ובעולם; על-ידי עמי האזור, אם כי לא על-ידי כל ממשלותיהם, ודאי לא על-ידי ממשלות ערב הנוכחיות.

המטרה המוצהרת של האויב היא כביכול החזרת שטחים וצימצום גבולות ישראל, או בנוסחתו של נא-צר, החזרת השטחים שנכבשו בבוח — על-ידי כוח. אבל, בפועל, המטרה הממשית, האמיתית, המחודדת — טובט שהעולם הרוצה לשמוע ישמע זאת — היא הש-מדה פיסית וטוטלית של עמנו, המתקבץ כאן מכל פזו-ריו, השמדת שארית-הפליטה של שרידי האומה בשואות שידע עם ישראל ושידעו תולדות העולם כולו.

תשובתנו הניצחת, החד-משמעית, לנסיון הש-מדה מחודש זה חייבת להיות אחת ויחידה: באוני שליטי ערב, באוני המוני עמי ערב; באוני הסובייטים וגרורותיהם, באוני העולם "הנייטרליסטי" כביכול, הצ-בוע, המתחסד, שאינו רוצה להבחין בין התוקפן לבין הנחקק — או אומרים זאת: מדינת ישראל, העם ביש-ראל, צבא הגנה לישראל והעם היהודי לתפוצותיו, מנוי וגמור עם כולנו להילחם על קיומנו, לקיים את ישותנו ואת זהותנו היהודית, לשמור על תורתנו ומורשתנו, ול-החזיק בביתנו השלישי שהחלנו בבנייתו, לעדי עד. נחרץ עמנו לחיות כאן חיי-נצח, בעזרת השם, על ייחודנו הדתי, הלאומי והתרבותי. אין כוח עלי אדמות שימנע מאתנו זאת.

לאחר השואה האיומה שפקדה את עמנו מיד הנאצים ועושי דברם במלחמת העולם השנייה. נשבע עמנו כי שואה לא תהא עוד לחילה לעולם, וכי נצח ישראל לא ישקר. לנו זכות חיים שאינה נופלת מזכות החיים של איוה עם מהעמים, מוסלמי, נוצרי או אחר. זכות הקיום של העם היהודי בארצו ההיסטורית הוב-טחה לו על-ידי ההשגחה. ובדאי אין היא נופלת מז-כותם לחיים של העמים הערביים הסובבים. מאבקנו במלחמה האכזרית הזאת הוא איפוא על זכות יסודית, אוניו-סטרית, אלאמנטרית זו. בטוחים אנו בצדקת המאבק ובטוהר המטרות, ומשום כך, בעזר השם הג-דול, בנצחון הסופי והמוחלט.

בהודמנות זו מוצא אני לחובה, כאורח ישראל, להפנות את תשומת-לבם של חלק ממנהיגיו שיש להוסיף לדברם את המלים "עזרת השם". משום שעם כל אמונתו הגדולה בצה"ל ובכוחו משוכנע אני, כפי שמשוכנעים רבבות בית-ישראל, כי הכוח האמיתי הג-נוז בננו, עוצמתנו המוסרית, הבטחון שבנו והרגשת הצדק שבנו, נובעים מהיותנו עם-השם ומהיותנו תולים תקוותנו בעזרת השם. טוב יהיה, בימים אלה, להתי-חסן ולהתחזק בעזרה אלוהית נצחית זו.

אמנם, למרבה הצער והאסון, בדוכים מאמצי התי-גוננות שלנו בקרבנות קשים, מלווים הם בכאב צורב,

קוו זה לא מנע את המלחמה הנוכחית חסרת השחר, משוכנעים אנו כי אילו היו ממירים את הסטטוס-קוו הטריטוריאלי בהסכם שלום ובהסדרי בטחון, קרוב לו-דאי שהיתה נמנעת המלחמה הנוכחית.

ועוד: למרות היותנו באופוזיציה לעקבית למדיניות הממשלה דוחים אנו בכל תוקף את תעמולת הלחש ההמונית מצד חוגים קיצוניים שונים, המנסה להאשים את הממשלה הלאומית לא היא התחילה את המלחמה. חושבים אנו כי החלטה מדינית זו נגד מלחמת מנע היתה ונשארה החלטה נכונה. ייתכן שלא נתגלתה כו-ננות מספקת שגרמה לנו נזקים אלה ואחרים, אך במצב הבין-לאומי שבו מבודדת ארצנו טוב שהחליטה הממ-שלה כפי שהחליטה.

ולסיום, אנו עומדים בעיצומה של מערכה צב-אית קשה ורבת קרבנות. כולנו פועלים למען הנצחון. אך נזכור זאת גם כיום: הכוח לא יענה על הכל. נצחון צבאי, אם מסתחררים ממנו, מסתיים בכשלון מדיני.

גם בעת הזאת עלינו להעלות בראש דאגותינו את החתירה לשלום באזורנו, שהיא הערובה הבטוחה ביותר לקיומנו הלאומי ולעתיד השכנות הטובה עם העמים הערביים, לרבות העם הערבי הפלשתינאי.

אנו בעד שינוי פוליטי יסודי ביחסים הישראליים-ערביים, שישלול מלכתחילה כל כניעה וכל הכנעה, כל תכתיב מעמדות של כוח, ויחייב בעיקרו שוויון זכויות לכל אחד מהצדדים בסיכסוך ונכונות להשלמה הדדית. שינוי כזה יסייע גם לשון הקרבות, לקירוב יום המשא-והמתן לשלום.

היו"ר צ. צימרמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שלום כהן, ואחריו לח-בר-הכנסת שאקי.

שלום כהן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יום אחד היינו נתונים במאבק פנימי נוקב, ולמחרת ניצבנו בחזית חי-צונית עקובה מדם; יום אחד היו סביבנו מאות ורבבות צעירים — ולמחרת לבשו חקי ויצאו לקרב. חלק מהם ראיתי בחזית תחת אש, בביתם של אחרים ביקרתי כאשר נודע לי כי נפלו בקרב.

מאותו יום ראשון של המלחמה ועד עתה צצו שאלות רבות, שאלות קשות, אבל לא זה הרגע לבקש להן תשובה. ברגע זה אני נתון בכאב ישראל שגולד מאהבת ישראל, רק לפני שבועיים קישרתי בשם התחן של האוכלוסיה שהיו בפיו טענות קשות כלפי החברה הישראלית. היום נמצאים אותם "פנתרים" בטנקים וב-זחלמים בצפון ובדרום. ראיתי אותם במלחמתם, המל-חמה היחידה שאנו מצוים לנהל עתה.

אני תקווה שכאשר תסתיים המלחמה הזאת — במהרה, במיעוט קרבנות, בנצחון ובהשגת שלום — תהיה החברה הישראלית די נבונה ודי אמיצה לא רק לנתח את סיבת המלחמה ונסיבות התלקחותה, אלא גם לוודא כי הפערים בתוכנו ייעלמו בימי שלום ורגיעה כשם שנעלמו בימי קרב ומלחמה.

היו"ר צ. צימרמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שאקי, ואחריו לחבר-הכנסת נריה.

להשגתו ולמימושו, בוא יבוא ובמהרה. לטובת עם ישראל, לטובת יעמי ערב ולטובת העולם כולו.

היו"ר צ. צימרמן:

רשות הדיבור לחבר הכנסת גריה, ואחריו לחבר הכנסת דלין.

משה צבי גריה (מפד"ל):

ברשות היושב-ראש, כנסת נכבדה, הלב מלא, גם דאגה וחרדה וגם אמונה ובטחון. אמונה ובטחון כי נתגבר, כי נצח ישראל ינצח, וכפי שהתבטא מרן הרב הראשי המנוח הרב הרצוג ז"ל: "חורבן בית שלישי לא יהיה". אמונה ובטחון, אף שמאחורי מדינות ערב עומדת מעצמה גדולה, עומד כוח עצום, וייתכן שגם העצה השטנית לפתוח במלחמה ביום הכיפורים, אף היא שייכת ליועצים הסובייטיים, ליועצי אותה מדינה שכפירה בכל קודש שייכת לאידיאולוגיה המוצהרת שלה. אנו חודו רי אמונה ובטחון שנתגבר על כל אלה. ועם זאת — גם דאגה וחרדה, כי דאגתנו היא לכל בחור בישראל, לכל בן העומד במערכות המלחמה, כי כל טיפת דם יהודי יקרה לנו.

כשם שאנחנו מבטאים את הדאגה ואת החרדה בפסקי תפילה, בפסקי תהילים, שאין כמוהם לעומק, שאין כמוהם לדקות — ועשו זאת כמה חברי כנסת מעל דוכן זה — כך עלינו לבטא את האמונה והבטחון בדברי ישעיהו הנביא, נביא הנחמה ונביא הגאולה, בעוד כמה ימים, בשבת בראשית, ייאמרו בכל תפוצות ישראל, בהפסדת פרשת בראשית, דבריו של ישעיהו הנביא (מ"ב, יג, כג), דברי חזון שכוונם יפה לכל הדורות. יאזינו להם העומדים במערכה, ישמעו אותם גם העומדים בצד האויב, יקשיבו כל יושבי ארץ ושוכני תבל: "ה' כגיבור יצא, כאיש מלחמות יעיר קנאה, יריע אף יצריה על אויביו יתגבר... מי בכס יאזין זאת יקשיב וישמע לאחור". וישעיהו הנביא מטיף לנו מו"ס: "מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזים. הלוא ה' זו חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלך ולא שמעו בתו"רתו" (שם, כד). ומשהו ששייך ממש למיטונאציה המ' ייוחדת לימים אלה: "וישפוך עליו קמה אפו ועזו מל' חמה, ותלטהו מסיב ולא ידע, ותבער בו ולא ישים על לב" (שם, כה). אבל מיד באים הדברים המאמצים והמחזקים: "ועתה כה אמר ה' בוראך יעקב ויוצרך יש-ראל, אל תירא, כי גאלתיך, קראתי בשמך, לי אתה, כי תעבור במים אֶתְּךָ אני ובהרורות לא ישתפך, כי תלך במו"אש לא תיכווה, ולזה לא תבער בך, כי אני ה' אלוך, קדוש ישראל מושיעך, נתתי כפרך מצרים כוש וסבא תחתיו... אל תירא כי אתך אני, ממזרח אביא זרעך וממערב אקבצך (מ"ג, א-ה). יעודדו נא ויחזקו הדברים האלה את כל העומדים במערכות ישראל, יעור' דדו אותנו, ויעודדו את כל תפוצות ישראל באשר הן שם.

ונשאב און ועוצמה מדבריו האחרונים של המנהיג הראשון, של משה דיבון, הדברים שנקרא אותם מחר-תיים, עם סיום התורה, הדברים המעודדים, המחזקים, המאמצים: "אשריך ישראל, מי כמוך עם נושא בה", מן עורך, ואשר חרב גאותך, ויבכשו אויבך לך, ואתה על במוחימו תדרוך" (דברים י"ג, כט).

מירושלים עיר-הקודש עיר-עז-לנו, שלוחה בר' כתנו לכל העומדים במערכות-המלחמה: חזקו ואימ-

בצער עמוק על הדם שנספך, לבנו עם המשפחות הש' כולות, עם האלמונות והיתומים, במוות יקיריהם — יקירינו, יקירי האומה כולה, מן השמיים ינוחמו.

נאחל לפצועים כי יחלימו במהרה וכי ישובו לחיק משפחותיהם. תפילתנו-תקוותנו, כי שפך הדמים הנורא המשתולל בשעות אלה יהיה הקרבן האחרון שעמנו מק' ריב על מזבח רצונו לחיות כעם בין העמים, עם שוחר שלום, למען אבטחת עתידו ועתיד בניו. אשרינו שאנו מנהלים מלחמה אכזרית זו שנכפתה עלינו מתוך אחר-דות לאומית עליונה, אחדות שבאה לידי ביטוי ביום הזה ובאה לידי ביטוי בימים אלה, אחדות שהיא ההת-כונה העליונה והסוד הגדול של עמנו בימי מבחן, בכל הדורות. מי יתן ואחדות זו תמצא מקומה גם בהגיע השלום, שאנו כולנו מצפים לו. ייתכנו מחלוקות וייתכנו חילוקי-דעות, אבל אין כל סיבה שהרוח הנפלאה שאחר-דות לאומית זו נוסכת בנו לא תימשך גם בימים אחר-ים. עלינו להבהיר לאויבים וליריבים כי אין פנינו לכי-בושים ולהתפשטות. כל רצונו להבטיח את קיומנו, את חיינו ואת בטחונו היסודי, ורצון זה נחוש כתמיד, ונחוש מתמיד. רצונו בשלום הוא הכן ביותר של עם מהעמים בימנו. אנו העם היחיד בעולם שברכתו היום-יומית היא ברכת שלום. אנו העם היחיד בעולם שהשם של אלוהים, אחד משמותיו, הוא שלום. אנו העם היחיד בעולם שחכמו מתגאים בהיותם מקדבי שלום. אנו העם היחיד בעולם הודש מעצמו לרדוף שלום, ולא רק לבקש שלום. אנו רודפים שלום, שוחרים אותו, מבקשים אותו ולוחמים להשגתו זה 25 שנה. אלא לנו האשם אם הוא מתממה לבוא, כי אם בשכנינו ובמחזרי המלחמה המסייעים בידם. אנו רק מקווים כי עמי ערב יבינו בהקדם, כי שליטתם, במעשי הטירוף שלהם, מרחיקים את השלום. במעשה הטירוף האחרון, לא רק שלא יזרו את השלום, אלא אף הרחיקוהו. אבל אנו מא-מינים כי יגבר השכל הישר ותגבר התבונה, וכי מלחמה זו אמנם תביא את השלום המיוחל.

עוד כמה מלים באזני עצמנו ובאזני העולם. לבדית-המועצות חלק נכבד בהירור מלחמה זו, בתיכונה ובהכנתה, בציד הרב, בשפע הנשק והתחמושת, והמומ' חים לסוגיהם, שהעמידה לרשות האויבים, לפיכך יש לה חלק גדול בשפך-הדמים הזה. מי שצפה בטלוויזיה בימים אלה והאזין לדברי השטנה שהשמיע נציג ברית-המועצות במועצת הבטחון יכול היה להבין מי הוא זה אשר-במשך השנה האחרונה הכין, תיכנן והביא למל' חמה הזאת. אנו גם חריצים להשמיע דברים קשים באזני צרפת ואנגליה, אלה שעבדו ראו עצמן כנציגות תרבות אירופה, אלה שראו עצמן כנציגות זכויות האדם, שמעתי לפני שנתיים בפרלמנט הצרפתי את מוריס שו-מאן מתנאה בכך שצרפת היא הראשונה שנתנה לעולם את מגילת זכויות האדם, והוא הדגיש: זכויות האדם, ולא רק זכויות הצרפתים. מותר לנו לשאול את יורשו ז'ובר: במה נופלת זכות האדם של היהודי מזכות האדם של הצרפתי או של הערבי? צביעות והתחסדות זו ודאי יבואו על עונשן, וצרפתים רבים מתביישים ויתביישו בעתיד בעמדתה החד-צדדית המחפירה של צרפת כלפי ישראל והנאבקה על קיומה.

אנו כולנו אמונה ותקווה כי מלחמה קשה זו תסתיים במהרה, כי הלוחמים יחזרו לבתיהם עטורי נצחון וכי אותו שלום נכסף, שאנו מגדולי הלוחמים

ויום של הפסקת האש, נכנס צה"ל לחזיתות בשלבים. הצבא הסדיר נערך בגבולות לקדבות הבלימה. גזס מהיר של מילואים בא לאחר מכן במגמה להדיפת האויב ולהשמדת כוחותיו. והמאמץ של צה"ל כולו מופנה במידת האפשר להשגת יתרונות.

אני סבור, מבלי שלבי גוטה לפולמוס, שהדיבור החוזר וגשנה על עצם קיומן של שאלות, קושיות ותי- מיהות, גם כשמיניחים, ובצדק, את בירורן לגמר המל- חמה, אין עמו תרומה למאמץ המלחמתי.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא עמד לנו כוח ההרתעה של צה"ל למניעת התוקפנות. עלינו לעשות כל מאמץ כדי להביא לידי ביטוי את כוח ההכרעה של צה"ל. אבל אנחנו זקוקים לסבלנות, לאורך-רוח ולנשי- מה ארוכה, המלחמה איננה קצרה. ואני יודע אם היא תהיה ממושכת. היא מתמשכת והולכת. היא איננה יכו- לה להיות מלחמת בזק; ואסור שתהיה מלחמת התי- שה. נוכל להחזיק מעמד גם במלחמה לא קצרה בזכות התגייסותו של העם היהודי כולו, ובזכות אירגון העורך, אירגון המשק והשירותים בייעולות, בתבונה, בחסכון וב- קפדנות.

חסנין הייכל כותב במאמר שכבר צוטט היום: "לאויב פוטנציאל מוגבל. הוא נמצא בשיאו של גיוס כללי, ואין הוא יכול להישאר במצב זה לפי נתוני כוח- האדם שלו יותר מ-15–20 יום. המשך המלחמה במצב זה של גיוס כללי יביא את האויב למצב מסוכן ביותר". הייכל טועה גמורצות. אנחנו יכולים לעמוד במתח של גיוס מלא, ועדיין לא ביצענו גיוס טוטלי, במשך ימים רבים. אנחנו מסוגלים להתארגנות חירום, אם תידרש, להפעלת המשק, השירותים ואפילו היצוא.

כנסת נכבדה, גם לעת מערכה קשה לא נאבד את צלם-אלוהים במלחמה זו. אנחנו לוחמים מתוך אהבת אדם ומתוך רדיפת שלום. לא נשכח את מחוי-החפץ העיקרי של מדינת ישראל, היעד הנכסף של השלום. לא החמצנו, חברי הכנסת, שום יומת שלום ואמיתית. לא סגרנו שום אופציות לשלום. אבל איננו מתעלמים מכך שגם השלום מחייב מאמצים, ויש להשתתף על כבוד הדדי של אומה אל זולתה ועל נכונות לפשרות. למרבה הצער, למלחמה מספיק צד אחד; לשלום דרו- שים שני צדדים. מכל מקום, אנחנו מזהים מוכנים למא- מצים גמרים למען השלום.

אדוני היושב-ראש, אחרי הנצחון מדינת ישראל תיוולד מחדש. אחרי הנצחון תהייה בודאי אותן מפ- לגות כפי שהיו, אותה דתמודדות דמוקרטית כפי שהי- תה, אותם מאבקים חברתיים כבעבר, אותן מלחמות יהודים, חשבות יותר וחשובות פעם. אבל אני משוכנע כי מעבר לכל אלה, ובסיכום הגדולות והקטנות אשר יהיו בחיינו לאחר המלחמה, יהיה לנו עניין עם עם שונה, עם חדש, עם מחושל, עם שיפילאי בהקנות, בתי- שייתו ובהתעקשותו הנחרצת על בטחון בדי-קיימא וכל- תי-מעווער, על בניין משק משגשג, על עיצוב חברה צודקת למופת; עם שיפילאי גם במאבקו הבלתי-נלאה על קירוב השלום בעקבות הנצחון ובזכות הנצחון.

צו נצח ישראל ינצח, "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה" (ישעיהו י"ב, ג).

היו"ר צ. צימרמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת ידלין.

אהרן ידלין (המערך, עבודה-מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מאז מלחמת העצמאות לא היו לישראל ימים קשים ומרים כימי המע- רכה הכבדה שבה אנו נתונים מאז יום הכיפורים, והיא עדיין במלוא תקפה ועוצמתה. אך הנצחון בוא יבוא.

בדיון זה אנו מתייחדים, יחד עם כל בית ישראל, עם זכרם הגוערץ של הלוחמים שנפלו בקרבות ההגנה על המדינה, לוחמים שבמסירות-נפש עילאית ובדבקות ללא שיעור ניצבו במערכה, איתנים ודרוכים, מעטים נגד רבים, ללא חת וללא רתיעה. גיבורי ישראל רובם בני תשחורת, שזאת להם המלחמה הראשונה. והם בלמו והדפו בגבורה מופלאה כוחות גדולים, בעלי עוצ- מת אש אדירה וכמויות עצומות של אמצעי לחימה. הפעם נדרשו תעצומות עוז מופלאות וגבורה אג- דית יחידה במינה כדי לעמוד בקרבות הבלימה, נוכח השטפון אדיר הנחשולים של מאסות צבאיות עצומות. ואכן פרצו מעיינות גבורה אלה.

הלוחמים ילידי המדינה, הצעירים בגילם ממדינת ישראל שעליה גוננו, הוכיחו עד כמה מופרכים מעי- קדם דברי הקינה וקיתונות הקיטרוג המוטחים חדשים לבקרים כלפי הדור הצעיר במדינה. אנו מרכינים ראש בפני תפארת הגבורה, ומשתפים עצמנו עם המשפחות השכולות שאיבדו את יקיריהן. אין בפינו נחמות קלות. הנחמה — בתקוות הנצחון, ובאמונת השלום שבוא יבוא.

אנחנו מתייחדים עם הגופלים, ומחשבותינו והגי- יגנו נתונים לשבויים ולגועדרים. ואנחנו מלווים את לוחמי צה"ל במלחמותיהם להכרעת האויב, בחדרה, בתפילה ובתקווה איתנה לניצחון.

אדוני היושב-ראש, רק חובה אחת מוטלת עלינו לעת כזאת: הכל למען הנצחון במלחמה, נצחון מוחץ ככל האפשר, נצחון מהיר ככל האפשר, ככל שיעמוד לנו כוחנו.

כנסת נכבדה, ציבורנו חייב לדעת ששום מלחמה אינה חוזרת על עצמה. ובשום מלחמה אין מפלט מתי- הפיכות ומהפתעות, מהן לטובה ומהן לרעה. מקובל וידוע שמטכ"לים ושירי צבאות חייבים להיזהר מלהתי- כונן למלחמות שחלפו. אך אותו דין חל גם על הציבור. חלק מהבעיות המוראליות בעת מלחמה נובע מכך שהי- ציבור נכנס למלחמה עם הציפיות שעוצבו בקרבו על- פי מהלך מלחמות קודמות. ראוי שנבין, מבלי שאנו רשאים לפרט בהסברים: הפעם לא יכול היה לחזור בראשית המלחמה המהלך של מלחמת ששת-הימים. הפעם האסטרטגיה הישראלית היתה בנויה — ואי- אפילו היה אחרת — על בלימה, הדיפת תאוב ותוך השמדת כוחות שלו, וניצול יתרונות בעקבות הישגים צבאיים. במלחמה קשה זו, המתנהלת משני צדי הק-

2. סיכום הדיון

לאדוני היושב-ראש, אני מבקש להעמיד הצעה זו למניין.

היו"ר י. ישעיהו:

הצעת סיכום בשם סיעת רק"ח יביא חבר-הכנסת וילנר.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
הצעת סיכום של סיעת רק"ח לדיון ועל הודעת ראש הממשלה:

(1) הכנסת מביעה את השתתפותה באבלן וביגון של משפחות כל קרובות המלחמה ומאחלת הבראה מהירה ושלמה לפצועים.

(2) הכנסת קובעת כי מדיניותה של הממשלה, אשר דחתה את כל יזמות השלום של האו"ם ושל גורמים בין-לאומיים אחרים וביצעה פעולות של התנחלות וקביעת עובדות מוגמדות של סיפוח זוחל, היא האחראית להתדרדרות למלחמה.

(3) למען הפסקת שפיכת הדמים וכינון השלום מחליטה הכנסת כי על ממשלת ישראל להודיע על הסכמתה לבצע במלואה את החלטת מועצת הבטחון של האו"ם מס' 242, לרבות נסיגה מהשטחים שנכבשו במלחמת יוני 1967, הבטחת זכות קיומה הריבונית של מדינת ישראל וכיבוד הזכויות החוקיות של העם הערבי הפלשתינאי.

הכנסת קובעת כי בטחון ישראל יובטח על-ידי שלום צודק ויציב עם המדינות הערביות.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. תחלה אע"מיד להצבעה את הצעת חבר-הכנסת וילנר.

הצבעה

בעד הצעת הסיכום שהביא חבר-

הכנסת מ. וילנר — 3

נגד — רוב

הצעת הסיכום שהביא חבר-הכנסת מ. וילנר
לא נתקבלה.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מעמיד להצבעה את ההצעה שהובאה על-ידי חבר-הכנסת ברעם בשם הסיעות שמנה.

מנחם בגין (גח"ל):

אני מבקש למנות.

הצבעה

בעד ההצעה שהביא חבר-הכנסת

מ. ברעם — 84

נגד — 3

הצעת הסיכום שהביא חבר-הכנסת מ. ברעם
נתקבלה.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, תם הדיון ואנחנו נגישים להצעות סיכומים לדיון. רשות הדיבור לחבר-הכנסת ברעם, שיביא הצעת סיכום בשם הסיעות המערך (עבודה-מפ"ם), גח"ל, מפד"ל, ואגודת ישראל, המפלגה הליברלית העצמאית, הרשימה הממלכתית, קידמה ופיתוח, פועלי אגודת ישראל, שיתוף ואחוזה, המרכז החפשי, המחנה הרדיקלי הישראלי, מוקד — מק"י ותכלת אדום, חבר-הכנסת שלום כהן וחבר-הכנסת שאקי.

משה ברעם (המערך, עבודה-מפ"ם):

לאדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשם הסיעות בכנסת: המערך (עבודה-מפ"ם), גח"ל, מפד"ל, אגודת ישראל, המפלגה הליברלית העצמאית, הרשימה הממלכתית, קידמה ופיתוח, פועלי אגודת ישראל, שיתוף ואחוזה, המרכז החפשי, המחנה הרדיקלי הישראלי, מוקד — מק"י ותכלת אדום, חבר-הכנסת שלום כהן, חבר-הכנסת שאקי, הנני מתכבד להציע הצעת סיכום על הודעת הממשלה בקשר למצב:

הכנסת ישמעה את הודעת ראש הממשלה, קיימה דיון על הודעה זו והחליטה לאמור:

(א) הכנסת מתייחדת בחדרת קודש ובאהבה רבה עם זכרם של חיילי צה"ל, גיבורי האומה, אשר מסרו את נפשם בהגנה על האומה והמולדת נגד הגייסות התוקפניים של האויב בחזית הדרומית והצפונית.

(ב) הכנסת מביעה תנחומיה, בשם העם כולו, למשפחות ששיכלו את יקיריהן. זכרם של הגיבורים והקדושים יחיה לעד בלב האומה.

(ג) הכנסת שולחת ברכת החלמה מהירה ושלמה לפצועי הקרבות ומאחלת לשבויים כי ישובו במהרה לבתיהם.

(ד) הכנסת קוראת לעם כולו לעמוד באחדות מאורי צבא, להלחם למיגור כוחותיו התוקפניים של האויב, וכדי לתת לישראל נצחון, בטחון ושלוש.

אברהם ורדיגר (פועלי אגודת ישראל):

בעזרת השם אלוהי ישראל.

משה ברעם (המערך, עבודה-מפ"ם):

(ה) הכנסת מביעה את הערכתה לכל האומות החפשיים אשר התייצבו לימין ישראל המותקפת ומסייעות לה במלחמתה על חירותה ועתידה.

(ו) הכנסת מגנה את מניעת הציר על-ידי בריטניה וצרפת מישראל המתגוננת נגד תוקפנותם של אויביה, בעוד הם מקבלים מברית-המועצות נשק וציוד מלחמתי בזרם גובר והולך.

(ז) הכנסת מביעה את הערכתה לארצות-הברית, עמה, נשיאה, ממשלתה ובתי המחוקקים שלה, על תמיכתם בישראל ובצדקת מלחמתה נגד תוקפנות ומזימות השמדה.

(ח) הכנסת מוקירה את עמדתו של העם היהודי באשר הוא שם, השב ומוכיח את הזדהותו עם ישראל במבחן גורלי זה.

חוברת מ"א, ישיבה תס"א

— הודעת יושב-ראש הכנסת על פניית יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השמינית בדבר העתקת מועד הבחירות (ישעיהו); מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת (ישעיהו, לורך); חוק מילווה מלחמה; חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1973 (ישעיהו, דינשטיין) —

ג. הודעת יושב-ראש הכנסת על פניית יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השמינית בדבר העתקת מועד הבחירות

שארין לקיים את הבחירות במועדן באשר היה בכך משום פגיעה במאמץ המלחמתי.

עם קבלת המכתב כינסתי את ראשי הסיעות בבג"ס להתייעצות בשאלה מה לעשות במצב שנוצר. הם נטלו על עצמם להכין טיוטה של הצעת חוק שתסדיר עניין העתקת מועד הבחירות ומה שמתלווה אליה.

הכנסת תתכנס באחד מימי השבוע הבא כדי לקיים דיון מוקדם בהצעת החוק שתוגש לכנסת. ולאחר שהכנסת תעביר אותה לוועדה נקבע מועד נוסף לכי"נוס הכנסת, באותו שבוע עצמו, כדי לדון בהצעת החוק בכל שלבי הדיון.

ד. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

על שולחן הכנסת, מטעם הממשלה, לקריאה ראשונה החוקים דלקמן: 1. חוק מילווה מלחמה, תשל"ד — 1973; 2. חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1973, תשל"ד — 1973.

היו"ר י. ישעיהו:

נשמע עתה הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מוזכר הכנסת נ. לורך:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונחו

ה. חוק מילווה מלחמה, תשל"ד — 1973; * חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1973, תשל"ד — 1973 ** (קריאה ראשונה)

ואכן אנו כבר עדים לגילויים מופלאים וגפלאים של אחווה יהודית ואהבת ישראל בכל אתר ואתר. מבמה נבדה זו אני חושב שאביע את דעתי כל הבית הזה אם יאשלח ברכת עידוד והצלחה לשד האוצר הנמצא כעת בחזית ההיא.

אך עם כל העזרה הכלכלית שאנו מצפים לה מוטעל עלינו כאן בנושא זה להיות החלוץ העובר לפני המחנה ולהיות דוגמה לנכונות להתגייסות כלכלית. אנו משוכנעים שהעם בישראל יודע ומבין את צורך הש"ע, והחוכמה לכך היזמה וההיענות למילווה מרצון מצד כל שכבות הציבור. לכן החליטה הממשלה להביא לפני הכנסת ולבקש את אישורה להצעת חוק מילווה מלחמה, תשל"ד — 1973.

מטרתו של החוק המוצע היא לגייס את הסכום המירבי שניתן לגייס לשם מימון הוצאות המלחמה; משום כך כוללת הצעה זו גם מילווה חובה שיוטל על כל מי שיש לו הכנסה החייבת במס הכנסה — פרט למי ששך כל מס. ההכנסה שהוא חייב בו בשנות המס שבהן יוטל המילווה אינו עולה על 150 לירות — וגם מילווה מרצון שבו יוכלו להשתתף בצד זה של המאמץ המלחמתי וגם אלה שאינם חייבים במילווה החובה, מחד גיסא וכל מי שיכול לתרום יותר מאשר הוא חייב על-פי החוק, מאידך גיסא.

היו"ר י. ישעיהו:

ועדת הכנסת עטרה חוקים אלה מחובת ההנחה המוקדמת של 48 שעות, ואנו יוגשים לדיון בהם. רשות הדיבור לסגן שר האוצר, להבאת שני החוקים יחד, בזה אחר זה, לפני הכנסת.

סגן שר האוצר צ. דינשטיין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נבדה, ראש הממשלה בהודעתה מעל דוכן זה היום נתנה ביטוי נאות והולם לרגשות כולנו על התקפתם הזדונית של אויבינו ביום הכיפורים לפני אחד-עשר ימים. מאז היום ההוא "יוחד כל העם אשר במחנה" ועמנו כולו על שדרותיו התייצב במערכה לעמוד על נפשו.

יאלום התמודדות כוח זו דורשת את התגייסותם המלאה של כל המשאבים והאמצעים הכלכליים העומים לרשותנו כדי לעמוד בפני ההוצאות העצומות שמאבק זה תובע מאתנו, הוצאות העולות על כל אשר נתנסינו בו בעבר.

לא רק העם בישראל אלא גם כל עמנו בכל מודת הגולה גרתם ונחלץ בימים גורליים אלה לעזרה לנו. ולפי הסימנים עד כה תעלה יהדות העולם על עצמה בהתייצבותה לימין ישראל הלוחמת, כדי להעמיד לרשותה את האמצעים הכספיים החיוניים,

* רשומות (הצעות חוק, חוב' 1086).

** רשומות (חוקי תקציב, הצעות חוב' 57).

— חוק מילווה מלחמה; חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1973 (דיושטיין, ישעיהו, טובי, רפאל) —

להעבירן לוועדת הכספים שלה לשם הכנתן לאישורה הסופי של הכנסת.

היו"ר י. ישעיהו:

ועדת הכנסת אמנם קבעה שעה לדיון, אבל שום חבר כנסת לא נרשם.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
סליחה — — —

היו"ר י. ישעיהו:

אתה תדבר דקה, בבקשה.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
למה דקה? יש לי זכות לדבר עשר דקות.

היו"ר י. ישעיהו:

אני שומע עכשיו שאמרת שאם אתה היחיד אתה מוותר.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
סליחה, אני לא ויתרתי.

כנסת נכבדה, בכאב ובצער עמוק על הדם הרב של ישראלים וערבים הנשפך משני עברי החזית הבו- ערת, בצפון ובדרום, ובדאגה עמוקה למה שצפוי מהמשך הקטל ומהמשך המלחמה האכזרית, ניגשים אנו לדיון על החוקים התקציביים הבאים לתת תוספת מי- מון למלחמה האכזרית המתנהלת. אנו משוכנעים ששפי- כת דמים אכזרית זו אפשר היה למנוע אילו שמעה ממשלת ישראל בקול התבונה, בקול רוב רובן של מדינות העולם, והסכימה לזימות הבין-לאומיות הרבות לכינון שלום צודק, בלי סיפוחים, ואילו ביצעה החלטות מוסדות האו"ם שהיו מבטיחות את כיבוד הזכויות הצודקות של ישראל.

יצחק רפאל (מפד"ל):
תשתוק היום.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אתה לא סובל אותי? אני יכול לענות לך שגם אני לא סובל אותך.

יצחק רפאל (מפד"ל):
לפחות שיהיה לך — — —

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת טובי, דבר על המילווה.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
זכותי להגיד כקומוניסט, כערדבי, כחבר כנסת יש- ראל, מה צריך לעשות היום, בימים קשים אלה, ויהיה לכם האומץ לשמוע את דברי בשקט.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת טובי, שומעים אותך. מה אתה מת- ווכח? דבר על המילווה.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אני מדבר על המילווה. אני מוכן להפסיק — — —
(קריאות)

מילווה החובה המוצע הוא במתכונתם של חוקי המילווה שהוחקו בשלוש השנים האחרונות, אך יש בו שינויים מספר שמגמתם הרחבת בסיס המילווה והת- חשבות גדולה יותר ביכולת התשלום של החייבים במילווה.

אשר להרחבת הבסיס — לשם כך מוצע לכלול בהכנסה שעליה מוטל המילווה גם הכנסה מעבודה בשעות נוספות ובמשמדות לילה, ובהענקה בעד פר- יון עבודה. על שלושה סוגי הכנסה אלה לא הוטלו בעבר מילווה החובה; אך הממשלה בדעה כי בשעה זו, שבה כל אדם נדרש למאמץ עליון, אין מקום לפי- טור סוגי הכנסה אלה ממילווה המלחמה.

אשר לפרוגרסיביות, הרי שיעורי המילווה המוצעים כאן, שלא ובמילווה הבטחון, הם פרוגרסיביים, היינו: 3.5% על חלק ההכנסה החייבת שעד 40,000 לירות — כ-47,500 הכנסה שנתית לנשוי +; 4.5% על חלק ההכנסה החייבת שבין 40,000 לירות כאמור ל-60,000 לירות — שהם כ-67,500 הכנסה שנתית לנשוי +2; 6% על חלק ההכנסה החייבת העולה על 60,000 לירות.

המילווה יהיה לתקופה של 15 שנה; הוא יהיה צמוד למדד יוקר המחיה וישא ריבית בלתי-צמודה בשיעור של 3%, שתהיה פטורה ממס הכנסה ותשלום בשלושה שיעורים חמש-שנתיים שווים.

אומדן ההכנסה הצפויה מחלק זה של המילווה הוא כמיליארד לירות.

ועתה לעניין המילווה מרצון. המילווה מרצון יאפשר רכישת תעודות מילווה נוספות על אלה שחייבים בהן הנישומים מכוח החוק, והוא מתאפשר לנוכח רוח ההת- נדבות המקיפה בעם. כבר עתה, לאור ההיענות הגדולה של הציבור על כל חלקיו ורדיו — שהיא מעל ומעבר למה ששיעורנו תחילה, ויכולים אנו לבדך ולהתברך על כך — ניתן לומר שיש סיכוי סביר לגייס כמיליארד ל- רות ולא 500 מיליון ככתוב בסעיף 14 להצעת החוק, שהוא הסכום ששיעורנו עוד לפני ימים מספר כשה- כינונו את הצעת החוק. משום כך נציע לוועדת הכס- פים של הכנסת לתקן את הסעיף האמור בהתאם לכך.

המילווה מרצון יהיה דומה בתנאיו למילווה החו- בה, היינו לתקופה של 15 שנה, יהיה צמוד למדד יוקר המחיה וישא ריבית בלתי-צמודה של 3%, שתהיה פטורה ממס הכנסה.

ההכנסות עד לסוף שנת התקציב הנוכחית הן של מילווה החובה והן של המילווה מרצון ייתוספו לתק- ציב הבטחון, ועל כן כנגד ההכנסה הצפויה מהמילווה המוצע מוגשת בזה הצעת תקציב נוסף למימון צרכי המלחמה. יתר על כן, הממשלה החליטה גם לקצץ את תקציב הפיתוח ברבע מיליארד לירות ואף יסכום זה יועבר לתקציב הבטחון, כך ששך כל התוספת המי- דית לתקציב הבטחון יסתכם במיליארד ורבע מיליארד לירות.

אנו מאמינים באמונה שלמה שאובינו ילמדו לה- כינו טוב יותר גם לנוכח רצון וכווח התנדבותנו בגיוס האמצעים הכספיים הדרושים לניהול המאבק, וכך תופר עצתם ומחשבתם תסוכל.

אדוני הווישב-ראש, חשוב שמבית עליון זה תצא קריאה לציבור כולו להשתתף במילווה מרצון ואבקש את הכנסת, לאחר דיון בהצעות החוק המובאות בזאת,

היו"ר י. ישעיהו:

בבקשה, דבר על המילוה.

נו בגולן או בתעלה היתה המלחמה מתנהלת בחוק תוכה של ישראל. אין דבר רחוק יותר מהאמת. אילו ממשלת ישראל היתה נסוגה מהשטחים הכבושים, בהתאם להחלטת מועצת הבטחון, ומשיגה על-ידי כך הסכם שלום צודק עם המדינות הערביות, לא היתה המלחמה מתחדשת כלל.

ממשלת ישראל גורמת במדיניותה הבלתי צודקת על-וול רב לעם ישראל כשהיא מעלימה מעיניו את קריאת השלום הנשמעת גם כיום, באמצע הקרבות, מהבירות הערביות. היום נאם נשיא מצרים סאדאת והכריז שפני מצרים מועדות לשלום צודק עם ישראל והיא מוכנה להפסקת-אש אם תתחייב ישראל לסגת מהשטחים שנכבשו ביוני 1967, על-פי החלטת מועצת הבטחון.

היו"ר י. ישעיהו:

אבקש לסיים, יש גבול לכל דבר.

(קריאת)

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

זאת המציאות, ואני רוצה לסיים בדברים הבאים: לא קל היה לי לעמוד ולדבר כאן היום, כקומוניסט, כערבי האוהב את עמו, כידיד נאמן לעם ישראל, במי שפעל ונאבק במשך שנים רבות למען שלום צודק, אחווה ושיתוף פעולה בין שני עמינו. בשעה קשה זו הנני קורא לכל מי שעניין השלום יקר לו, לכל מי ששונא את המלחמה וזוועותיה, לכל מי שמאמין בטוב שבאדם, לאור כוח בנפשו ולקום ולהגיד לממשלת ישראל: לא כיבושים וסיפוחים נחוצים לעם ישראל, אלא השלום הצודק; לא על החרב תחיה ישראל עם העמים הערביים, אלא בכיבוד הדדי של הזכויות, לרבות זכותו הצודקת של העם הערבי הפלשטינאי.

היו"ר י. ישעיהו:

אל תחזור על הדברים. אתה צריך לסיים.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

לכן אנחנו קוראים: הקץ לשפיכת הדמים, הקץ לכיבוש, נפעל לשלום צודק לשני עמינו. ומפני שחוקי התקציב, המובאים לפנינו כיום, באים לחזק את דרך המלחמה ולא את דרך השלום, אנו נציע להחזיר אותם לממשלה ונצביע נגדם.

היו"ר י. ישעיהו:

תם הדיון. אנו עוברים להצבעה.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את חוק מילוה

מלחמה, תשל"ד—1973, לוועדת

הכספים

— רוב

— מיעוט

נגד

— מיעוט

נמועים

ההצעה להעביר את חוק מילוה מלחמה,

תשל"ד—1973, לוועדת הכספים נתקבלה.

שמואל מיקוניס (מוקד—מק"י ותכלת אדום):

אני מבקש רשות למסור הודעה על הימנעותי.

היו"ר י. ישעיהו:

על מה אתה נמנע?

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
קברניטי מדינת ישראל מודרכים על-ידי השאיפה להנצחת הכיבושים והסיפוחים, המעודדים על-ידי שלי-טי יאצרות הברית האימפריאליסטית, דחו במשך שש שנים רצופות את כל היוזמות הבין-לאומיות לשלום, לענו לתיווכו של האו"ם, פנו עורף למאמציו של יארינג ודחו את ביצוע החלטת מועצת הבטחון. הנצחת הכיבוש וסיפוחם של השטחים הערביים שנכבשו ב-1967 היו לשליטי ישראל חשובים מהשלום.

שליטי ישראל זילזלו בזכויותיו של העם הערבי הפלשטינאי עד כדי השפלתו, ואף החלו באחרונה לעבד תכנית לסיפוח מלא של השטחים הכבושים, כפי שקבע מסמך גלילי. הממשלה השתעשעה באשליה, שמפניה הזהרנו אלף פעמים, כאילו אפשר לכפות שלום של כניעה בכוח הנשק ובכוח הכיבוש. וכמה פעמים התי-פאר שר הבטחון בדר-הקיום האומלל שלו עם העמים הערביים תחת שלטונו של צה"ל? לענו לעמים הער-ביים, דרסו את כבודם הלאומי והולילו שולל את העם בישראל בדיבורים, שעל-ידי עליונות הנשק והגיבוי הא-מריקני ימשיכו לקיים באין מפריע את שלטון הכיבוש והסיפוח ורמיסת זכויות העמים הערביים. כל האש-ליות האלה התברו.

כיום, מתוך אחריות לגבי הבאות, אנו מצביעים על אחריותה של מדיניות ממשלת ישראל בהתדרדרות אל חידוש המלחמה ועל חובתה להסתלק ממדיניות הכיבושים כדי לשים קץ לשפיכת הדמים האכזרית.

חברי הכנסת, האמת הידועה לכל העולם, לרוב רובן של חברות האומות המאוחדות, היא כי המלחמה הזאת היא המשך למעשה של מלחמת יוני 1967, שבה פתחה ישראל, בגיבוי האימפריאליסטים האמריקאים, במטרה למגר את המשטרים הערביים האנטי-אימפריא-ליסטים, להחזיר שלטון הבובות של ווינגטון, להשיג כיבושים טריטוריאליים לישראל ולחסל את זכויותיו הצודקות של העם הערבי הפלשטינאי. מצרים וסוריה חזרו והכריזו שאין להן שום מטרות אלא שיחרור אד-מותיהן שנכבשו ביוני 1967 והשגת שלום צודק על-פי החלטת מועצת הבטחון, שלום שייכבד את הזכויות הצודקות של העם הערבי הפלשטינאי ויבטיח את זכות קיומה הריבוני של ישראל.

קברניטי ישראל ממשיכים להוליך שולל את המוני העם בישראל כאילו על החיים ועל הקיום הם נל-חמים ומקריבים קרבנות יקרים, ושוב נשמעים הדיבורים הדמגוגיים, חסרי האמת והשחר, על סכנת השמדה למדינת ישראל. אין שמץ של אמת בדיבור הזה. היו בעולם כאלה שהאמינו לתעמולה הזאת ביוני 1967. דעת הקהל הבין-לאומית יודעת כיום שלא כך הדב-רים. אנו בטוחים שגם המוני העם בישראל יגיעו לר-אות את האמת תמרה, שלא להגנת המולדת נהרגים הבנים, אלא להנצחת כיבושים של טריטוריה ערבית, כיבושים שלא רק מונעים את השלום, אלא גם את הבטחון הם מסכנים, והאירועים של הימים האחרונים הוכיחו זאת.

קברניטי המדינה, שהוליכו פעם נוספת את העם למלחמה, אומרים להצדקת מדיניותם, שאילו לא ישב-

— חוק מילוה מלחמה; חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1973 (ישעיהו, מיקוניס); מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת (ישעיהו, לורד); חוק מילוה מלחמה; חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1973 (ישעיהו, קרגמן) —

כדי לקבל בקריאה שנייה ושלישית את שני החוקים. אבקש את חברי הכנסת לא להתפזר. רשות הדיבור לחברי הכנסת מיקוניס, להודעה על הימנעות סיעתו מהצבעה.

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1973, תשל"ד—1973, לוועדת הכספים.

הצבעה

ההצעה להעביר את חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1973, תשל"ד—1973, לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת אכריזו על הפסקה — — —

שמואל מיקוניס (מוקד—מק"י ותכלת אדום): יש נמנעים.

היו"ר י. ישעיהו:

חבר הכנסת מיקוניס. מה בוער לך? אני ואכריז על הפסקה לחצי שעה. ועדת הכספים תתכנס כדי לדון בשני החוקים האלה ונתכנס שוב כעבור חצי שעה

היו"ר י. ישעיהו:

הישיבה נפסקת לחצי שעה.

הישיבה נפסקה בשעה 20.23.

1. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ושלישית, החוקים דלקמן: 1. חוק מילוה מלחמה, תשל"ד—1973; 2. חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1973, תשל"ד—1973, שחזרו מוועדת הכספים.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מחדש את ישיבת הכנסת. תחילה נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מזכיר הכנסת נ. לורד:

ברשות היושב ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונחו

2. חוק מילוה מלחמה, תשל"ד — 1973 * ; חוק התקציב (מס' 2)

לשנת הכספים 1973, תשל"ד — 1973 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

חברי ועדת הכספים, ואצין בהערכה, בדברי הקצרים, את ההיענות המופלאה של כל שכבות העם לפנייתו של שר האוצר פנחס ספיר בשם ממשלת ישראל בדבר מילוה מלחמה מרצון, נוסף על מילוה מלחמה חובה. התנדבות זו נראית כטבעית במצבנו זה והיא עולה מכל שכבות העם ומכל שכבות המשק. אפשר להביע תקווה, כי תוך זמן קצר הסכום אשר יגויס על ידי מילוה מרצון יגיע למיליארד לירות, נוסף על מיליארד לירות אשר יכניס מילוה חובה. אצין עוד שבמלחמת ששת הימים אנו עדים גם כעת, כאשר ישראל עומדת מול אויב אכזר שכל כוונותיו ומגמותיו הן הרס ומוות לחייו ונזק הנאדר של עמנו בגולה בהזדהות עם מלחמתנו בהתגייסות של כל כוחותינו המוסדיים והכספיים למימון מלחמתנו.

מדיווחים של שר האוצר המגיעים מארצות-הברית — ובעת ישיבת ועדת הכספים היתה הזדמנות לשמוע את הדיווח מפי שר האוצר בטלפון מניו-יורק, והוא עומד במלוא כוחו ומרצו בגיוס הכספים של העם בארץ ובגולה — מצטיירת תמונת ההתגייסות העולה בהרבה מאוד על זו שבמלחמת ששת-הימים. התגייסות זו של

היו"ר י. ישעיהו:

אני חוזר ומזכיר לכנסת שוועדת הכנסת פטרה את שני החוקים הללו מחובת ההנחה המוקדמת בכל שלבי הקריאה והדיון. לכן ניגש בעת לקריאה שנייה ושלישית. רשות הדיבור ליושב ראש ועדת הכספים.

ישראל קרגמן (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה. ביום ג' ה-9 לאוקטובר, קיימה ועדת הכספים עם שר האוצר דיון מפורט וברור יסודי על הצרכים הכספיים השוטפים הנחוצים לבטחון עקב המלחמה. באותה ישיבה הובאה גם לפני הוועדה לא הצעת חוק אלא החלטת השרים לענייני כלכלה, ולאחר הדיון בוועדת הכספים, שמיעת דברי חברי הוועדה וההמלצות שוועדת הכספים המליצה לפני שר האוצר שהשתתף באותה ישיבה, באה הצעת החוק שהונחה על שולחן הכנסת.

אני רוצה לציין בסיפוק רב את האחדות הפנימית של כל חברי ועדת הכספים על הסיעות השונות בהת-ייחסותם להצעת חוק זו. יענה מביא אני את החוק למילוה מלחמה בקריאה שנייה ושלישית על דעת כל

תאמץ לעצמה את הצעתי גם אם ההסתייגות שלי לא נתקבל.

יש אנשים המרוויחים במלחמה, כמו ספקים למי-ניהם, אשר בימים אלה מתעשרים, וזאת בשעה שכל העם מקריב את עצמו אם בשדה הקרב ואם בעורף. אני חושב שהממשלה חייבת להביא הצעת חוק אשר תטיל מיסוי גבוה על רווחי מלחמה.

אני מציע לעשות זאת בצורה פשוטה ביותר: כל חברה או יחיד אשר בשנה זו יעלו רווחיהם בהרבה על הרווחים שלהם בשנה שעברה, יוטל על עודף הרווח הזה מס כבד. בהצעתי כאן הסתפקתי בשיעור נמוך לדעתי, של 18%. בבריטניה הגדולה בעתות מלחמה הוטלו על רווחי מלחמה מסים בשיעור של 19.5 שילינג ללירה שטרלינג, היינו שיעור של 90% מס.

אנו יכולים לדרוש שממשלת ישראל תכביד את ידה על מי שמרוויח רווחי מלחמה.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת הכספים.

ישראל קרגמן (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מילווה הבטחון של שנת 1973 היה בנוי על שיעור אחיד של 7% מה-הכנסה החייבת במס. החוק המוצע קובע שלושה שיעורים: 7%, 9% ו-12%. על חברות יוטל מס בשיעור של 9%. פירוש הדבר שהפרוגרסיביות כאן היא גבוהה מכפי שהייתה בחוקים קודמים שדנו במילווה בטחון.

שנית, בנוסף על מילווה החובה יש גם מילווה מר-צון. אמנם ציבור הפועלים והשכירים יתן את חלקו למילווה מרצון. כולם, בלי יוצא מן הכלל, ישתתפו בכך. יש הבנה מלאה לעניין, וזה טבעי. אבל אין ספק שהעשירים ובעלי ההכנסה הגבוהה יהיו את החלק המכ-רע בהכנסה ממילווה מרצון. איננו רוצים הפעם לבנות את הדירוג הבריאי ביותר על מסים בדרך של גיוס אמ-צעים לצרכי מלחמה. המילווה מרצון יכניס סכום של מיליארד לירות, וזאת בנוסף על מיליארד לירות ממילווה חובה. בכך אנו רחוקים מלספק את הצרכים ולפתור את כל הבעיות הנובעות מהמלחמה. אבל בכל זאת יש בדרך זו אפשרות לגייס סכומים עצומים. יש כאן משהו העונה לטיעון של חברי הכנסת אבנרי.

עקבתי מקרוב אחרי הפעולה של שר האוצר וחבר עובדיו הבכירים באירגון ההתנחלויות ובפנייה לציבור. אני רוצה לציין בהערכה רבה את העבודה הכבירה שנעשתה ללא לזאת ובעילות מירבית במפעל העצום שמטרתו לגייס אמצעים לצרכי מלחמה.

היו"ר י. ישעיהו:

אנו עוברים להצבעה.

הצבעה

תיקון א' של חבר הכנסת א. אבנרי לסעיף 2 לא נתקבל.

תיקון ב' של חבר הכנסת א. אבנרי לסעיף 2 לא נתקבל.

סעיף 2, בנוסח הוועדה, נתקבל.

העם בתפוצות היא התגייסות בלתי-רגילה, יותר משהייתה במלחמת ששת-הימים, מתוך הכרה וידיעה מה דרוש לנו ומה מצבנו.

חברי הכנסת, טבעי הדבר, כי אורחי הארץ יקבלו את חוק מילווה המלחמה על כל פרטיו, כפי שהובא לכנסת בקריאה שנייה ושלישית והכנסותיו קודש לנ-צחון במלחמה. כולנו תפילה כי בנינו החיילים, בהד-רכת המפקדים על דרגיהם השונים, מטובי הכוח המר-סרי והאינטלקטואלי שיש לעם הישראלי, יסיימו את מלחמת קיומנו בנצחון מלא.

חברי הכנסת, שני תיקונים ברצוני להביא על דעת ועדת הכספים: (א) בסעיף 14 של חוק מילווה מלחמה, אשר מציין, כפי שהממשלה הציעה לפני הכנסת, שההרשאה אשר ניתנת לממשלה לגייס חמש מאות מיליון לירות, הציעה ועדת הכספים להעלות את ההרשאה למיליארד לירות, שהם אלף מיליון ל-ירות. הדבר נובע מתוך כך שכבר כיום מילווה מרצון מתקרב לסכום של חצי מיליארד לירות או עובר אותו, כפי שצויין בהצעת החוק המקורית. לכן, כדי לאפשר לממשלה לקבל את הסכומים מהעם אשר רוצה לתת את חלקו לצרכים השוטפים של המלחמה, תונתן ההר-שאה לגייס מיליארד לירות במקום חצי מיליארד ל-ירות.

(ב) בחוק התקציב (מס' 2) לשנת 1973, בסעיף 1, נאמר שהממשלה מציעה להגדיל את הסכום של תקציב הבטחון בחמש מאות מיליון לירות. ועדת הכ-ספים מציעה שהסכום יהיה מיליארד לירות; וכן את ההכנסות אשר תהיינה גם ממילווה חובה וגם ממילווה מרצון.

ועדת הכספים מביאה את הצעת החוק, שנתקבלה בישיבתה היום פה-אחד כפי שהצעתי. אני מבין שיש הסתייגות לחברי הכנסת אבנרי.

היו"ר י. ישעיהו:

לסעיף 1 לחוק אין הסתייגויות. אני מעמיד אותו להצבעה.

הצבעה

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר י. ישעיהו:

לסעיף 2 הסתייגות לחברי הכנסת אבנרי. רשות הדיבור לחברי הכנסת אבנרי, להנמקת הסתייגותו.

אורי אבנרי (המחנה הרדיקלי הישראלי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אמנך את הס-תייגויותי בקצרה. מובן שאצביע בעד שני החוקים גם אם הסתייגויותי לא תתקבלנה.

ההסתייגות שלי מתחלקת לשניים. ראשית, אני חושב שיש לדרג הרבה יותר את הסכומים המוטלים על הציבור. לפי הצעת הוועדה חל למעשה דין אחד על מי שמרוויח 1,000 לירות לחודש ועל מי שמרוויח 3,000 לירות ומעלה. לדעתי זה בלתי-צודק, כיוון שמי-סוי מלחמה בעיקר צריך להיות פרוגרסיבי. מיסוי זה צריך להטיל מעמסת-יתר על האמידים, על העשירים, וברוח זו אני מציע את הסתייגויותי הראשונה.

ומכאן להסתייגות השנייה. יש כאן משהו שאינני מבין, אדוני סגן שר האוצר, ואני מציע שהממשלה

— חוק מילווה מלחמה; חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1973 (ישעיהו) —

היו"ר י. ישעיהו:

לסעיפים 3—15 אין הסתייגות. אני מעמיד אותם להצבעה.

הצבעה

סעיפים 3—15 נתקבלו.

היו"ר י. ישעיהו:

לתוספת אין הסתייגות, ואני מעמיד אותה להצבעה.

הצבעה

התוספת (סעיף 8 (א)) נתקבלה.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מעמיד להצבעה בקריאה שלישית את חוק מילווה מלחמה, תשל"ד—1973.

הצבעה

חוק מילווה מלחמה, תשל"ד—1973, נתקבל.

היו"ר י. ישעיהו:

הכנסת תעבור להצבעה על חוק התקציב (מס')

ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 22.00

(2) לשנת הכספים 1973, תשל"ד—1973. אני מעמיד להצבעה את הסעיפים 1, 2, 3 המוצעים ללא הסתייגות.

הצבעה

סעיפים 1, 2, 3 נתקבלו.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מעמיד להצבעה בקריאה שלישית את חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1973, תשל"ד—1973.

הצבעה

חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1973,

תשל"ד—1973, נתקבל.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, על המועד של הכנס הבא של הכנסת, בשבוע הבא, יעד נודיע לכם. מועדים לשמחה ונצחון.

נספחות

א. סדר-היום לשיבה תש"א

- א. הודעת הממשלה על המצב - דיון.
 ב. חוק מילווה מלחמה, תשל"ד-1973 (קריאה ראשונה).
 ג. חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1973, תשל"ד-1973 (קריאה ראשונה).
 ד. חוק מילווה מלחמה, תשל"ד-1973 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 ה. חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1973, תשל"ד-1973 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).

ב. הצעת חוק מילווה מלחמה, תשל"ד-1973

1. הגדרות
 בחוק זה -
 (1) תהא לכל מונח המשמעות שיש לו בפקודת מס הכנסה¹ (להלן - הפקודה), אם אין בחוק זה הוראה אחרת;
 (2) "הכנסה חייבת" - הכנסתו החייבת של אדם בשנת מס פלונית, לרבות הכנסה מדיבידנד שלגביה ניתן פטור לפי כל דין, למעט הכנסה מריבית שלגביה ניתנת הנחה לפי כל דין, ובקי-בין - הכנסה כאמור כפי שהיא נקבעת על פי סעיף 57 לפקודה;
 (3) "קייבוק" - לרבות מושב שיתופי או אגודה שיתופית אחרת בהתיישבות חקלאית שלגביהם ניתנה הוראה בהתאם לסעיף 61 לפקודה;
 (4) "התאריך הקובע" - לגבי המילווה לשנת המס 1973 - י' בחשוון תש"ם (31 באוקטובר 1979), ולגבי המילווה לשנת המס 1974 - כ"א בחשוון תשמ"א (31 באוקטובר 1980).
 2. הטלת המילווה ושיעורו
 (א) אדם יהא חייב למדינה בכל אחת משנות המס 1973 ו-1974 מילווה מלחמה (להלן - המילווה) בשיעורים האמורים בסעיף זה; המילווה ישולם לגבי שנת המס 1973 - בין ה' בתשרי תשל"ד (1 באוקטובר 1973) לבין ח' בניסן תשל"ה (31 במארכ 1974), ולגבי שנת המס 1974 - בין ט' בניסן תשל"ד (1 באפריל 1974) לבין י"ד בתשרי תשל"ה (30 בספטמבר 1974), והכל בכפוף לסמכות לגבות יתרות מעל לסכומי המקדמות ולסמכות מכוח תקנות לפי סעיף 9(א) לתאם ניכויים במקור.
 (ב) יחיד ישלם מילווה בשיעור של -
 (1) $3\frac{1}{2}\%$ מהכנסתו החייבת שעד 40,000 לירות;
 (2) $4\frac{1}{2}\%$ מהכנסתו החייבת העולה על 40,000 לירות אך אינה עולה על 60,000 לירות;
 (3) 6% מהכנסתו החייבת העולה על 60,000 לירות.
 3. פטורים
 (א) ואלה פטורים ממילווה:
 (1) יחיד שהמס שהוא חייב בו בשנת המס אינו עולה על 150 לירות;
 (2) תושב חוץ - לגבי הכנסתו מהמקורות המפורטים בפיסקאות (2), (4), (5) ו-(9) לסעיף 2 לפקודה;
 (3) "עובד יומי" - כמשמעותו בתקנות לפי חוק מילווה בטחון, תשל"ג-1973.²
 (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), אם נגבו סכומים על חשבון המילווה ממי שפטור ממנו, יחולו הוראות אלה:
 (1) נגבה סכום שאינו עולה על 5 לירות - לא יוחזר הסכום;
 (2) נגבה סכום העולה על 5 לירות - יינתנו תעודות מילווה על פי סעיף 6; ואולם אם נגבה סכום כאמור מאיש ואשה ביחד, רשאי פקיד השומה לפעול בהתאם להוראות פסקה (1) לגבי סכום של פחות מחמש לירות שנגבה מאחד מבני הזוג.
 4. המילווה ישא ריבית
 (א) המילווה ישא ריבית בשיעור של 3% לשנה -
 (1) על מקדמות ששולמו במועדן על פי סעיף 8 ועל המילווה שנוכה במקור על פי סעיף 9 - החל מיום ט' בניסן תשל"ד (1 באפריל 1974) לגבי המילווה לשנת המס 1973, והחל מיום ט"ו בתשרי תשל"ה (1 באוקטובר 1974) לגבי המילווה לשנת המס 1974;
 (2) על יתרות המילווה ששולמו עד התאריך הקובע - החל מיום א' בניסן תשל"ז (1 באפריל 1976) לגבי המילווה לשנת המס 1973, והחל מיום י"ג בניסן תשל"ז (1 באפריל 1977) לגבי המילווה לשנת המס 1974.
 (ב) הריבית תהיה פטורה ממס הכנסה.

קט

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.
² ס"ח תשל"ג, עמ' 92.

היתרות שסכומן קטן מהערך הנקוב הנמוך ביותר של תעודות המילווה.

(ה) התעודות יהיו רק על סכום לירות המתחלק לחמש ללא יתרה.

(ו) התעודות לא יהיו ניירות ערך מאושרים לעניין תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), תשכ"ד-1964², ולא יהיו ניירות ערך ממשלתיים לעניין תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי השקעת הקרנות וההון של מבטח), תשכ"ח-1967³.

7. פרעון המילווה והריבית

(א) סך כל סכומי המילווה ייפרע בשנים עשר שיעורים חודשיים, לגבי המילווה לשנת המס 1973 - בשנת המס 1989, ולגבי המילווה לשנת המס 1974 - בשנת המס 1990.

(ב) הריבית על סך כל המילווה תיפרע בשלושה שיעורים חמש-שנתיים שווים כלהלן:

(1) לגבי המילווה לשנת המס 1973 - השיעור הראשון ביום ט' באלול תשל"ט (1 בספטמבר 1979), השיעור השני ביום ד' באלול תשמ"ד (1984) והשיעור השלישי עם פרעון המילווה;

(2) לגבי המילווה לשנת המס 1974 - השיעור הראשון ביום כ' באלול תש"ם (1 בספטמבר 1980), השיעור השני ביום ט"ו באלול תשמ"ה (1 בספטמבר 1985) והשיעור השלישי עם פרעון המילווה.

(ג) סכום הריבית של כל אחד משיעורי התשלום כאמור בסעיף קטן (ב) יעוגל עד ללירה הקרובה.

(ד) נפרט יחיד, ייפרע המילווה ששילם לבן-זוג, ואם לא השאיר בן-זוג - ליורשיו, תוך שנה מיום שהוגשה בקשה לכך, אך לא לפני יום י"ז בכסלו תשל"ה (1 בדצמבר 1974) לגבי המילווה לשנת המס 1973 ולא לפני יום כ"ז בכסלו תשל"ו (1 בדצמבר 1975) לגבי המילווה לשנת המס 1974.

(ה) מי שבשנת המס 1973 או לאחר מכן מלאו לו 65 שנים לפחות זכאי להיפרע את המילווה לשנת המס 1973 בשנת 1977 או כעבור ארבע שנים אחרי שמלאו לו 65 שנים, לפי המאוחר יותר; מי שבשנת המס 1974 או לאחר מכן מלאו לו 65 שנים לפחות, זכאי להיפרע את המילווה לשנת 1974 בשנת 1978 או כעבור ארבע שנים אחרי שמלאו לו 65 שנים, לפי המאוחר יותר; והכל - לאחר שהגיש בקשה לכך בצירוף תעודת המילווה.

8. מקדמות על חשבון המילווה

(א) החייב בתשלום מקדמות לפי סעיף 175 לפקודה לשנות המס 1973 או 1974 ישלם על חשבון המילווה, לגבי המילווה לשנת המס 1973 - ביום העשירי של כל אחד מהחודשים נובמבר 1973 עד פברואר 1974 25% מהסכומים המפורטים בתוספת, ולגבי המילווה לשנת המס 1974 - ביום העשירי של

5. המילווה צמוד למדד

(א) בסעיף זה -

(1) "מדד יוקר המחיה" - כמשמעותו בחוק מילווה בטחון, תשי"ז-1956¹;

(2) "מדד יסודי" -

(א) לעניין מקדמות ששולמו במועדן על פי סעיף 8 ומילווה שנוכה במקור על פי סעיף 9 -

(1) לגבי המילווה לשנת המס 1973 - מדד יוקר המחיה שיתפרסם לדצמבר 1973;

(2) לגבי המילווה לשנת המס 1974 - מדד יוקר המחיה שיתפרסם ליוני 1974;

(ב) לעניין יתרות המילווה ששילם אדם עד לתאריך הקובע -

(1) לגבי המילווה לשנת המס 1973 - מדד יוקר המחיה שיתפרסם לדצמבר 1975;

(2) לגבי המילווה לשנת המס 1974 - מדד יוקר המחיה שיתפרסם לדצמבר 1976;

(3) "מדד חדש" -

(1) לגבי המילווה לשנת המס 1973 - מדד יוקר המחיה שיתפרסם לדצמבר 1988;

(2) לגבי המילווה לשנת המס 1974 - מדד יוקר המחיה שיתפרסם לדצמבר 1989.

(ב) קרן המילווה תהיה צמודה למדד יוקר המחיה; נתברר בעת פרעונו של המילווה כי המדד החדש עולה על המדד היסודי, ייפרע המילווה כשהוא מוגדל באופן יחסי לשיעור העלייה של המדד החדש.

6. תעודות מילווה

(א) על סכומי מילווה ששילם אדם יינתנו לו תעודות הרשומות על שמו.

(ב) התעודות יינתנו -

(1) על סך כל המקדמות ששילם אדם על פי סעיף 8 ועל סך המילווה שנוכה במקור על

פי סעיף 9 - עד ליום י"ג בניסן תשל"ז (1 באפריל 1977) לגבי המילווה לשנת המס 1973, ועד ליום כ"ג באדר ב' תשל"ח (1 באפריל 1978) לגבי המילווה שלנת המס 1974;

(2) על יתרות המילווה ששילם אדם עד לתאריך הקובע - עד ליום ט"ו בניסן תש"ם (1 באפריל 1980) לגבי המילווה לשנת המס 1973, ועד ליום כ"ו באדר ב' תשמ"א (1 באפריל 1981) לגבי המילווה לשנת המס 1974.

(ג) התעודות לא יהיו סחירות, ולא יהיו ניתנות לשיעבוד או להעברה פרט להעברות מכוח הדין.

(ד) שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, יקבע בתקנות את ההודאות והתנאים שיחולו על תעודות המילווה, לרבות בדבר הוצאתן ופדיוןן ובדבר

¹ ס"ח תשי"ז, עמ' 8.

² ק"ת תשכ"ד, עמ' 1302.

³ ק"ת תשכ"ח, עמ' 350.

רשאי לקבוע מה יהיה דינו של מילווה שלא שולם עד התאריך הקובע; בתקנות אלה ניתן גם לקבוע כי המילווה ייהפך למס או שלא ייגבה.

(ב) תקנות לפי סעיף קטן (א) יכול שיהיו כלליות או לסוגים של חייבים במילווה או לפי סכום המילווה או לפי מבחנים אחרים שנקבעו.

13. תחולת הוראות הפקודה

הוראות הפקודה יחולו על המילווה כאילו היה חלק מהמס, והוא במידה שאין בחוק זה הוראה אחרת לאותו עניין.

14. מילווה מלחמה מרצון

הממשלה מורשית בזה לקבל, בשם המדינה, מיל-וה מרצון בסכום כולל שלא יעלה על אלף מיליון לירות לפי התנאים שבחוק זה, לרבות המועדים לתחילת תשלום הריבית ולקביעת סכומי הפרשי הצמדה, ולו-ציא למטרה זו סדרות מיוחדות של תעודות מילווה.

15. ביצוע ותקנות

שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.

תוספת

(סעיף 8(א))

שיעורי המקדמות על חשבון המילווה לגבי כל אחת משנות המס 1973 ו-1974 יהיו כאלה:

אם המקדמות על חשבון מס הכנסה לאותה שנה לא עלו על 100 לירות - לא תהיה מקדמה;

עלו המקדמות על 100 לירות ולא עלו על 2,000 לירות - 20 אגורות לכל לירה מן המקדמה שמעל 100 לירות;

עלו המקדמות על 2,000 לירות ולא עלו על 3,500 לירות - 380 לירות ועוד 13 אגורות לכל לירה מן המקדמה שמעל 2,000 לירות;

עלו המקדמות על 3,500 לירות ולא עלו על 5,000 לירות - 575 לירות ועוד 8 אגורות לכל לירה מן המקדמה שמעל 3,500 לירות;

עלו המקדמות על 5,000 לירות ולא עלו על 30,000 לירות - 695 לירות ועוד 7 אגורות לכל לירה מן המקדמה שמעל 5,000 לירות;

עלו המקדמות על 30,000 לירות - 2,445 לירות ועוד 10 אגורות לכל לירה מן המקדמה שמעל 30,000 לירות.

כל אחד מהחודשים מאי 1974 עד ספטמבר 20% מהסכומים המפורטים בתוספת.

(ב) החייב בתשלום מקדמות לפי סעיף 176 לפקו-דה לשנות המס 1973 או 1974 ישלם על חשבון המילווה 13% מסך כל המקדמות שהוא חייב בהן לאותה שנת מס על חשבון המס, בשני שיעורים שווים: לגבי המילווה לשנת המס 1973 - ביום ט"ו בכסלו תשל"ד (10 בדצמבר 1973) וביום ט"ז באדר תשל"ד (10 במארכ 1974), ולגבי המילווה לשנת המס 1974 - ביום כ' בסיון תשל"ד (10 ביוני 1974) וביום כ"ב באלול תשל"ד (10 בספטמבר 1974).

9. חובת ניכוי במקור

(א) כל המשלם, או האחראי לשלם, תשלום שהוא הכנסת עבודה, קיצבה או מלוג או אגונה לשנות המס 1973 או 1974, ינכה ממנה, עם המס שהוא חייב לנכות לפי סעיף 164 לפקודה, בחודשים אוקטובר 1973 עד ספטמבר 1974, סכום נוסף על חשבון המילווה, ואף לאחר מכן ינכה סכומים כנדרש לשם גביית המילווה המגיע לפי סעיף 2, הכל באופן ובשיעורים שייקבעו בתקנות.

(ב) רשאי שר האוצר בתקנות על פי סעיף קטן (א) לשלב את שיעורי הניכוי האמורים עם שיעורי הניכוי שנקבעו לעניין ניכוי מס ההכנסה ומילווה בטחון לפי חוק מילווה בטחון, תשל"ג-1973 (להלן - מילווה בטחון).

10. קביעת סכום המילווה

שילם אדם סכומים על חשבון מס, מילווה בטחון ומילווה לפי חוק זה, יהיה, לעניין מתן תעודות מילווה, חלק המילווה בתוך סך כל הסכומים ששילם כאמור, כיחס שבין סכום המילווה שהוא חייב בו לסך כל המס, מילווה הבטחון והמילווה לפי חוק זה, שהוא חייב בהם.

11. סוגיות מקדמות וניכוי במקור

על אף האמור בסעיף 2 ובכפוף לאמור בסעיף 3(ב), אם עולה סכום המקדמות ששילם אדם על פי סעיף 8 או הסכום שנוכה מהכנסתו של אדם על פי סעיף 9 על סכום המילווה שהוא חייב בו לגבי שנות המס 1973 או 1974, יראו את הסכום ששולם או נוכה כאמור כסכום המילווה שהוא חייב בו לאותה שנה; הוא הדין אם הסכום שנוכה מהכנסת עבודה של אדם על פי סעיף 9 פחות מסכום שהוא חייב בו על אותה הכנסה לאותה שנה.

12. מילווה שלא שולם עד התאריך הקובע

שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת,

הסתייגויות לחוק הנ"ל

(2) 3½% מהכנסתו החייבת העולה על 20,000 ל"י אך אינה עולה על 40,000 ל"י;

(3) 4½% מהכנסתו החייבת העולה על 40,000 ל"י אך אינה עולה על 50,000 ל"י;

(4) 5% מהכנסתו החייבת העולה על 50,000 ל"י אך אינה עולה על 60,000 ל"י;

לסעיף 2

א. אבנרי מציע:

א. במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) יחיד ישלם מילווה בשיעור של -

(1) 2½% מהכנסתו החייבת שעד 20,000

ל"י;

חמה"), ישלמו מהכנסת המלחמה מילווה בשיעור של 18%. פקיד השומה יקבע אם היתה לנישום הכנסת מלחמה; הכנסת המלחמה תיקבע בהתחשב בעיסוקי הנישום ולאחר השוואת הכנסתו בשנה שקדמה למלחמה להכנסתו בשנות המס 1973 ו-1974; גדלה הכנסת נישום כזה בשנות המס 1973 ו-1974 לעומת הכנסתו בשנת המס 1972, יהיה ההפך רש בגדר הכנסת מלחמה."

(5) 6% מהכנסתו החייבת העולה על 60,000 ל"י אך אינה עולה על 80,000 ל"י;

(6) 7% מהכנסתו החייבת העולה על 80,000 ל"י.

ב. אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) על אף האמור לעיל - יחיד או

חבר-בני-אדם, שהכנסתם עלתה עקב מל-

חמת יום הכיפורים (להלן - "הכנסת מל-

ג. הצעת חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1973, תשל"ד-1973

2. תחולת החוק העיקרי הוראות סעיף 6 לחוק העיקרי יחולו על תקציב הבטחון הנוסף.

3. תחילה תחילתו של חוק זה ביום תחילתו של החוק העיקרי.

1. תקציב בטחון נוסף לשנת הכספים 1973 נוסף על הסכומים שהממשלה רשאית להוציאם על פי חוק התקציב לשנת 1973, תשל"ג-1973¹ (להלן - החוק העיקרי), רשאית היא להוציא בשנת הכספים 1973, לתקציב הבטחון כמשמעותו בסעיף 6 לחוק העיקרי, סכום נוסף של 1,000,000,000 לירות (להלן - תקציב הבטחון הנוסף).

¹ ח"ת 60, עמ' 3.

סיכום הישיבה

יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השמינית בדבר העתקת מועד הבחירות.

ד. מזכיר הכנסת ג. לורך הודיע על המסמכים שהוגחו על שולחן הכנסת.

ה. סגן שר האוצר צ. דיגשטיין הביא לקריאה ראשונה חוק מילווה מלחמה, תשל"ד-1973; חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1973, תשל"ד-1973. בוויכוח השתתף ת. טובי.

הוחלט: להעביר את שני החוקים לוועדת הכספים.

ש. מיקוניס מסר הודעה בדבר הימנעות סיעתו מהצבעה.

ו. מזכיר הכנסת ג. לורך הודיע על המסמכים שהוגחו על שולחן הכנסת.

ז. י. קרגמן (יו"ר ועדת הכספים) הביא לקריאה שנייה חוק מילווה מלחמה, תשל"ד-1973. בוויכוח השתתף א. אבנרי. י. קרגמן השיב לו. הוחלט: לקבל את החוק.

ח. י. קרגמן (יו"ר ועדת הכספים) הביא לקריאה שנייה חוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1973, תשל"ד-1973.

הוחלט: לקבל את החוק.

ישיבה תס"א (כ' בתשרי תשל"ד-16 באוקטובר 1973) היו"ר - י. ישעיהו.

א. הכנסת התייחדה עם זכרם של חללי צה"ל שנפלו בהתקפה הדרונית שפתחו בה צבאות מצרים וסוריה בעצם יום הכיפורים. יושב-ראש הכנסת י. ישעיהו שלח תנחומים בשם הכנסת והעם בישראל למשפחות השכולות ואיחל החלמה מהירה לפצועי הקרבות.

ב. ראש-הממשלה ג. מאיר מסרה את הודעת הממשלה על המצב. בוויכוח השתתפו: מ. בגין, ח. י. צדוק, י. רפאל, מ. כרמל, ש. לורנץ, ג. האוזנר, י. הורביץ, י. חזן, מ. וילנר, ג'. מועדי, ק. כהנא, ש. תמיר, א. אבנרי, ש. מיקוניס, ש. כהן, א. ח. שאקי, מ. צ. נריה, א. ידלין. הצעות לסיכום הדיון הוגשו על-ידי: מ. ברעם בשם סיעות המערך (עבודה-מפ"ם), גח"ל, מפד"ל, אגודת ישראל, המפלגה הליברלית העצמאית, הרשימה הממלכית, קידמה ופיתוח, פועלי אגודת ישראל, שיתוף ואחווה, המרכז החפשי, המחנה הרדיקלי הישראלי, מוקד - מק"י ותכלת אדום, חברי-הכנסת ש. כהן, חברי-הכנסת א. ח. שאקי; מ. וילנר בשם סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה.

הוחלט: לקבל את ההצעה שהוגשה על-ידי חברי-הכנסת מ. ברעם.

ג. יושב-ראש הכנסת י. ישעיהו הודיע על פנייתו של